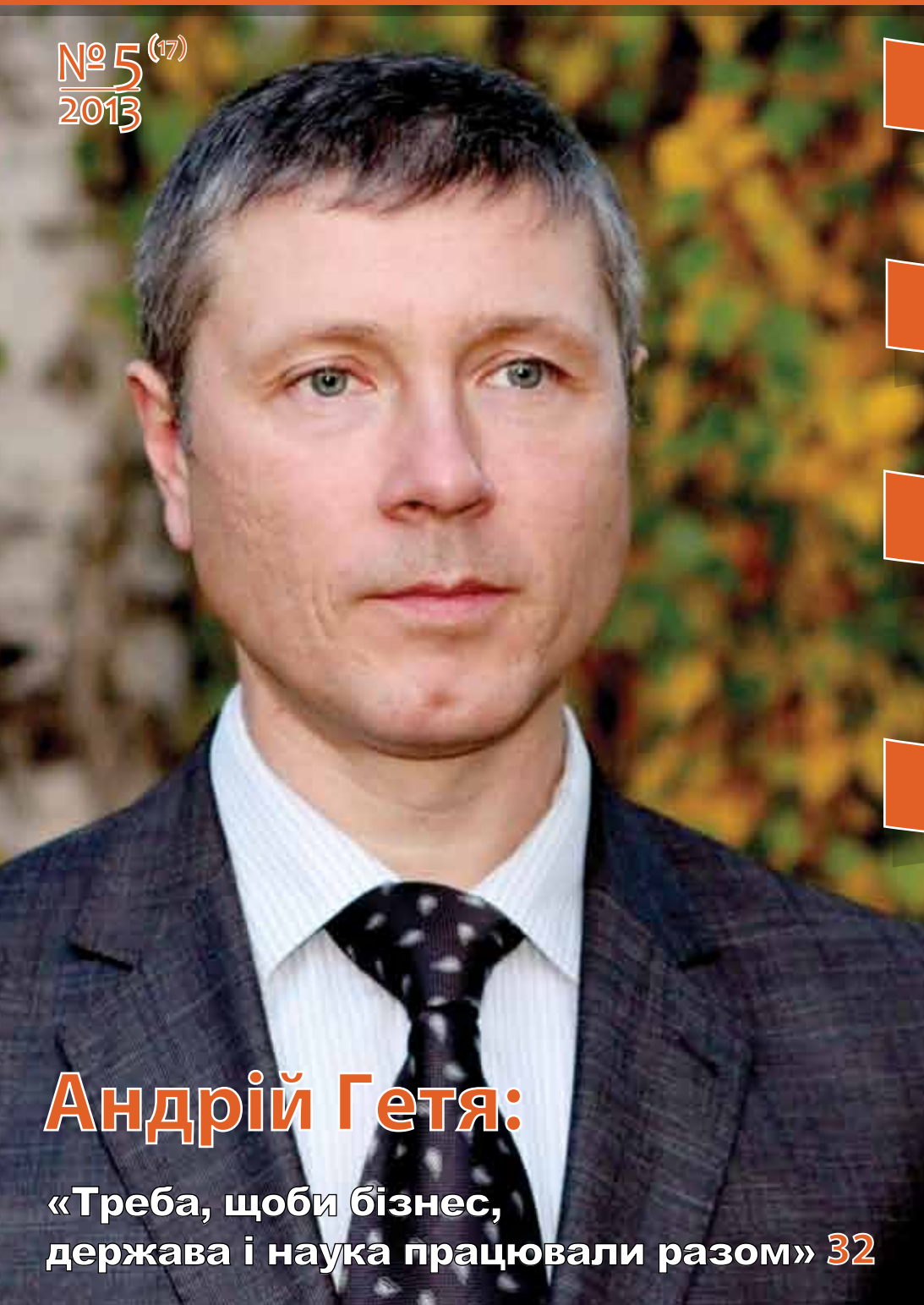

Всеукраїнський журнал про все, що стосується свинарства

Прибуткове свинарство

№ 5⁽¹⁷⁾
2013

Андрій Гетя:

«Треба, щоби бізнес,
держава і наука працювали разом» **32**

Огляд ринків

24 Свинарство 2020-го

Юридична консультація

44 Навіщо свинарям ФСП?

Управління та економіка

50 Статус SPF:
перевага чи забаганка?

Технології

54 Сорго в раціонах свиней

74 Зберігання
ветпрепаратів на фермі

95 Глибокоматкове
запліднювання
свиноматок

V Міжнародний конгрес «Аграрний Олімп»

27 листопада 2013 року, м. Київ, ДП «Український дім»

Очікується понад **400** учасників. В одному залі зберуться політики, власники та спеціалісти крупних і середніх аграрних підприємств, експерти галузі, представники комерційних компаній.

Мета – сформувати платформу для дискусії, де можливо буде почути один одного.

Організатор заходу: **компанія «Дикун»**

Моб. тел.: +38 067 4701939, Тел./факс: +38 04744 36985

info@dykun.com.ua

www.cropcongress.org

D Y K U N

с. 7

с. 32

с. 40

с. 56

с. 74

с. 98

У НОМЕРІ:

НОВИНИ.....7

НОВИНИ АСОЦІАЦІЇ СВИНАРІВ УКРАЇНИ

Українські фермери користуватимуться підземними водами без спеціальних дозволів.....18

ОГЛЯД РИНКІВ.....20

Свинарство 2020-го.....24

ФОКУС

Андрій Гетя:
«Треба, щоби бізнес,
держава і наука працювали разом».....32

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ

Сисоєв М., Грудінін А.
Інвестиції у свиноферми в Україні:
проблеми та шляхи їх вирішення.....40

Чи потрібен свинарям
фіксований сільськогосподарський податок?.....44

УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКА

Гадд Д.
Навіщо нам потрібна нова економічна термінологія....46

Ярошко М.
Статус SPF — перевага чи дорога забаганка?.....50

ТЕХНОЛОГІЇ — ГОДІВЛЯ

Смід П., Дубіняк Л.
Сорго в раціонах свиней: не все так просто.....54

Ярошенко В.
Що робити з основною кормовою
сировиною цієї осені.....56

Вебер М.
Фінансова привабливість годівлі свиней житом.....60

Зерран Й-Е.
Вплив годівлі в лактаційний період
на подальшу продуктивність свиноматок.....64

Югонен Л., Михайлов В.
Якісна годівля свиноматок —
висока збереженість поросят.....67

ТЕХНОЛОГІЇ — ЗДОРОВ'Я

Падоан Д., Лохов В.
Мікотоксини та ендотоксини — під контроль.....70

Карр Д.
Зберігання ветпрепаратів на фермі:
робота над помилками.....74

Зубато-хвостата загроза:
скажи гризунам «ні».....80

Еверт В., Момбарг М.
Системні інфекції, пов'язані з цирковірусом другого
типу (PCV2): клінічні ознаки, патологічні зміни
та лабораторна діагностика.....85

ТЕХНОЛОГІЇ — ОБЛАДНАННЯ

Немеш М.
Пластикова підлога у відділенні дорощування.
Як вибрати і на що звернути увагу.....90

ТЕХНОЛОГІЇ — ВІДТВОРЕННЯ

Бабань О., Гаркавенко В., Гаркавий В.
Глибокоматкове запліднювання
свиноматок.....95

ТЕХНОЛОГІЇ — ОРГАНІКА

Кузнєцов В.
Червоний каліфорнійський черв'як —
генератор біогумусу.....98

СТРАТЕГІЇ ЛІДЕРСТВА

Свинарство у Китаї:
нам таке й не снилося!.....102

ЦІКАВО І НЕСПОДІВАНО.....106

ЖИТЕЙСЬКА МУДРІСТЬ.....109

НА ФЕРМІ НЕ БЕЗ СМІХУ.....110

У дитинстві всі читали байку про лебедя, щуку і рака. Мораль там дуже проста: «У товаристві лад — усяк тому радіє; дурне безладдя лихо діє». Бо тягнути воза на себе — легко, а от робити справу разом і рухатися в одному напрямку — цьому треба вчитися. Не будемо далеко ходити: останнім часом виробники стогнуть від законодавчих ініціатив, які плодять міністерства. Так, вони недосконалі, так, галузь від них страждає, але лише скаржитися — теж не вихід. Бо держава так само має претензії. Більшість урядовців, які, власне, і є авторами законопроектів, далекі від проблем реального сектора. А щоб вони були «в курсі», потрібні ініціативні та небайдужі виробники, які могли б вступити у дискусію і донести

свою позицію. І тут виявляється, що таких небагато. Який вихід? Справжнє і дієве (а не паперово-декларативне) об'єднання виробників. Тоді залишиться налагодити механізми співпраці, що теж непросто і, на жаль, нешвидко. З чим боротися? Хоча, мабуть, правильніше спитати — за що. За налагодження діалогу, щоб не вийшло «хто винен з них, хто ні — судить не нам, та тільки хура й досі там». Виробники хочуть, щоб держава їх почула і допомогла. Та, в свою чергу, прагне, щоб її зрозуміли. Бо законопроекти, які викликають стільки нарікань, пишуть не «для галочки», а щоб вирішити ті чи інші завдання. Проте всім не догодиш. Приклад — Наказ № 96: хотіли допомогти ветеринарній службі, якій урізали фінансування, а «образили» свинарів. Де золота середина — невідомо. Та якщо розпочати справжній діалог, буде більше шансів, що держава і виробники спілкуватимуться не як глухий із німим, а як повноцінні партнери, які разом дбають про спільну справу.

З повагою, Ганна Лавренюк

ЕКСПЕРТНА РАДА ЖУРНАЛУ

Лоза Артур Анатолійович,
кандидат сільськогосподарських наук,
президент Асоціації свинарів України

Березовський Роман Зеновійович,
заступник директора по тваринництву
ПАП «Агропродсервіс»,
здобувач Інституту біології тварин

Сівов Юрій Олександрович,
консультант у галузі молочного скотарства та свинарства

Кудлай Надія Дмитрівна,
директор ТОВ «Еліта»

Талама Андрій Васильович,
перший заступник генерального директора
ТОВ «Галичина-Захід»

Чекмишев Олександр Вікторович,
медіаексперт, доктор наук із соціальних комунікацій, заступник директора
Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка (2000 – 2008 рр.), творчий куратор редакції

Квурт Костянтин Семенович,
медіаексперт, Президент міжнародної журналістської громадської організації
«Інтерньюз-Україна»

Всеукраїнський журнал

Прибуткове свинарство

№ 5 (17) жовтень 2013 р.

Усе про свинарство в Україні та світі

Головний редактор

Ганна Лавренюк

Редакція

Ірина Музиченко
Оксана Юрченко
Євгеній Стеценко
Віктор Ільницький
Роберт Чернієнко
Сергій Олійник

Рекламний відділ

Роман Добринський
+38 098 593 17 35
Інна Резніченко
+38 067 236 01 67

Відділ передплати

+38 067 470 55 94
+38 067 470 23 01

Дизайн і верстка

Інна Деміденко

Свідоцтво про реєстрацію

Серія KB 16912 — 5682P
від 30.07.2010

Передплатний індекс

89054

Тираж

2000 примірників

Адреса редакції

вул. Пролетарська, 6, офіс 2,
м. Умань, Черкаська область,
20300

Е-пошта: profpigprod@gmail.com

Телефон: +38 067 236 01 67

Редакція не завжди поділяє точку зору авторів матеріалів. Відповідальність за зміст та достовірність інформації, якість рекламної продукції чи послуг, дотримання авторських прав, а також відповідних сертифікатів, дозволів на публікацію та ліцензій несе рекламодавець. Рекламодавець передає до редакції рекламні матеріали та право на виготовлення, тиражування й поширення реклами. Редакція не несе відповідальності за зміст матеріалів, отриманих від інформаційних агентств, інших ЗМІ чи інших джерел інформації. Позаштатні автори гарантують достовірність наданої інформації, наявність у них немайнових і виключно майнових авторських прав, а також самостійно несуть відповідальність за порушення прав третіх осіб. Редакція самостійно приймає рішення про публікацію тих чи інших матеріалів, а також їх редагування до норм сучасних журналістських стандартів та якості мови і стилістики. Ціни, наведені в надрукованих матеріалах, дійсні на час подання текстів до редакції. Передрук наших матеріалів можливий лише з офіційного письмового дозволу редакції та з посиланням на цей журнал. Рукописи, фотографії та інші матеріали, надані для публікації, редакція не повертає.

*Привітання Міністра аграрної політики
та продовольства України
М.В.Присяжнюка
з Днем працівників сільського господарства.*

Шановні аграрії! Селяни! Трударі!

Щиро вітаю вас з Днем працівників сільського господарства!

Для України це одне з найважливіших державних свят! Це визнання державою вашої нелегкої праці і подяка вашим рукам, які знають справжню ціну хліба!

Аграрний сектор економіки тому й називається базовим, що складає основу життя держави та добробуту її громадян, забезпечує стабільність та впевненість у майбутньому.

Низький уклін усім хліборобам за щедрий коровай на столі! За трудові будні, які незважаючи на цьогорічні нелегкі погодні умови, вінчаються успішним завершенням сільськогосподарського року та гарним урожаєм.

За останні три роки вдалося досягти максимальних історичних показників збору зернових: від 56,7 млн тонн у 2011 році до 60 млн тонн у поточному році. Цього року урожайність зернових в середньому по Україні зросла на 42%.

У тваринництві подолано негативні тенденції у галузях молочного і м'ясного скотарства.

З Україною дедалі більше рахуються у світі. Значно розширилася географія та асортимент сільськогосподарської продукції, що експортується. Наша держава посідає перше місце в світі з експорту соняшникової олії. У поточному маркетинговому році Україна посяде друге місце у світі з експорту зерна. Закріпившись у традиційних для нас регіонах, ми динамічно освоюємо перспективні ринки країн Південно-Східної Азії.

Завдяки вітчизняним аграріям полиці наших магазинів наповнюються високоякісними українськими продуктами.

Потужний поштовх для розвитку отримала сільськогосподарська кооперація виробництва, ми всі пам'ятаємо, що сільське населення України складає понад тридцять відсотків.

У 4,5 мільйонах особистих селянських, фермерських господарствах та обслуговуючих кооперативах виробляється понад 55 відсотків сільськогосподарської продукції.

Тому одним із головних векторів економічного розвитку є входження малих та середніх товаровиробників в організований аграрний ринок, в першу чергу шляхом розвитку всіх видів кооперації на селі. Це одночасно питання й економічного звучання, і соціального наповнення.

Я усвідомлюю, шановні працівники сільського господарства, що лише завдяки вашому умілому господарюванню досягнення в аграрному секторі стають загальноновизнаними.

У цей день щиро дякую вам за віддану любов до української землі.

Хай ваші ниви обходять стороною природні стихії, а урожаї будуть щедрими.

Міцного здоров'я вам та вашим родинам, щастя та злагоди в кожную домівку!

З повагою,

Міністр Микола Присяжнюк

Шановні колеги!

Понад два століття тому Джонатан Свіфт вклав у уста одному зі своїх героїв слова, що ніколи не втратять актуальності: **«Той, хто виростив два паростки пшениці там, де раніше ріс лише один, заслуговує більшої вдячності людства і послужив своїй країні краще, ніж ціла армія політиків світу»** («Мандри Гулівера»).

Аграрій — професія лідерів, сильних духом і переконаннями. Адже ви йдете в поле, доглядаєте тварин, примножуєте блага свого селища, району і держави, не зважаючи на політичну чи економічну нестабільність, примхи природи чи поганий настрій. Ви годуєте світ, тому вас заслужено вітає вся Україна.

Нехай ваші діти завжди пишаються фахом, який обрали їхні батьки, і гідно продовжують вашу справу. Натхнення вам і здоров'я, впевненості у завтрашньому дні, підтримки і поваги колег, вдалих проектів і щоразу більших досягнень!

З повагою,
Президент
Асоціації свинарів України

Артур Лоза

Шановні колеги!

Вже не за горами листопад, у якому ми святкуємо ваше свято — День працівників сільського господарства. Переконаний, що завдяки вашій невтомній праці, природній мудрості, незгасному оптимізму та наполегливості Україна, яка з діда-прадіда — аграрний край, приречена стати державою із міцною процвітаючою економікою.

День працівників сільського господарства — це свято дбайливого аграрія, який піклується не лише про власний добробут, а й про розвиток й авторитет рідної країни. Нехай не переводиться селянський рід на українській землі, а праця відданих їй трударів буде належно оцінена. Велика подяка вам за любов до землі, терпіння і завзятість. Бажаю вам сил та наснаги на нові досягнення, здійснення задумів, впевненості у завтрашньому дні. Нехай кожному з вас щедро віддячує професійна нива, здоров'я міцніше, а трудові успіхи примножуються!

З повагою,
директор департаменту тваринництва
Міністерства аграрної політики та продовольства України

Андрій Гетья

«Агропрайм Холдинг» розширює генетичну базу племінного поголів'я

Для цього тут закупають племінних тварин французької генетичної компанії *Gene+*. Це чистопорідні племінні кнури і ремонтні свинки порід Велика Біла та Ландрас із високими показниками росту та плодючості. Про це «Прибутковому свинарству» повідомив головний технолог підприємства Василь Лимар.

Компанія *Gene+* є найбільшим французьким експортером племінних свиней. Спеціалізується на селекції високопродуктивних прабатьківських та батьківських ліній порід Велика Біла, Ландрас та Дюрок. Селекційні центри компанії розташовані у Франції, Іспанії та Канаді. Торік від племінних тварин компанії свинарі різних країн виростили близько 12 млн товарних свиней.

Спеціалісти «Агропрайм Холдинг» та представники управління ветеринарної медицини в Одеській області відвідали племінні ферми *Gene+* в провінціях Орлеан і Бретань, а також генетичний центр компанії в м. Лаваль. «Ми наочно пересвідчилися у високих якостях племінних тварин компанії, високому статусі здоров'я та ветеринарному благополуччі ферм», — повідомив Василь Лимар. Після карантинних процедур відібраних спільно з французькими селекціонерами кнурів та свинок доставлять в Україну.

«Розширення генетичної бази дасть можливість племінному заводу «Агропрайм Холдинг» покращити генетичні показники й загалом племінне поголів'я, що реалізується покупцям. Використання високопродуктивної генетики одного з провідних світових постачальників, за умов правильної адаптації в господарствах, дасть можливість нам і нашим клієнтам підвищити ефективність товарного виробництва та його фінансовий результат», — переконаний Василь Олександрович.

Наша довідка. Племінний завод **ТОВ «Агропрайм Холдинг»** на 200 свиноматок розташований у с. Жовтневе Болградського району Одеської області. За підсумками 2012 року потрапив до трійки найбільших в Україні постачальників племінних свиней. Реалізує чистопорідних свинок та кнурців порід Велика Біла і Ландрас французької селекції в усі регіони країни та Молдову. Надає консультаційний супровід покупцям на період адаптації тварин у господарствах.

Про деталі візиту українських фахівців до французьких селекціонерів, а також про враження від одного з «найзакритіших» селекційних центрів світу читайте в інтерв'ю з Василем Лимарем у наступному номері «Прибуткового свинарства».

Генетична лінія Hermitage Genetics-Глобине

Рівно рік тому компанії **Hermitage Genetics** та «Глобине» підписали договір про співпрацю. Мета — виробництво та продаж в Україні високопродуктивних свиней із високим статусом здоров'я, а також елітної спермопродукції.

Роком раніше, у лютому 2011-го, компанія **ТОВ «НВП „Глобинський свинокомплекс“** придбала стадо GGP/GP у 1380 свиноматок. Їх технологічний супровід здійснює компанія **Hermitage** в рамках програми з розведення свиней у закритому середовищі **BLUP Hermitage**. Стадо сформували з материнських порід Ландрас і Велика Біла, щоби продукувати високопродуктивних гібридних свинок F1 на продаж і на власний ремонт. Також на підприємстві вирощують і тестують батьківську термінальну лінію — Максгро. Покоління свиней на забій, вироблене Максгро, характеризується поліпшеною конверсією корму, швидким ростом та високим виходом м'яса.

3 жовтня 2012 року компанія **Hermitage** та **ТОВ «НВП „Глобинський свинокомплекс“** почали продавати свиней з високим статусом здоров'я та спермопродукції з нуклеусного підприємства в с. Шепелівка. Для початку вирішили продавати високопродуктивну гібридну свинку F1, кнурів Максгро та сперму кнурів Максгро, Ландрас та Велика Біла.

За рік продали близько 2 тис. гібридних свинок F1 та 55 кнурів Максгро. Серед покупців — **ТОВ «Україна 2001»**, **ТОВ «Національний колорит»**, **ФГ «Шубське»**, **АФ «Луга-нова»**, **ПП «Михайлівський лан»**, **ТОВ «Фрідом Фарм Бекон»**, **ТОВ «Зоотехнологія»** та інші. Варто відзначити, що деякі господарства купують таких свинок уже четвертий, а то й п'ятий раз, що свідчить про позитивний досвід додавання в стадо і хороші результати. Тобто, купуючи високопродуктивний ремонтний молодняк, господарства мають можливість замінювати старий, менш продуктивний.

У зв'язку зі значним попитом вирішили також почати продаж чистопородних свинок та кнурів GP Ландрас і Велика Біла, вирощених згідно з технологією **Hermitage Genetics**. Така племінна продукція компанії з'явилась у продажу вже цієї осені.

До речі, станція штучного запліднювання компанії **ТОВ «НВП „Глобинський свинокомплекс“** реалізує сперму материнських ліній для українських компаній, які вже працюють або хочуть працювати в рамках програми розведення тварин у закритому стаді, під генетичним та технічним супроводом компанії **Hermitage Genetics**. Таким чином, ця станція робить доступними найкращі генетичні ресурси, які є в Україні, пройшли відповідне повне тестування та отримують селекційні індекси племінної цінності. А ще, крім сперми термінальної лінії Максгро, тут почали продавати і сперму породи Дюрок.

З ювілеєм!

22 жовтня святкує свій ювілей, 75 років, **Віктор Іванович Задирко**, кандидат сільськогосподарських наук та провідний спеціаліст із питань ветеринарії. Це ентузіаст, який відданістю своїй справі та невтомною працею сприяв відродженню радгоспу-комбінату «Апостолівський», що перетворився на одне з найбільших українських свиного господарств **KSG Agro**.

Колектив журналу «Прибуткове свинарство» приєднується до привітань **Станіслава Єжелого** (головний ветлікар Дніпропетровського обласного управління сільського господарства, 1970–1995 рр.), **Володимира Іванова** (професор, заслужений винахідник України, доктор с/г наук, Полтавський інститут свинарства), **Олександра Лісового** та **Дмитра Дубовікова** (директори свинарських підприємств корпорації **KSG Agro**), **Георгія Петлевого**, **Анатолія Лучка**, **Юрія Сичевого** (головні ветлікари Криворізького, Апостолівського і П'ятихатського районів Дніпропетровської області відповідно) та інших друзів і колег ювіляра й бажає міцного здоров'я, довголіття та щастя. Шановний Вікторе Івановичу, нехай ваше серце зігріває любов близьких людей, жага до життя не вгамовується, а робота приносить лише задоволення!

Довідка: KSG Agro — вертикально інтегрована компанія, створена 2001-го року. Хоча спеціалізується переважно на рослинництві (земельний банк сягає 96 тис. га), ще один із пріоритетних напрямків діяльності — тваринництво, зокрема свинарство.

Нині компанія реконструює свинокомплекс у селі Нива Трудова Апостолівського району Дніпропетровської області (колишній радгосп-комбінат «Апостолівський»). Проект розрахований не тільки на відродження потужностей та цілковиту реанімацію інфраструктури, а й на збільшення масштабів переробки до 240 000 голів на рік (19–20 тис. т свинини). У три черги туди вже завезли 4,5 тис. данських свинок від компанії **Breeders of Denmark**, від яких наприкінці жовтня 2013-го вже отримали перші опороси.

ДОСЬЄ–ПЕРСОНАЛІЇ

Віктор Іванович Задирко

Народився на Херсонщині 22 жовтня 1938-го року. Після закінчення Херсонського сільськогосподарського інституту отримав посаду головного зоотехніка радгоспу «Криворізький» Апостолівського району, що на Дніпропетровщині. Через шість років, із 1973-го, продовжив трудову діяльність на Апостолівській свинофабриці (с. Нива Трудова Дніпропетровської обл.). 1988-го очолив свинарську асоціацію «Гібрид-1». 1981-го року Віктора Івановича нагородили грамотою Міністерства сільського господарства України.

Нині є радником-консультантом групи компаній **KSG Agro**. На знак вдячності за зусилля, вкладені у відновлення свинокомплексу, компанія подарувала Віктору Івановичу на ювілей перше порося від першого опоросу, який отримали саме 22-го жовтня!

Корпорація «Агропродсервіс» серед кращих вітчизняних інвесторів

Під час VIII Міжнародного інвестиційного форуму, який проходив у Тернополі 11–12 жовтня, корпорацію **«Агропродсервіс»** нагородили почесною відзнакою «Кращий вітчизняний інвестор 2012-го року». Про це повідомляє прес-служба корпорації.

Звертаючись до відвідувачів форуму, генеральний директор корпорації Іван Чайківський, висунув пропозицію щодо відродження українського села шляхом створення нових робочих місць. Це головна стратегія «Агропродсервісу». Корпорація постійно вкладає кошти в розвиток виробництва, в тому числі свинарства (станом на 1 січня 2013-го стадо підприємства налічувало 5598 свиноматок). Так, лише 2012-го року «Агропродсервіс» інвестував більше 100 млн грн для нарощення виробничих потужностей. За ці кошти реконструювали тваринницькі приміщення, придбали нову сільськогосподарську техніку та побудували насіннєвий завод.

Приватне агропромислове підприємство «Агропродсервіс» виступило ініціатором і засновником Асоціації свинарів України.

PigUa.info

ГЕНЕТИКА DanAvl...

Breeders постачають із Данії:

- Свинок чистих порід: Данський Йоркшир (Велика Біла) і Данський Ландрас
- Гібрид F1 для виробництва товарного поголів'я
- Кнурів: Данський Дюрок, Данський Йоркшир і Данський Ландрас
- + технологічний супровід
- + виробничі та ветеринарні консультації

*Ми працюємо із кращими
репродукторами Данії
з найвищим статусом
здоров'я*

За 2010-ий рік компанія
поставила у країни Європи
71 136 голів свиней,
а 2011-го — майже 74 000.

І впродовж останніх чотирьох років Breeders
залишається постачальником № 1 поголів'я DanAvl на ринку Європи.

Потрібні рекомендації?

Будь ласка, раді презентувати вам наших партнерів із України та Росії:

1. ТОВ «ДанФам Україна», Київська обл., (з 2006)	10. «РусБелго», Санкт-Петербург, РФ (з 2006)
2. ДП «Ферми ДАНАМ», Київська обл., (з 2006)	11. «Калита-Даннеброг», Воронежська обл., РФ (2006)
3. СП ТОВ «Ниви Переяславщини», Київська обл., (з 2009)	12. Племенрепродуктор «Шойбулакський»,
Республіка Марі Ель (з 2008)
4. СП «Валива», Черкаська обл., (2011)	13. ТОВ «РАСК», Тамбовська обл., РФ (2007)
5. ТОВ «Белгранкорм-Полтавщина»,
Полтавська обл., (з 2011)	14. ТОВ «ДанПін Росія», Краснодарський Край,
РФ (2007)
6. ТОВ «Чорнобайм'ясо», Черкаська обл., (з 2011)	15. ТОВ «Белгранкорм», Белгородська обл., РФ (2011)
7. СП ТОВ «Даноша», Івано-Франківська обл., Україна +
«Полданор», Польща (з 2011)	16. ТОВ «ЕКО ФЕРМА "Клімовська"»,
Калужська обл., РФ (2012)
8. ТОВ «Деміс-Агро», Дніпропетровська обл., (з 2012)	
9. ТОВ «KSG Агро», Дніпропетровська обл., (з 2013)	

... і це тільки початок...

Ми не тільки постачаємо поголів'я — ми будемо довгострокові партнерські відносини!

Soendergård Alle 22 A · Hammelev · 6500 Vojens · Denmark
Tel: +45 7026 0616 · Fax: +45 7352 1822 · mail@breedersofdenmark.dk
www.breedersofdenmark.dk/ru.html

Ми розмовляємо російською
та українською
Контактні особи:
Олена
Моб.: +38 (097) 7635576
olena.breeders@gmail.com;
Ірина
Моб.: +45 (5153) 7487
iryna@breedersofdenmark.dk

«ЕНЕРГІЯ З БІОМАСИ»: НЕВІДВОРОТНЕ МАЙБУТНЄ!

І в Україні, і за її межами постійно говорять про нереалізований потенціал нашої країни, зокрема і в царині біоенергетики. Здобутки, втрати та перспективи цієї галузі обговорили під час IX міжнародної конференції «Енергія з біомаси», яка відбулася в Києві 24–25 вересня й зібрала 170 учасників з України та десяти інших країн, зокрема Німеччини, США, Нідерландів, Румунії, Чехії. Конференцію організували Біоенергетична асоціація України (БАУ), Інститут технічної теплофізики НАН України та Науково-технічний центр «Біомаса» за підтримки ТОВ «Енергаз Чехія».

Про розвиток біоенергетичних технологій: ресурси біомаси, її підготовку, виробництво біогазу, теплової та електричної енергії, — розповідали не тільки науковці*, а й представники передових комерційних компаній**.

Особливу увагу приділили питанням законодавства та стратегії розвитку біоенергетики. Зокрема, це стало темою панельної дискусії «Бар'єри розвитку біоенергетики в Україні та можливі шляхи їх подолання». Прикметно, що такими бар'єрами назвали:

- Недоліки законодавчої бази: некоректне та вузьке визначення поняття біомаса, яке не дає змоги називати так 70% традиційних продуктів із неї (пелети, брикети, дрова, тріски, силос тощо); високі вимоги до місцевої складової (50% з початку 2015-го) при тому, що в Україні необхідне обладнання не виготовляють; зарахування установок, які виробляють тепло та електроенергію з біомаси, до об'єктів V категорії складності (на

Панельна дискусія «Бар'єри розвитку біоенергетики в Україні та можливі шляхи її подолання»

одному рівні з атомними електростанціями), що значно ускладнює отримання дозвільних документів на їх будівництво.

- Відсутність державної підтримки у просуванні біоенергетичних проектів. Як висловився один з учасників дискусії, генеральний директор енергохолдингу «Крігер» Леонід Крігер, «у держави є тільки одне запитання: „Що у вас не так?“ і тоді тільки одне рішення: „Ми вас оштрафуємо“». Крім того, відсутність відповідного лобі в парламенті, яке б діяло за переконаннями, а не за «відкати».
- Планування в проекті оновленої Енергетичної стратегії України на період до 2030-го року мізерно малого внеску біоенергетики. У результаті пошуку в документі відповідних ключових понять виявили:

біомаса — 0, біогаз — 0, біопаливо тверде — 2 (в описовому контексті, без цифр), біопаливо рідке — > 10.

- Відсутність пільгового кредитування та субсидування.
- Відсутність механізму заохочення інвесторів: у Німеччині, наприклад, «зелений» тариф отримують ще до початку будівництва, а в Україні — тільки коли його завершено, і то не завжди. А без такого тарифу проєкт може окупатися понад 15 років!
- Відсутність кооперації з іншими секторами, особливо АПК, яке є багатим джерелом біомаси.
- Дефіцит інформації, особливо про позитивний досвід.

Якщо подолати перераховані бар'єри, Україна, як країна з дефіцитом видобувного палива й залежна від імпорту російського природного газу (близько 65%), зможе забезпечувати 15% своїх потреб в енергії (потенціал біомаси — понад 30 млн т у.п.*** на рік). Нині ж ситуація критична: згідно з інформацією Біоенергетичної асоціації, частка біомаси в українському енергоспоживанні — лише 1,78% (2236 тис. т у.п. за 2011/2012 рр.). При цьому є кільканадцять об'єктів електрогенерації на біомасі та біогазі, лише шість із яких отримують «зелений» тариф: ПАТ «Кіровоградолія»,

Георгій Гелетуха відкриває конференцію

Доповідачі з Румунії

Андрій Станів про німецький досвід розвитку біоенергетики

ТОВ «Смілаенергопромтранс», ВАТ «Комбінат Каргіл», ТОВ «ЛНК» (Бориспільський полігон твердих побутових відходів), **ТОВ «ТІС-Еко», ТОВ «Українська молочна компанія».**

Як наголосив Георгій Гелетуха, голова БАУ, «вступ України в Енергетичне співтовариство зобов'язав її досягти 11% ВДЕ (відновлювані джерела енергії) у структурі валового кінцевого енергоспоживання вже до 2020-го. Це рівень нинішньої Європи (10,5%), у планах якої показник у 43% до 2030-го року (19% — частка біомаси). Проте наша держава в розвитку біоенергетики, як виглядає, не зацікавлена, про що свідчить Енергетична стратегія України на період до 2030-го року, де немає жодного слова про біомасу й біогаз. І це при тому, що, за підрахунками БАУ, до 2030-го частку біомаси в українському енергоспоживанні можна збільшити до 10%».

У рамках конференції також відбувся голландсько-український семінар «Бізнес-можливості біоорієнтованої економіки». Тут увагу зосередили на її комплексному використанні — виробництві енергії, матеріалів, хімічних речовин і т.д., що дозволить отримувати більші прибутки з кожного гектара землі. Понад сімдесят учасників обговорювали перспективи біоорієнтованої економіки в Україні, стратегії її розвитку, можливості, які вона відкриває для українського агробізнесу, а також співпрацю українських та голландських компаній, зацікавлених у реалізації спільних проєктів.

26 вересня учасники мали змогу стати учасниками іншого семінару:

Голландсько-український семінар «Бізнес-можливості біоорієнтованої економіки»

«Практичні аспекти отримання та використання біогазу в Україні. Німецько-український діалог із питань біогазу». Зокрема тут згадували досвід Німеччини, яка за площею майже удвічі менша за Україну, але має 7,5 тисячі біогазових установок (БГУ). Захід об'єднав понад 110 учасників. Доповідачі розповідали про фінансові аспекти реалізації біогазових проєктів та законодавчі перешкоди. Як влучно зазначив член правління БАУ Юрій Матвеев, «в Україні розвиток біогазових технологій — проблема законодавча, а не технологічна!» А Олександр Домбровський, науковий керівник проєкту «Біогаз. Орель-Лідер», додав: «Хочеш завалити проєкт — почни його робити разом із нашою державою!»

Про досвід спорудження біогазового заводу та цілого біогазового комплексу розповіли Сергій Августов, заступник генерального директора

свиного господарства «Даноша», та Олександр Домбровський відповідно. Серед головних проблем, на які вони вже наражалися, доповідачі назвали сплату мита й ПДВ на імпорт обладнання для БГУ (хоча законодавством передбачено звільнення від них), чималі інвестиції (у «Даноші» вони сягнули майже 5 млн євро для однієї установки), відсутність кваліфікованих будівельних компаній з досвідом будівництва ферментаторів, брак фахівців та обладнання для управління процесом, складність отримання та повного виконання технічних умов обленерго, а також відсутність нормативної бази для біогазу. Проте, незважаючи на всі складнощі, господарства отримали дві головні переваги — енергонезалежність і суттєве зменшення негативного впливу на довкілля. А тому переконані: майбутнє АПК неможливе без розвитку біогазових технологій.

* Пенсильванського державного університету (США), Корнельського університету (Нью-Йорк, США), Політехнічного університету Бухареста (Румунія), університету Саксон (Нідерланди), Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка, Інституту агроекології та природокористування НААН України тощо.

** ТОВ «Салікс Енерджі» (Україна), ТОВ «Дозамех Україна», BINOWA GmbH (Німеччина), EnviTec Biogas AG (Німеччина), Beta Renewables (Італія) тощо.

*** у.п. (умовне паливо)— 1 т умовного палива еквівалентна 1 т кам'яного вугілля, або 2,5 т бурого вугілля, або 0,7 т нафти, або 770—850 м³ природного газу (залежно від його складу й теплоти згорання). Теплота згорання 1 кг умовного палива дорівнює 29,3 ГДж.

«Трау Нутришин» (корпорація «Нутреко»): інновації — основа розвитку свинарства!

19 вересня корпорація «Нутреко» (*Nutreco*) відсвяткувала відкриття Науково-дослідного центру свинарства (НДЦС) в Нідерландах. На урочистості зібралося понад 250 учасників із 25 країн, зокрема й України (президент АСУ **Артур Лоза** та представники **ТОВ «АК „Насташка“**, **ТОВ «Агрорегіон»**, **ТОВ «Агроситниця»**, **ПП «Сігма»**, **ТОВ «Промінь»**, **ФГ «Едельвейс»**, **ТОВ «Лідер»**, **ТОВ «Лан»**, **ТОВ «Еліт-Швайне»**, яких запросила компанія «Трау Нутришин Укр»).

Гості на власні очі побачили ультрасучасне обладнання, зокрема електронні станції годівлі з системою відеоспостереження, які дають можливість спостерігати за поведінкою свиней під час годівлі. Фахівці НДЦС проводитимуть дослідження в чотирьох основних напрямках: здоров'я та благополуччя тварин, ефективність кор-

Вітальне слово генерального директора «Нутреко» Кнута Нессе

Чисельна аудиторія бажаючих почути про інновації в годівлі та утримуванні свиней

КОМЕНТАР

Мгер Куюмчян,
співвласник
ПП «Сігма»

Тур у Голландію дуже сподобався. Хоча поїздка була дуже насиченою, все ж нічого зайвого. Ми відвідали господарство, два дослідні центри і завод з виробництва комбікормів. Усе було, як у математичній логіці, необхідне і достатнє. Почув багато корисної інформації, яку виклали грамотно і доступно. Відвідування дослідних центрів зацікавило підходом до свинарства, завдяки якому можна отримати максимум від того, що закладено природою. А відвідування кормозаводу — це було вражаюче! Налагоджена система виробництва та професіоналізм спеціалістів дозволили зберегти 25-річне обладнання, як нове. Однозначно, є чому повчитися!

КОМЕНТАР

Артур Лоза,
президент АСУ

Сучасна галузь тваринництва дуже наукоємна, тому всі, хто прагне бути номером один, повинні не переймати чийсь досвід, а самі творити інновації. Як роблять відкриття, ми змогли на власні очі побачити у Нідерландах під час туру, організованого компанією «Трау Нутришн». Нам показали надсучасний дослідний центр, де створили всі можливі умови для глибоких і головне прив'язаних до практики досліджень, а також для навчання. Саме в таких осередках, де наука поєднується з останнім словом техніки (електронні станції годівлі, новітні системи вентиляції, відеоспостереження тощо), фахівці закладають напрямки розвитку галузі на наступні 10 років.

Один із таких трендів — вирощування свинини без антибіотиків. Раніше говорили про зведення до мінімуму їх використання в терапевтичних цілях і повну заборону як стимуляторів росту. Нині ж ідеться про пошук таких шляхів підтримки статусу здоров'я тварин, щоб потреби в антибіотиках взагалі не виникало. У дослідному центрі досягати цього хочуть завдяки спеціальним раціонам та технологічним інноваціям, які забезпечуватимуть і благополуччя тварин, і екологічну безпеку. Так, у дослідному центрі тестуватимуть новітні системи вентиляції — енергоощадні, рекупераційні зі скруберами, які очищують вхідне та вихідне повітря. З їхньою допомогою можна буде управляти статусом здоров'я свиней не тільки на племінних репродукторах, а й на товарних фермах.

Скажу чесно, як експерт-науковець я по-доброму позаздрив тим студентам і аспірантам, які будуть у таких умовах проводити дослідження. Безперечно, їх результати дуже швидко пройдуть шлях від розробки до реальної імплементації.

Науково-дослідний центр свинарства в Нідерландах (вигляд згори)

мів, хороший старт для тварин, а також нові завдання — нові рішення. На їх основі видаватимуть публікації, створюватимуть нові продукти і рішення для ринку, а також даватимуть практичні рекомендації.

А ще одне з головних завдань, яке ставлять перед собою дослідники НДЦС, — зменшити різницю між генетичним потенціалом тварин та фактичними виробничими показниками, яка, як свідчать результати останніх спостережень, сягає майже 40%. Тому доповідачі розповідали про найактуальніше: оптимізовану годівлю поросят для забезпечення їхнього здоров'я та максимальної продуктивності (Тео ван Кемпен), зміцнення функції шлунково-кишкового бар'єру (Коен Смітс), тенден-

ції ринку свинини й кормів у ЄС (Вілберт Хілкенс). Також обговорювали те, як обмежити застосування антибіотиків — адже нині в ЄС це питання ставлять особливо гостро. НДЦС займеться розробкою та апробацією препаратів, не шкідливих для тварин і людей, які споживають тваринницьку продукцію.

Найголовніше, що українські господарства теж матимуть можливість використовувати ці знання й практичні напрацювання НДЦС.

Генеральний директор «Нутреко» **Кнут Нессе** прокоментував зібрання так: «Розвиток компанії та пошук інновацій — основа нашої стратегії. Оновлений науково-дослідний центр свинарства — ще один крок до її реалізації».

КОМБІКОРМИ ТА КОРМОВІ ДОБАВКИ

**Голландський
КОРМ**

якість ✕
ефективність ✕
асортимент ✕

www.dutchfeed.com.ua

В Україні працюватиме другий найбільший виробник свинини в США?

Андрій Веревський (№ 10 у списку найбагатших українців — має 1 млрд дол.) та американська група *Seaboard Foods* ведуть переговори про будівництво свиногокомплексу в Україні. Про це порталу *Forbes* повідомили два джерела, поінформовані про перебіг переговорів.

Нині потенційні партнери вибирають земельні ділянки під майбутнє підприємство. Передбачається, що його розмістять у Харківській області.

Її очільник Михайло Добкін підтвердив, що облادміністрація веде переговори з американською групою. «Якщо *Seaboard Foods* остаточно вирішить будувати комплекс у нашій області, вона отримає прискорену процедуру дозволів та максимальну підтримку з боку адміністрації», — запевняє він.

У повідомленні на сайті Харківської облдержадміністрації з посиланням на її керівника зазначається, що на прохання інвестора в області відібрали й підготували до конкурсу земельні ділянки загальною площею 2 тис. га. Якщо почати процедуру підготовки до тендеру вже сьогодні, конкурс може відбутися в січні 2014-го. Інвестиції в проект, як каже Михайло Добкін, можуть сягнути 700 млн дол. «Це один із найбільших інвестпроектів в Україні», — уточнює він. Коментувати участь у справі української компанії він відмовився.

Згідно з неофіційною інформацією, спочатку інвестори планували вкласти в свиногокомплекс 600 млн дол., а 100 млн — в будівництво м'ясокомбінату. Як остаточно буде розподілено інвестиції — ще невідомо.

У «Даноші» почала працювати перша біогазова установка

Це сталося на початку вересня цього року в с. Копанки Калуського району Івано-Франківської області. Установка має потужність 1,1 МВт, — повідомляє прес-служба компанії.

Завдяки цьому компанія планує оптимізувати використання перегною як органічного добрива.

Об'єкт перероблятиме відходи свиногокомплексу на біогаз, теплову та електричну енергію, які господарство спрямує на власні потреби. Однак при цьому він працюватиме лише на половину свого потенціалу. Втім, у «Даноші» не відкидають, що в найближчому майбутньому зможуть давати вироблену енергію місцевому населенню.

Будівництво установки тривало з вересня 2011-го року. Вартість проекту — 50 млн грн. За попередніми розрахунками, окупність сягне 20 років.

Наша довідка. *ТОВ «Даноша»* — один із лідерів промислового свинарства України. Поголів'я свиней — 120 тисяч, в т. ч. 9,5 тис. свиноматок. Компанія зі 100% данськими інвестиціями працює у групі компаній *AXZON Group*.

Крім того «Даноша» є сестринською компанією *Poldanor S.A.* (Польща) — одним із найдосвідченіших і результативних виробників свинини у світі. Упродовж останніх семи років *Poldanor S.A.* стала також польським лідером зі встановлення та експлуатації біогазових об'єктів (22,5% виробничих біогазових потужностей країни — власність компанії).

PigUa.info

Іспанці зацікавилися кримським свинарством

Про це 11 вересня повідомила прес-служба Мінагро АРК.

Під час діалогу між керівництвом міністерства і президентом компаній «Гермес» та **Agro Crimea** Маріано Товаром (Іспанія) йшлося про можливість робити іспанські інвестиції у розвиток кримського свинарства.

Міністр аграрної політики Автономної Республіки Крим Микола Полішкін розповів про свинарський потенціал автономії, ознайомив із результатами таких лідерів галузі, як **ТОВ «Дружба Народів»** та **ТОВ «Велес Крим»**.

У свою чергу, Маріано Товар запропонував підготувати іспанські пропозиції щодо будівництва великого свиногокомплексу в Криму, а після цього — взаємні консультації фахівців.

На новому комплексі планують вирощувати 15 тис. свиней. Передбачається, що компанія візьме в оренду 3 тис. га землі. Термін реалізації інвестпроекту — 2 роки. Загальна вартість — 15 млн євро.

PigUa.info

ТзОВ «Галичина-Захід» збільшить поголів'я свиноматок до 5 тисяч

Підприємство зі стовідсотковими данськими інвестиціями ТзОВ «Галичина-Захід» (Львівська область) закінчило реконструкцію чергового маточника на 400 місць. Про це кореспонденту PigUa.info розповів перший заступник генерального директора «Галичини-Захід» Андрій Талама: «Роботи почали цього ж року, а нині приміщення вже готові приймати тварин. Завдяки новому маточнику до середини 2014-го загальне поголів'я свиноматок перетне позначку в 5 тисяч».

Як наголошує Андрій Васильович, маточник збудували поряд із іншими об'єктами свиногомплексу в с. Кавсько (Стрийський р-н). Загальна територія — 57 га.

Для оснащення свинарника використовували обладнання німецької компанії *Big Dutchman* та низки інших відомих компаній. Племінне поголів'я везимуть із Данії (компанія *SPF*).

До 2017-го року ТзОВ «Галичина-Захід» планує збільшити поголів'я ще на 5 тис. свиноматок. «Фактично через три-чотири роки ми вийдемо на показник 10 тис. голів. Для цього в новому році почнемо будувати комплекс у нашій же області», — відзначає пан Талама.

Наша довідка. ТзОВ «Галичина-Захід» створено 2006-го. Тут вирощують високоякісне товарне поголів'я (Ландрас х Йоркшир х Дюрок). Мають власний комбикормовий завод із лабораторією, де можуть робити спектроаналіз готового корму чи інгредієнтів. Для детальнішого аналізу (наприклад, на вміст мікотоксинів) зразки відправляють у Данію. На етапі відгодівлі застосовують рідку годівлю, що не дуже поширено серед українських свиногомплексів.

Мы предлагаем со склада и под заказ:

• альбендазол	• норсульфазол натрия
• амоксициллина г/х	• норфлоксацин
• ампролиум г/х	• окситетрациклина г/х
• аскорбиновая кислота	• пиперазина цитрат
• ацетилсалициловая кислота	• пирантела памоат
• бензилпенициллина натриевая соль	• празиквантел
• витамины А, Д, Е и группы В	• сера осажденная
• глюкоза	• спектиномицина сульфат
• доксицилин г/х	• стрептомицина сульфат
• деготь березовый	• стрептоцид
• ивермектин	• сульфадимизин
• ихтиол	• тиамулина фуимарат
• йод кристаллический	• тилозина тартрат
• йодоформ	• триметоприм
• канамицина сульфат	• фенбендазол
• холистина сульфат	• флорфеникол
• левамизола г/х	• фурацилин
• линкомицина г/х	• цинка оксид
• новокаина г/х	• ципрофлоксацин
	• энрофлоксацин
	• янтарная кислота

Наша работа направлена на удовлетворение потребностей в ветеринарных субстанциях:

- животноводческих хозяйств
- ферм
- птицефабрик
- агрокомплексов всех типов

Позвоните или напишите нам
 тел.: (0652) 24-84-11, 24-84-29, 24-84-31
 e-mail: elena@briver.com, vet@briver.com, igor@briver.com
 и Вы получите консультацию, товар с доставкой на склад, помощь при разработке нового продукта

Через 5-7 років Україна може відмовитися від імпорту свинини

Цьогорічне виробництво української свинини може сягнути 770–780 тис. т, що на 5–7% більше, ніж торік. Обсяг виробництва свіжої чи охолодженої свинини тільки в першому півріччі поточного року зросло на 3,9%, порівняно з аналогічним 2012-го — до 95,1 тис. т.

Як наголосив аналітик Асоціації свинарів України (АСУ) Євген Стеценко, у зв'язку зі збільшенням виробництва очікується зменшення частки імпортової свинини на українському ринку — до 33–35%.

«Завдяки зростанню виробництва частка імпорту стає меншою: 2012-го його було 37%, а цього рік буде 33-35. Це дає підстави стверджувати, що Україна може поступово, впродовж п'яти-семи років, відмовитися від імпорту».

При цьому експерт зазначив, що восени традиційно прогнозується незначний спад цін на свинину. Проте напередодні новорічних свят вона знову подорожчає.

Latifundist.com

НРА нагадує, що згодовування харчових відходів свиням — незаконне і спричиняє спалахи багатьох хвороб

У вересні Національна асоціація свинарів Великобританії (NPA) почала кампанію «*Не вбивай мене своєю добротою*». Організатори наголошують не тільки на незаконності згодовування харчових відходів свиням, а й на ризику спалаху різних захворювань, тож закликають виробників не робити цього.

Фермерам пояснюють, що згодовування харчових відходів загрожує спалахом затратних епідемій і тому має каратися терміном до двох років позбавлення волі.

Британська епідемія ящуру 2001-го року була спричинена саме тим, що свиней годували харчовими відходами без належної термічної обробки. З хворобою боролися 9 місяців, впродовж яких знищили 10 млн свиней, корів та овець і зазнали збитків у 8 млрд фунтів стерлінгів.

У Великобританії та ЄС згодовування кухонних відходів тваринам є незаконним. Дозволено годувати тварин фруктами та овочами з садових ділянок, але годівля фруктами та овочами, які є кухонними відходами заборонена, бо вони могли контактувати з сирим чи обробленим м'ясом.

Ящур, КЧС, АЧС — опортуністичні хвороби. Вони можуть «спати» місяцями, а іноді й роками в сирому та обробленому м'ясі. Ці хвороби можуть бути поширені в країнах, які експортують м'ясо до Великобританії. «Експортувати» їх можуть і туристи (в сирому м'ясі чи готових м'ясних виробів).

Нагадаємо, що, за висновками комісії, минулого року спалах АЧС у присадибному господарстві в с. Комишуватка (Запорізька обл.) стався саме через те, що свиням згодовували кухонні відходи.

PigUa.info

Американські експортери ставлять на Китай

Американські експортери свинини заявили, що будуть користатися будь-якою можливістю, щоб збільшити поставки м'яса в Китай. Його статус одного з найбільших у світі імпортерів свинини породив сильну конкуренцію на китайському ринку між зовнішніми постачальниками. Американський м'ясний експортний комітет (USMEF) заявив, що робитиме все, щоб їхній продукт на теренах Піднебесної добре вирізнявся на тлі 17 інших постачальників і, таким чином, збільшити поставки своєї свинини на цей прибутковий ринок.

«Китай може змінити ситуацію на всьому світовому ринку за рахунок коливань закупівель свинини, — йдеться в заяві USMEF. — Тому китайський ринок дуже важливий для американських постачальників».

Представники USMEF відзначили, що інтерес до американської свинини з боку китайських покупців зростає. Це стало очевидним ще під час попереднього шанхайського ярмарку *Shanghai Book Fair*. «Тутешні споживачі проявили цікавість не просто до американської продукції, а й до окремих дорогих брендових продуктів», — відзначають представники USMEF. «Це вселяє впевненість у можливостях подальшого розвитку торговельних відносин між країнами та збільшенні поставок свинини на китайський ринок».

Meatinfo.ru

Бразилія хоче розширити експорт свинини до Аргентини

Про це повідомив міністр сільського господарства, тваринництва та постачання Бразилії Антоніо Андраде. Торік Бразилія й Аргентина підписали угоду про квоти на імпорту бразильської свинини в обсязі трьох тонн щомісяця. І все ж пан Андраде вважає, що постачальників не влаштовують малі експортні ціни.

У відповідь аргентинський міністр сільського господарства Норберто Яуар пообіцяв, що особисто розгляне це питання, щоб з'ясувати, яким чином Бразилія планує збільшити експорт свинини на їхній ринок.

Незважаючи на цьогорічне розширення внутрішнього виробництва свиней, попит на свинину в Аргентині дуже високий, а тому є потреба в імпорті.

За словами пана Яуара, саме дефіцит свинини в Аргентині є причиною того, що обидві країни мають взаєморозуміння щодо торговельних відносин.

Meatinfo.ru

Німеччина планує заборонити кастрацію поросят без анестезії, починаючи з 2019 року

Впровадження заборони на кастрацію поросят без анестезії відклали на кінець 2018 року, щоб свинарі мали достатньо часу на зміни.

Питання кастрації поросят з юридичної точки зору прокоментувала Амелі С. Буль (Amelie C. Buhl) в журналі *Global Journal of Animal Law*. У її статті йдеться про поправки до закону про захист тварин від 2013 року та наводиться їх порівняльний аналіз із попередніми поправками.

Згідно з планами, директиву 2010/63/ЄС мали внести до національного законодавства ще до 10 листопада 2012 року, а з 1 січня 2013-го вона мала стати чинною.

Але, як пояснює пані Буль, щоб дати свинарям можливість підготуватися до роботи за новими вимогами, заборону кастрації поросят до 8-денного віку без анестезії відклали на кінець 2018 року.

PigUa.info

Експорт данської свинини зменшився

За період із січня по червень поточного року Данія експортувала менше свинини й більше живих свиней, ніж торік. Згідно з інформацією Асоціації м'ясної промисловості Німеччини, п'ятнадцятивідсотковий спад мав місце торік, а наступний — у першій половині 2013-го.

Експорт зменшився на 3,3% і сягнув 545 тис. тонн.

Поставки до Німеччини (основного покупця данської свинини) скоротилися на 2,4% — до 397 тис. тонн. А до Польщі — збільшилися на 0,3%, порівняно з аналогічним періодом торік. Водночас данський експорт до Великобританії також зменшився — на 5,2%.

Продаж данської свинини країнам третього світу також став меншим — на 5,6%. Що стосується Японії, то в першій половині 2013-го Данія поставила туди свинини на 17,3% менше, ніж торік. Експорт до Росії скоротився ще більше — на 24%.

Порівняно з минулим роком, експорт данського бекону, який переважно імпортує Великобританія, також скоротився (на 16%, до 40,5 тис. тонн).

Продаж за кордон живих свиней упродовж першої половини ц. р., навпаки, зріс на 6% і становив 6 млн голів.

PigUa.info

ПРОГРАММА ПО УЛУЧШЕНИЮ ЗДОРОВЬЯ, САМОЧУВСТВИЯ И УВЕЛИЧЕНИЯ ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТИ ЖИЗНИ СВИНОМАТОК

ПОВЫШЕНИЕ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ СТАДА

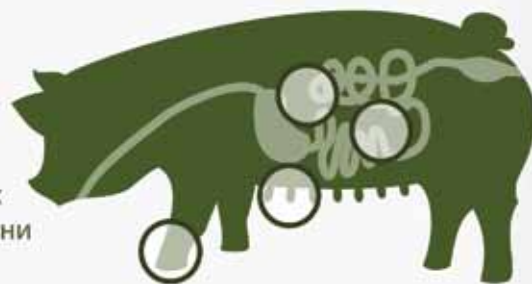
MINTREX®

СТРАТЕГИЯ ЗАМЕЩЕНИЯ
И СНИЖЕНИЯ КОЛИЧЕСТВА

- Максимальное использование генетического потенциала племенных свиноматок за счет повышения их продуктивности в течение всей жизни
- Получение здорового потомства, с большим весом при рождении
- Повышение рентабельности

• NOVUS and MINTREX are trademarks of Novus International, Inc. and are registered in the United States and in other countries.
© 2012 Novus International, Inc.

Представительство акционерного общества
«Новус Европа С.А./ Н.В.» (Бельгия) г. Москва • 127550, г. Москва, ул. Прянишникова 23А, офис 33
Тел +7 495 660 88 96 • Факс +7 495 660 88 95 • www.novusint.com

NOVUS

Українські фермери користуватимуться підземними водами без спеціальних дозволів

АСУ та АВМ пропонують скасувати необхідність отримання дозволів на користування надрами для виробничих потреб.

Нині українські підземні води є природним ресурсом із подвійним правовим режимом. Його регулюють водночас Водний кодекс та Кодекс про надра. Тому фермерські господарства змушені отримувати два дозвільні документи, щоб користуватися водою, — дозвіл на спеціальне водокористування та спеціальний дозвіл на користування надрами. Витрати на оформлення та видачу спеціального дозволу на користування надрами значні. Численні узгодження з різними органами державного контролю провокують корупцію та ускладнюють діяльність підприємств.

Згідно із Водним кодексом, підземні води належать до державного водного фонду, а згідно з Кодексом України про надра, вони є частиною надр. Відповідно до статті 23 Кодексу про надра, видобувати і використовувати прісні води без спеціальних дозволів можна лише до 300 кубометрів на добу та лише для господарсько-побутових (не виробничих) потреб.

Асоціація свинарів України (АСУ) та Асоціація виробників молока (АВМ) пропонують удосконалити законодавство щодо користування надрами українськими аграріями. Запропоновані зміни покликані захистити інтереси

малого й середнього агробізнесу, зокрема в тваринництві. На думку представників АВМ та АСУ, землевласникам і землекористувачам (зареєстрованим як платники фіксованого сільськогосподарського податку) треба дозволити видобувати і використовувати прісні води для виробництва сільськогосподарської продукції без спеціальних дозволів на користування надрами.

Такі зміни дозволять підвищити ефективність сільськогосподарських товаровиробників та зменшити витрати. У свою чергу, це створить сприятливі умови для стабільної роботи й подальшого розвитку різних тваринницьких ферм. Також збільшиться їх конкурентоспроможність.

У перспективі можна буде говорити про додаткові робочі місця на селі та збільшення обсягів споживання молока і м'яса в розрахунок на одну людину. Наступним кроком стане нарощування експорту, створення масштабного спеціалізованого виробництва молока і м'яса, підвищення доходів сільського населення та соціальний розвиток села.

Зміни до законодавства про надра, які пропонують АВМ та АСУ, є виваженими, справедливими й розумними, адже вони підтримують вітчизняного сільгоспвиробника.

Агравері

Представник UniPorc на «Ювілейному»

Із 14 по 16 жовтня в Україні перебував головний технолог асоціації UniPorc Ouest **Даніель Півто** в рамках проекту з розробки нового державного стандарту оцінки та класифікації туш свиней та перехід на розрахунок за забійною вагою, який ініціювала АСУ за підтримки USAID «АгроІнвест». Головна мета візиту — відвідати м'ясокомбінат «Ювілейний», на якому UniPorc Ouest встановить обладнання для сканування туш на період реалізації проекту, оцінити технології та особливості роботи підприємства.

Гостя зустрічав і супроводжував президент АСУ **Артур Лоза** та директор «Ювілейного» **Павло Єгоров**, який організував екскурсію заводом та розповів про плани розвитку: вже нині збільшують потужність забійного конвеєра із сорока до двохсот голів на годину, а в недалекій перспективі — окрема бійня, розрахована на шістьсот голів на годину. Пан Півто, в свою чергу, розповів про систему оцінки туш і як вона працює на практиці: з одного боку, зупинився на технічних питаннях, а з другого — на системі бонусування, а також допоміг обрати місце для встановлення сканера.

Наступний крок — затвердити робочу групу з реалізації проекту, один із членів якої разом із представником «Ювілейного» пройде стажування у Франції на м'ясопереробному підприємстві, із яким співпрацює UniPorc Ouest. Орієнтовний час візиту — середина листопада. Українських делегатів будуть учити працювати зі сканером.

У грудні прилад завезуть в Україну. Спершу його протестують: зроблять не менше трьохсот контрольних зважувань й обвалок, ці результати звірять із даними сканера. А тоді вже візьмуться за найскладніше — розробку нового державного стандарту оцінки та класифікації туш свиней.

Прес-служба АСУ

Асоціація свинарів України – неприбуткова, добровільна організація. Її створення – ініціатива керівників українських господарств-виробників свинини. Основною ціллю Асоціації є об'єднання підприємств з метою досягнення ними світових стандартів виробництва продукції шляхом впровадження сучасних технологій виробництва.

Господарства-члени АСУ отримують наступні послуги від провідних спеціалістів в галузі свинарства:

Консультаційний центр свинарства

- Інформаційне забезпечення
- Ветеринарний супровід
- Зоотехнічний супровід
- Проведення семінарів
- Аналіз ринку свинини

Співпраця з комерційними компаніями

- Максимальні знижки на кормові інгредієнти та ветеринарні препарати
- Пошук обладнання, кормів та інших засобів виробництва
- Надання інформації про комерційні компанії

Ми відкриті для всіх, хто бажає працювати та має за мету зробити своє господарство успішним та прибутковим бізнесом!

Робоча група АСУ:

тел.: +380 98 44 222 69

тел./факс: +380 4744 36985

РИНОК СВИНИНИ

ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПОГОЛІВ'Я

Чисельність свиней в Україні продовжує демонструвати висхідний тренд. Станом на 1 жовтня їх було 8407,8 тис., що на 3,7% більше, ніж торік.

Це відбулося завдяки нарощенню поголів'я агропідприємств. Зокрема, на згадану дату такі господарства утримували 3939,5 тис. свиней, що на 8,4% більше, ніж 2012-го (рисунок 1). Це, по суті, рекорд, принаймні за останні 15 років. Продовжує зростати і частка промислових свиного-

подарств у загальному поголів'ї (нині майже 47%).

Найбільше зросло поголів'я Харківської (+71,8 тис.), Полтавської (+61,7 тис.), Хмельницької (+43,3 тис.) та Донецької (+40,6 тис.) областей. А найбільше зменшилось — у Київській області (-24,8 тис.). З детальними показниками можна ознайомитись у *таблиці 1*.

Такими відчутними коливаннями у згаданих регіонах треба завдячувати кільком крупним господарствам.

Зокрема, зростання поголів'я у Харківській області відбулося завдяки виходу на максимальні потужності ПАТ «АК „Слобожанський“». Що стосується Полтавщини, то там наростило свої потужності ТОВ «Белгранкорм-Полтавщина». У Хмельницькій області позитивну динаміку дали ПП «Аграрна компанія 2004», ТОВ «Камчатка» та ПрАТ «Зернопродукт». У Київській же області значне скорочення сталося через депопуляцію на СВAT «Агрокомбінат „Калита“»,

Таблиця 1. Поголів'я свиней станом на 1 жовтня

	Усі категорії господарств			Сільськогосподарські підприємства			Присадибні господарства		
	2012	2013	2013-й у відсотках до 2012-го	2012	2013	2013-й у відсотках до 2012-го	2012	2013	2013-й у відсотках до 2012-го
Україна	8105,0	8407,8	103,7	3633,7	3939,5	108,4	4471,3	4468,3	99,9
Автономна Республіка Крим	169,9	172,8	101,7	91,4	88,3	96,6	78,5	84,5	107,6
Вінницька	355,6	358,7	100,9	111,3	108,0	97,0	244,3	250,7	102,6
Волинська	311,8	316,4	101,5	74,1	74,1	100,0	237,7	242,3	101,9
Дніпропетровська	568,1	556,3	97,9	417,2	413,3	99,1	150,9	143,0	94,8
Донецька	588,3	624,5	106,2	478,6	519,2	108,5	109,7	105,3	96,0
Житомирська	198,2	198,7	100,3	55,7	53,6	96,2	142,5	145,1	101,8
Закарпатська	358,1	379,6	106,0	27,2	30,3	111,4	330,9	349,3	105,6
Запорізька	342,9	352,7	102,9	230,6	237,0	102,8	112,3	115,7	103,0
Івано-Франківська	299,0	299,4	100,1	158,2	153,5	97,0	140,8	145,9	103,6
Київська	553,0	528,7	95,6	379,5	354,7	93,5	173,5	174,0	100,3
Кіровоградська	282,4	279,7	99,0	134,4	128,5	95,6	148,0	151,2	102,2
Луганська	120,2	120,8	100,5	46,3	46,7	100,9	73,9	74,1	100,3
Львівська	367,5	380,7	103,6	130,0	162,0	124,6	237,5	218,7	92,1
Миколаївська	153,1	153,2	100,1	59,2	56,7	95,8	93,9	96,5	102,8
Одеська	420,6	432,5	102,8	123,8	125,7	101,5	296,8	306,8	103,4
Полтавська	416,8	468,8	112,5	247,5	309,2	124,9	169,3	159,6	94,3
Рівненська	383,1	390,8	102,0	39,6	46,0	116,2	343,5	344,8	100,4
Сумська	169,2	167,8	99,2	60,2	68,0	113,0	109,0	99,8	91,6
Тернопільська	383,9	410,9	107,0	112,9	139,0	123,1	271,0	271,9	100,3
Харківська	225,2	294,7	130,9	86,0	157,8	183,5	139,2	136,9	98,3
Херсонська	233,5	236,1	101,1	85,6	87,5	102,2	147,9	148,6	100,5
Хмельницька	302,8	343,2	113,3	89,8	133,1	148,2	213,0	210,1	98,6
Черкаська	477,2	503,2	105,4	242,9	282,6	116,3	234,3	220,6	94,2
Чернівецька	190,4	187,2	98,3	64,2	60,4	94,1	126,2	126,8	100,5
Чернігівська	234,2	250,4	106,9	87,5	104,3	119,2	146,7	146,1	99,6

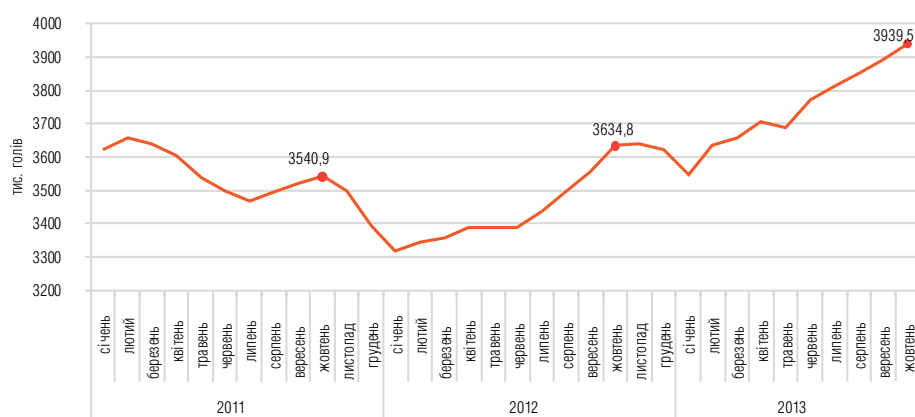

Рисунок 1. Чисельність свиней сільськогосподарських підприємств

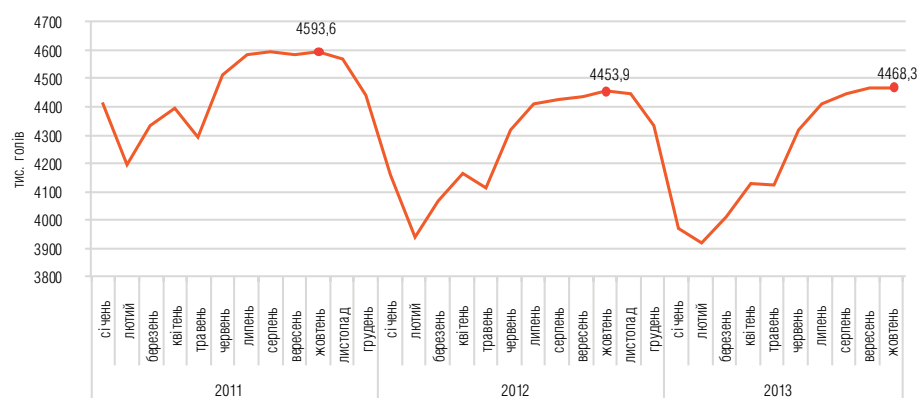

Рисунок 2. Чисельність свиней присадибних господарств

чисе керівництво наступного року планує завезти данське поголів'я.

У присадибних господарствах, як зазвичай, мають місце лише сезонні зміни. Тут на 1 жовтня тримали 4468,3 тис. свиней — майже як і торік (рисунк 2).

ВИРОЩУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ НА ЗАБІЙ

Обсяги вирощування свиней у промисловому секторі також демонструють рекордні показники. Якщо за період із січня по вересень 2011 року виростили 327,3 тис. т свинини, то у 2013-му цей показник зріс на 23%, до 402,4 тис. т (рисунк 3).

Загалом же за 9 місяців року на переробні підприємства реалізували 1,5 млн свиней вагою 160,7 тис. т. Значимість промислових виробників свинини підтверджує частка таких підприємств у загальних обсягах, яка становила 94% (1,4 млн голів загальною вагою понад 151 тис. т). Це ще раз підтверджує, що присадибні господарства вирощують свиней для власного споживання та продажу через ринки.

ЗАВОД З ВИРОБНИЦТВА ПРЕМІКСІВ ТА КОНЦЕНТРАТІВ

Виробництво високоякісних вітамінно-мінеральних преміксів і білкових вітамінно-мінеральних добавок (БМВД) за Вашими замовленнями.

Гнучко
Оптимально
Надійно
Ефективно
Європейська
Якість

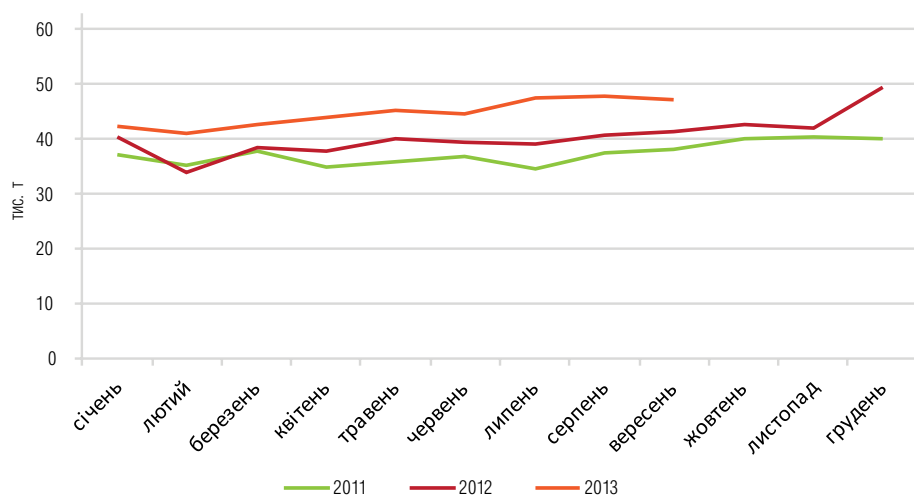

Рисунок 3. Обсяги вирощування свиней сільськогосподарськими підприємствами

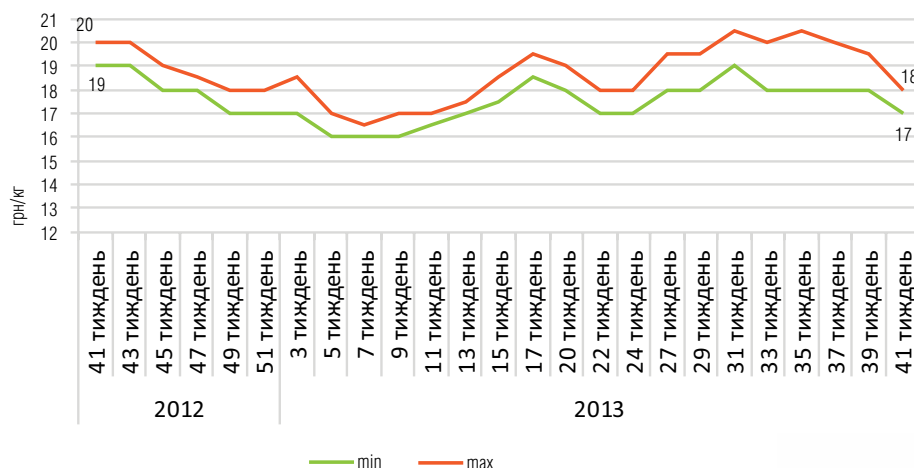

Рисунок 4. Динаміка закупівельних цін на свиней у живій вазі (I категорія)

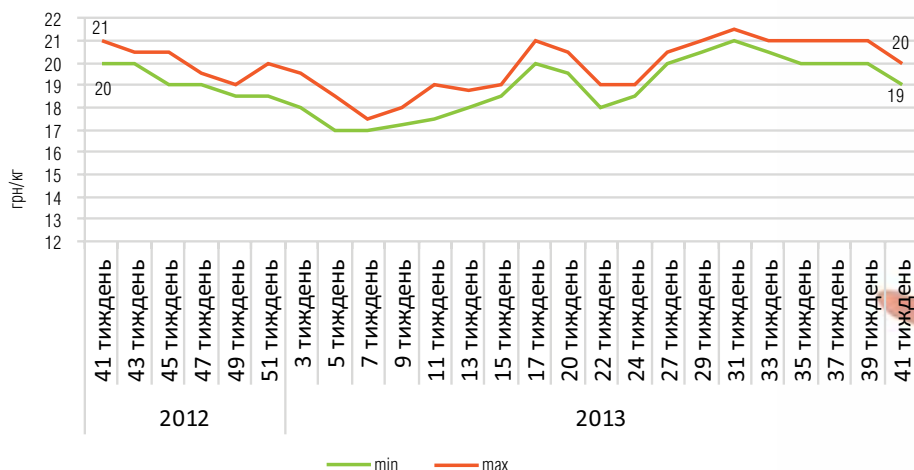

Рисунок 5. Динаміка закупівельних цін на свиней у живій вазі (II категорія)

ЗАКУПІВЕЛЬНІ ЦІНИ

Цінова ситуація на ринку забійних свиней здебільшого повторювала минулорічні тенденції. Однак відчутний спад закупівельних цін відбувся дещо раніше, ніж очікувалося. Серед основних причин — різке зменшення попиту на охолоджене м'ясо, спричинене різким похолоданням у вересні. Додатково на зниження цін продовжують впливати поставки імпоротної свинини. На початку 41-го тижня ціни на свиней I категорії були в межах 19–20 гривень за кілограм живої ваги (рисунк 4) (в той самий період торік — 20–21 грн/кг). Аналогічна ситуація зі свинями II категорії: ціни впали до 17–18 грн/кг, тоді як минулого року за таких тварин пропонували 19–20 грн/кг (графік 5).

ВНУТРІШНЄ СПОЖИВАННЯ

Внутрішній ринок м'яса свиней України цього року має неабияку динаміку зростання. При цьому збільшується як виробництво, так і споживання. Згідно з прогнозами Міністерства економічного розвитку й торгівлі України, споживання свинини поточного року мало зменшитися з 21,1 до 19,7 кг на душу населення. Однак показники восьми місяців цілковито протилежні. Підрахунки аналітичного відділу Асоціації свинарів України показали, що внутрішнє споживання за підсумками року зросте на 2% й становитиме 21,5 кг на особу.

Євгеній Стеценко

Ціни

Олійні

Оперативно

Аграрне інформаційне агентство

Інтерв'ю

Новини

Економіка

Доступно

Молочна галузь

Свинарство

Відео

Статистика

agravery.com

Птахівництво

Лаконічно

Скотарство

Точка зору

Законодавство

Україна

М'ясо

Ковбаса

Елеватор

ЄС

Бджільництво

Експорт

Прогноз

Рослинництво

Фото

Ринки

Політика

Росія

Земельні ресурси

Екопродукти

Техніка

СВИНАРСТВО 2020-ГО

Щоби розвивати бізнес, потрібно бути впевненим у його завтрашньому дні. І без прогнозів тут не обійтися: треба розуміти тенденції ринку, знати економічну статистику, враховувати внутрішні та зовнішні фактори й на основі всього цього робити правильні висновки. З цифрами, безперечно, вгадати важко. Проте головне — зрозуміти закономірності й пристосуватися до них. Які ж тренди зміцнюватимуть позиції свинарів, а які, навпаки, перешикуватимуть? Що чекає на свинарство в найближчі роки? Якщо знайти правильні відповіді, це допоможе не прогавити слушну нагоду і досягнути успіху.

Погляд у майбутнє

Головна місія будь-якої тваринницької галузі — забезпечувати людство якісними харчовими продуктами. Тому й розвиваються ті чи інші галузі прямо пропорційно демографічній ситуації в світі. Згідно з прогнозами аналітиків, до 2020-го року населення планети збільшиться з 6,9 до 7,6 мільярда (темпи приросту — 75–80 мільйонів щороку). При цьому змінюватимуться й раціони: потреба в м'ясі та молочних продуктах поступово зростатиме (таблиця 1).

Однією з причин позитивного тренду стане збільшення купівельної спроможності населення. Дослідження одного з найбільших банків світу «Голдман Сакс» (Goldman Sachs) показали, що чисельність представників середнього класу (річний зарібок від шести до тридцяти тисяч доларів) на 2030-й рік сягне 50% населення світу (нині близько 30%). Тільки в Китаї до 2025-го частка середнього класу зросте до 76% (згідно з McKinsey Global Institute, 2012). Це означає, що впродовж наступних десяти ро-

Згідно з законами розвитку суспільства, якщо ВВП збільшується на 1%, то споживання тваринницької продукції — на 2%

ків якості раціонів істотно покращуватиметься — зокрема, вони міститимуть більше тваринного білка (таблиця 2). Адже, згідно з законами розвитку суспільства, якщо ВВП збільшується на 1%, то споживання тваринницької продукції — на 2%. Така вже людська природа: коли починають заробляти більше, передовсім намагаються забезпечити себе якіснішим харчуванням.

Щоб забезпечити потреби населення, обсяги виробництва м'яса збільшуватимуться. Зокрема аналітики прогнозують (L.Roppa, 2012, на основі звіту OCDE-FAO Agricultural Outlook 2011–2020): щороку в світі вироблятимуть у середньому на 1,8% більше свинини. Зокрема, 2010-го — 107,942, а 2020-го — 127,299 млн т (рисунок 1). Тобто до 2021-го року зростання може сягну-

ти чотирнадцяти мільйонів метричних тонн (майже 26% усього світового виробництва м'яса).

Цей прогноз цілком підтверджує минулорічна ситуація у свинарстві, коли, з огляду на стан економіки, експерти пророкували, що, мовляв, розвиток галузі зупиниться і обсяги виробництва свинини скоротяться. Проте, незважаючи на значне подорожчання кормової сировини, спалахи хвороб (які серйозно уражали окремі регіони), а також зміни ринкових умов через нові вимоги щодо благополуччя тварин (наприклад, перехід на групове утримання порослих свиноматок в ЄС), виробництво свинини, порівняно з 2011-им роком, збільшилося на 1,9%.

Такий стрімкий розвиток свинарства вимагає, щоб ринок сировини також не

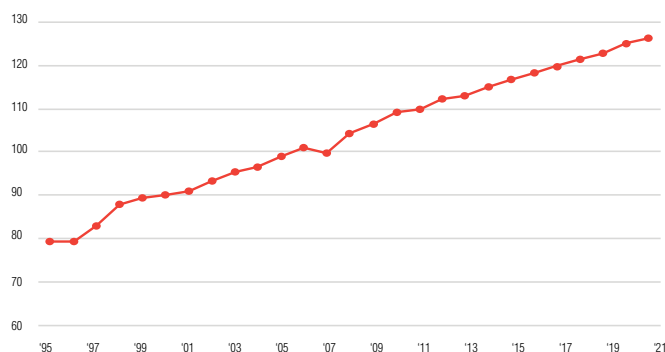
Таблиця 1. Обсяги споживання м'яса (пташатини, яловичини, свинини) в 2010-му та 2020-му роках, мільйонів метричних тонн (L. Roppa, 2012, на основі звіту OCDE-FAO Agricultural Outlook 2011–2020)

	2010	2020	Різниця	Кілограмів на людину 2012-го
У світі	269,08	322,75	53,67	40,9
У розвинених країнах	108,18	119,77	11,59	80
У країнах, що розвиваються	160,90	202,98	42,08	32

Таблиця 2. Порівняння щорічного споживання різних видів м'яса в світі 2010-го та 2020-го років, кілограмів на душу населення (L. Roppa, 2012, на основі звіту OCDE-FAO Agricultural Outlook 2011–2020)

Вид м'яса	2010	2020	Процент приросту
Свинина	15,5	16,6	7,1
Пташатина	14,2	16,0	12,6
Яловичина	9,4	9,6	2,1
Баранина	1,8	2,0	11,1
Загалом	40,9	44,2	8,1

Рисунок 1. Збільшення світового виробництва свинини — прогноз (P. Best, 2013, на основі звіту OCDE-FAO Agricultural Outlook 2011–2020)

відставав: фермерам щороку потрібно вирощувати на 1,4% більше зернових. Так, із 1980-го по 2013-й цей ринок збільшився на 90% — з 1,3 до 2,3 мільярда тонн. 2020-го року, як прогнозують, попит на зернові зросте на 16%, порівняно з 2010-им (таблиця 3).

Що є головним рушієм? У першу чергу, безперечно, світове збільшення населення та поголів'я тварин. З другого боку — інтенсивніше споживання енергії. Згідно з прогнозами, через сім років у країнах із розвинутою економікою, а також тих, що розвиваються, попит на енергію зросте на 30 і 20% відповідно. При цьому до 2020-го 12% усіх грубих зернових використовуватимуть для виробництва етанолу, а 16% усіх рослинних олій — для біопального. Тому перед людством стоїть глобальне завдання: до 2050-го року збільшити продуктивність зернових на 70%, оскільки ресурс посівних площ майже вичерпано.

Враховуючи зростання попиту та дефіцит землі, чекати на здешевлення сировини, скоріше за все, не варто. З другого боку, як показує досвід 2012-го, навіть дорогі зернові не стримують розвитку свинарства.

Стосовно експортно-імпортних операцій на світовому ринку свинини впродовж наступних семи років прогнози експертів щодо основних гравців такі:

- **експортери:** США та Бразилія зміцнять свої позиції завдяки стабільному зростанню обсягів продажу свинини (порівняно з 2013-м роком, 2020-го США експортуватиме її на 20–40% більше). ЄС і Канада, хоч і залишаться в лідерах, усе ж поступово зменшуватимуть частку свого експорту;
- **імпортери:** очолюватимуть рейтинг США, Мексика та Японія. Остання пережене Росію (фахівці переконані,

що завдяки активному розвитку галузі Росія самостійно забезпечуватиме більшу частину своїх потреб). Позитивний тренд демонструватиме й Південна Корея, хоча обсяги її імпорту будуть меншими, ніж у Мексики, Японії та Росії. Ситуація з Китаєм залишається непевною: одні експерти прогнозують, що до 2020-го він стане чистим експортером (згідно з інформацією OECD-FAO Agricultural Outlook), а другі кажуть, що чистим імпортером (так вважають у Food and Agricultural Policy Research Institute). Що стосується передбачень експертів USDA, то, на їхню думку, Китай буде імпортером та експортером одночасно.

Недалеке майбутнє — кінець 2013-го

Далекі перспективи окреслено, проте живемо теперішнім. Що чекає на свинарство до кінця поточного року і чи вписується цей рік в означені тенденції розвитку галузі? Згідно з прогнозами експертів, цього року світове виробництво свинини збільшиться на 2,7 мільйона тонн і сягне рекордного показника — 107,4 млн т. При цьому експорт стане меншим на 90 тис. т — 7,2 млн т через зміни в США, ЄС та Бразилії (про це нижче).

Нинішнього року в США, передбачають фахівці, свинини вироблять більше, ніж торік, — близько 10,7 млн т. Головні причини — дешева сировина та подорожчання яловичини й пташатини, що стимулює попит на свинину. З другого боку, після спалаху епізоотичної діареї свиней (ЕДС) у весняно-літній період поголів'я США вперше з 2010 року скоротилося до 67,463 млн голів (станом на перше вересня), що на один відсоток менше, ніж за аналогічний період мину-

Таблиця 3. Збільшення попиту на зернові, мільйонів тонн (L. Ropra, 2012, на основі звіту OCDE-FAO Agricultural Outlook 2011–2020)

Вид зернових	2010	2020	Процент приросту
Кормове зерно	1114,3	1320,7	18,5
Пшениця	653,2	745,9	14,2
Олійні	433,7	507,2	16,9
Рис	465,9	528,1	13,3

лоріч. Смертність заражених поросят у віці до трьох тижнів — майже 100 відсотків, а дорослі тварини ростуть повільніше. Арифметика проста: чим більше загине поросят зараз, тим менше відгодованих свиней заб'ють потім. Це головний фактор зростання ціни (у вересні 2013-го вона була на 29% вищою, ніж за рік до цього). Незважаючи на катастрофічні наслідки хвороби, така ситуація стимулює нарощування виробничих потужностей. Хоча, на думку експертів, маніпуляції через скорочення поставок довго не триватимуть. Зокрема вони прогнозують, що на імпорт молодняка з Канади також суттєво вплине ЕДС. На початку року експерти говорили про його збільшення в межах 100 тисяч голів (до 5,6 млн за рік), сподіваючись, що хороший урожай кукурудзи поживить попит на канадських поросят з боку фермерів-відгодівельників. Проте нині виглядає так, що для компенсації втрат, спричинених хворобою, знадобиться значно більше поросят. Водночас спалах ЕДС спричинить зменшення експорту свинини. Втім, не варто забувати, що тут далися взнаки ще дві причини: скорочення поставок до Росії й Китаю (обмеження через рактопамін) та слабкий попит з боку Японії. Під питанням тепер і прогнозоване збільшення експорту маточного поголів'я (на 20 тис. голів — до 60 тис.) завдяки замовленням із Китаю, Мексики та Росії. Адже експерти переконані, що наслідки ЕДС даватимуться взнаки ще 4–6 місяців. Хоча є й позитивні сигнали: США та ЄС підписали договір, який дозволить транспортувати американських свиней до Росії через Європу.

Прогнозують, що 2013-го виробництво свинини в Китаї сягне рекордного показника — майже 54 млн т. Є кілька факторів, які це пояснюють: по-перше,

Щороку в світі вироблятимуть у середньому
на 1,8% більше свинини

на забій почали здавати свиней важчих кондицій (не 100–105, а 105–110 кг) завдяки покращенню генофонду. Подруге, цьогоріч китайці набагато серйозніше працюють над підтриманням здоров'я стада й істотно скоротили втрати поголів'я: вихід свиней товарних кондицій збільшився в середньому на 3%. По-третє, позитивну роль зіграло рішення влади продовжити терміни субсидування на кожну продуктивну племінну свиноматку, завдяки чому свинарі не вирізали племінне ядро у кризові для них весняні місяці, коли співвідношення ціни на «живець» й кукурудзу було на рівні 4,1:1*. По-четверте, у квітні через спалахи H7N9 (пташиного грипу А) пташатина втратила попит, що було на руку виробникам свинини. Ціни зросли на 20% (2,3 дол./кг), завдяки чому співвідношення ціни на «живець» і кукурудзу наприкінці червня сягало вже 5,9:1. Стабілізувати ситуацію також допоміг уряд, скупивши в квітні–червні 169 тис. тонн свинини за цінами, вищими від ринкових. Завдяки таким заходам упродовж весни втрати свинарів вдалося зменшити з 16–32 до 7 доларів на кожну голову. Влітку ситуація була сприятливою, тож восени ціни й далі зростатимуть — традиційний період свят. Водночас це може збільшити обсяги імпорту, який через дешевизну на внутрішньому ринку зменшився на 6,2% у зимово-весняний період. Ще один фактор, який

сприятиме стабілізації цін на свинину і, відповідно, підтримає збільшення обсягів її виробництва, — злиття американського гіганта **Smithfield** із китайським холдингом **Shuanghui International**, яке офіційно закінчили 26-го вересня. Це також суттєво зміцнить світові позиції Китаю.

Незважаючи на те, що в ЄС свинина залишається найспоживанішим м'ясом, її виробництво 2013-го скоротиться на 75 тис. т — до 22,6 млн т. Головна причина — зменшення кількості свиней забійних кондицій через вимоги щодо групового утримання порослих свиноматок, які змусили свинарів добряче витратитися на модернізацію приміщень. У результаті племінне поголів'я в ЄС зменшиться на 3,2%, порівняно з 2012-м роком, а виробництво свинини почне зростати тільки з другої половини 2014-го.

Хоча в літні місяці попит на свинину був великим, а пропозиція обмеженою (завдяки чому трималася висока ціна), європейські виробники особливо не виграли. Дорогі корми на тлі загального здешевлення сировини не давали зменшити собівартість виробництва. Проте прогноз до кінця поточного й на початок наступного року — позитивний. Завдяки рекордним урожаям корми все ж подешевшають, а конкуренція між м'ясопереробними підприємствами (через обмежену пропозицію) триматиме ціни на комфортному для виробників

рівні. Ще один фактор, який може стимулювати подорожчання, — експортні операції. І це незважаючи на передбачення, що їх обсяги зменшаться через недостатню пропозицію.

Згідно з прогнозами, 2013-й для свинарства **Бразилії** — прибутковий рік. Ціна у січні рекордно збільшилася і, попри традиційний спад впродовж наступних місяців, на кінець другого кварталу все ж була на 21% вищою, ніж торік. Фахівці переконані, що головна причина — дорогі продукти зі свинини для кінцевого споживача, що зумовило збільшення ціни на «живець». Незначний її спад спричинив багатий врожай кукурудзи та сої, хоча виробники зможуть зменшити собівартість тільки тоді, коли буде вичерпано старі запаси (зазвичай це тримісячні обсяги).

Що стосується експорту, то, незважаючи на тимчасові обмеження з боку України, які негативно позначилися на першій половині 2013-го року (зменшення обсягів на 11%, порівняно з аналогічним періодом минулоріч), Бразилія відкрила для себе нові ринки. Передовсім ідеться про Японію, куди до кінця року планують поставити 100 тис. тонн (17% обсягу всього 2012-го). Ще один позитивний фактор — **JBS** (найбільша бразильська транснаціональна компанія, яка виробляє свіжу, охолоджену та перероблену яловичину, курятину й свинину, а також продає побічні продукти їх переробки) придбала компанію **Seara Brazil**, другого виробника бразильської свинини, завдяки чому зміцнить свої майбутні експортні позиції.

Передбачають, що виробництво свинини в **Канаді** збільшиться на 20 тис. тонн (до 1,8 млн т), незважаючи на дорогу сировину та дешевизну свиней забійної кондиції в першій половині 2013-го. Сподіваючись на сприятливу ситуацію на ринку, багато свинарів наростили маточне поголів'я на початку року, внаслідок чого кількість товарних свиней у країні збільшилася на 350 тис. голів (до 28,2 млн). Основна ставка — великі обсяги продажів молодняка в США, чому може посприяти спалах епізоотичної діареї.

Ще один фактор позитивної динаміки: починаючи з травня, ціни на свиней зросли, і маржинальний прибуток у середньому сягнув 26 дол. США на голову,

* Співвідношення ціни на «живець» й кукурудзу вираховується так: вартість кілограма живої ваги свині на відгодівлі ділиться на вартість кілограма кукурудзи (в юанях). Коефіцієнт 6:1 вважають оптимальним. Якщо він нижчий, держава починає вживати заходів, щоб покращити ситуацію.

порівняно з 10 дол. у першій половині. Крім того, найближчим часом корми суттєво подешевшають.

Незважаючи на високі ціни на корми, прогнозують, що виробництво свинини в **Росії** 2013-го збільшиться на 75 тис. тонн (до 2,2 млн тонн). Адже після тривалого періоду низьких цін (вересень 2012-го — травень 2013-го) ситуація на ринку покращилася і стабілізувалася. Галузь продовжує розвиватися — частково завдяки державній підтримці великих модернізованих підприємств. Разом із тим фахівці прогнозують, що імпорт свинини 2013-го зросте на 80 тис. т (до 1,1 млн т), а імпорт поголів'я зменшиться вдвічі (до 250 тис. свиней) унаслідок обмежень на завезення тварин з ЄС через вірус Шмаленберга, який уражає велику та малу рогату худобу.

Згідно з планами Міністерства з розвитку економіки Росії, галузь нарощуватиме потужності впродовж 2014-го та 2015-го років, поки закінчуватимуть будівництва та реконструкції, розпочаті останніми роками. Як результат, 2016-го обсяги виробництва російської свинини збільшаться на 15,4%, порівняно з 2012-м.

В **Японії** виробництво свинини збільшиться на 40 тис. т (до 1,3 млн т), зокрема через прогнозовану дешевизну кормів. Вихід свиней забійних кондицій зросте на 4%, порівняно з цьогорішнім показником. Один із факторів — відновлення племінного поголів'я, зокрема в префектурі Міядзакі — найбільшому свинарському регіоні Японії, який був серйозно уражений ящуrom кілька років тому. Імпорт свинини зменшиться на 30 тис. тонн (до 1,2 млн) через девальвацію єні, більші обсяги власного виробництва, більший попит на яловичину із США (кращий доступ до американського ринку) та пташатину (дешевша). У цілому до кінця року фахівці пророкують японському свинарству стабільний розвиток та комфортні ціни.

Для свинарства **Мексика** перша половина року минула під знаком мінус: через перенасичення ринку ціни суттєво впали. Проте з травня ситуація почала налагоджуватися. Фахівці прогнозують, що виробництво свинини нинішнього року збільшиться тут на 50–60 тис. тонн. Перший чинник — свинарі не вирізали племінне поголів'я. Другий — зменшення імпорту із США підтримуватиме баланс між попитом та пропозицією. Також очікують, що 2013-го споживання свинини в цій країні збільшиться на 100 тис. тонн — до 1,93 млн т, що на

Згідно з прогнозами експертів, цьогоріч світове виробництво свинини збільшиться на 2,7 мільйона тонн і сягне рекордного показника — 107,4 млн т.

5,5% більше, ніж торік (споживання на душу населення сягне 16,5 кг проти 15,9 минулоріч, причому такий позитивний тренд стосуватиметься виключно свинини). Це, в свою чергу, зумовить збільшення обсягів імпорту — 770 тис. т (на 80 тис. т більше, ніж 2012-го). Імпорт поголів'я зросте вдвічі, оскільки ця галузь у Мексиці інтенсивно розвивається і має місце дефіцит племінних тварин. Що стосується експорту, то цьогоріч Китай відкрив свій ринок для п'яти мексиканських підприємств, що збільшить обсяги на 45 тис. тонн (до 140 тис.). Очікують, що до кінця року таких підприємств може побільшати.

У **Південній Кореї** виробництво свинини зросте на 190 тис. тонн (до 1,2 млн). Завдяки «одужанню» галузі після позаторішнього спалаху ящура, ринок нині переповнений свинями забійних кондицій. Це, в свою чергу, зумовлює подешевшання. Щоб ціни не впали нижче собівартості, уряд придбав 64 тис. голів у січні–лютому 2013-го. Крім того, держава й свинарі домовилися про те, що:

- 1) племінне поголів'я зменшиться на 20%, і це скоротить витрати держави на підтримку виробників;
- 2) зменшиться вага свиней на забій;
- 3) збільшиться частка свинини власного виробництва, порівняно з імпортованою, яка потрапляє на ринок у вигляді м'ясних продуктів;
- 4) уряд популяризуватиме національну продукцію (приміром, у березні впродовж двох тижнів тривав «розпродаж» корейського бекону).

З огляду на великі обсяги виробництва свинини, її споживання цьогоріч сягне рекордної позначки, а імпорт зменшиться на 105 тис. т (до 400 тис. т).

А що ж Україна? Наша галузь також демонструє позитивний тренд. За січень–вересень 2013-го промислове

поголів'я збільшилося на 8,4% (до 3939,5 тис. голів), а обсяги забою — на 18,2% (до 355 тис. т), порівняно з аналогічним періодом торік. Імпорт, у свою чергу, з початку року зменшився майже на 27 тис. т (хоча ще не всю бразильську свинину завезли на наш ринок після того, як на неї зняли заборону). Згідно з прогнозами Мінекономіки, до кінця року виробництво свинини сягне 750 тис. тонн, що на 2% більше, ніж торік. У прогнозі враховано те, що впродовж 2013-го в Україні збудують ще чотири нових свинокомплексів й реконструюють двадцять три об'єкти.

Без сумнівів

Якщо вагається, розвивати бізнес чи ні, будувати ферму чи ні, відкиньте сумніви й беріться до роботи, адже прогнози «сонячні»! Експерти переконані, що в найближчі роки свинарство активно розвиватиметься в усьому світі. Не завадять цьому ні мінливі ціни на сировину, ні спалахи хвороб, ані політичні рішення. І Україна, повірте, не відставатиме!

Оксана Юрченко

КОРМИ

Ціни на зернові та олійні потроху зростають. Підігнати їх може погана погода. Особливих «сюрпризів» слід чекати від соняшнику та продуктів його переробки.

ЗЕРНОВІ КУЛЬТУРИ

Згідно з прогнозом Міжнародної ради зернових (International Grain Council, IGC), у 2013/2014 МР в Україні їх вироблять 59,2 млн т, що на 29,8% більше, ніж торік (таблиця 1). Відчутно зросте використання зернових на фураж, сягнувши 16,2 млн т (+10,2%).

Пшениця

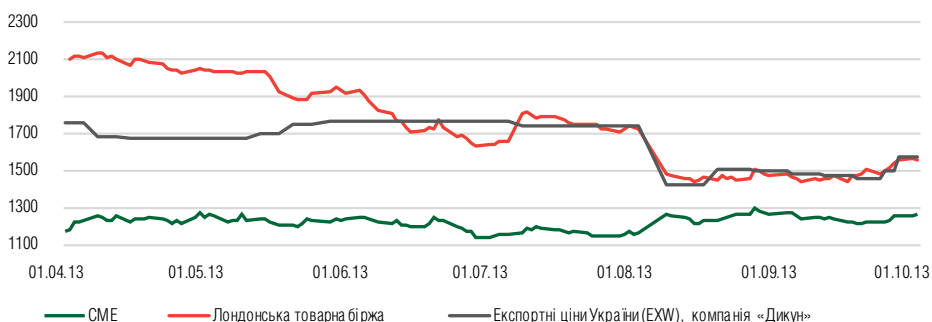
Як свідчать розрахунки фахівців IGC щодо пшениці, наступного маркетингового року на території України її буде вироблено на 39,59% більше, ніж попереднього МР, а саме — 22,0 млн т.

Якщо взяти до уваги зростання валового збору цієї культури, то експорт може бути на рівні 18% (таблиця 1). На початок жовтня українські підприємства вже продали за кордон 3,5 млн т. Очікується, що її більше використовуватимуть і на корм — до 4,5 млн т (+12,5%).

Що стосується цін, то на світових ринках вони відновлюються після серпневого спаду. Так, за місяць на Лондонській товарній біржі ціна за тону зерна зросла на 5,5% (рисунк 1).

Через несприятливу погоду, що завадила сівбі озимих зернових в агро-

технічні строки, зменшення запасів пшениці у США, скорочення посівних площ в Україні й Росії, можна чекати зростання цін. Такі прогнози можуть вплинути і на поточну ціну: спровокувати її збільшення на світових торговельних майданчиках.

Рисунк 1. Ціни на зерно пшениці, грн/т (інформація відповідних бірж та аналітичного відділу агроконсалтингової компанії «Дикун»)

Таблиця 1. Виробництво зернових в Україні в 2013/2014 МР, млн т (IGC)

Показники		Зернові загалом		Пшениця		Кукурудза	
		2013/14	Зміна, відсоток порівняно з 2012/2013	2013/14	Зміна, відсоток порівняно з 2012/2013	2013/14	Зміна, відсоток порівняно з 2012/2013
Початкові запаси		4,5	-44,73	2,5	-56,26	1,0	-7,06
Виробництво		59,2	29,81	22,0	39,59	28,0	33,83
Імпорт		0,1	в 4 р.	—	—	—	61,29
Загальна пропозиція		63,8	18,62	24,5	14,34	29,0	31,78
Використання	Харчування	7,3	—	5,8	0,69	0,5	—
	Переробка	0,9	8,54	0,2	—	0,3	6,25
	Годівля	16,2	10,20	4,5	12,50	7,2	15,76
Експорт		28,8	27,07	8,5	20,11	18,0	36,36
Кінцеві запаси		6,1	34,37	3,2	28,23	1,8	79,11

Кукурудза

Як свідчить прогноз IGC (*таблиця 1*), українське виробництво зерна кукурудзи в 2013/2014-му МР зросте на третину та сягне 28 млн т. Відповідно, аналітики прогнозують збільшення експорту більш ніж на 35%.

Цінова ситуація на ринку дуже залежить від погоди, коли збирали врожай. А вона цього року не тишила. Через негативні очікування на ринку почалося поступове зростання цін. Так, на Чиказькій товарній біржі тонна кукурудзи коштує трохи більше 1400 грн, на Паризькій — вже 1800 грн (*рисунк 2*). В Україні ціни на 1 жовтня зафіксувалися на рівні 1100 грн/т.

Ячмін та овес

Ціни на ячмін та овес, які є важливими складниками корму для тварин, зростають. Зокрема внутрішні з 1450 грн тонна зросли до 1650 грн на початку жовтня (*рисунк 3*). Аналогічна ситуація спостерігається і на міжнародних ринках.

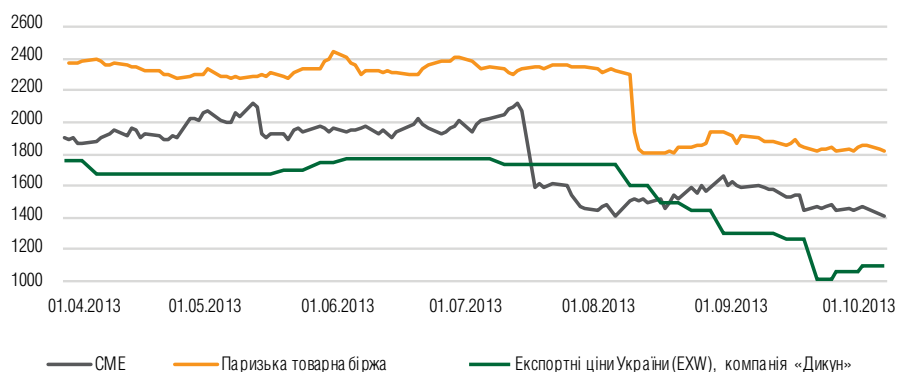

Рисунок 2. Ціни на зерно кукурудзи, грн/т (інформація відповідних бірж та аналітичного відділу агроконсалтингової компанії «Дикун»)

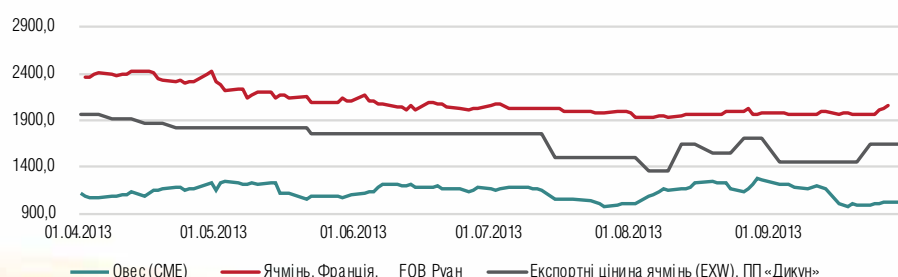

Рисунок 3. Ціни на зерно ячменю та вівса, грн/т (інформація відповідних бірж та аналітичного відділу агроконсалтингової компанії «Дикун»)

Fenix Agro

ОФІЦІЙНИЙ ОСТАЧАЛЬНИК
ПРОТЕЇНОВИХ КОРМІВ ДЛЯ

ШРІТ СОНЯШНИКОВИЙ
ТА СОБІЙ
МАКУХА
СОНЯШНИКОВА
ТА СОБІА
ЖОМ БУРЯКОВИЙ

ДРОБИНА ПИВНА СУХА
СУХА СПИРТОВА
БАРДА
СОДА ХАРЧОВА
СІЛЬ ХАРЧОВА
КРЕЙДА МЕЛЕНА

ЗА РИНКОВИМИ ЦІНАМИ РЕАЛІЗОВУЄ ТА
ЗАКУПОВУЄ ЗЕРНОВІ Й ОЛІЙНІ.

ОЛІЙНІ КУЛЬТУРИ

Соя

Соею, ціни на яку останнім часом на світових майданчиках падають, в Україні торгують по 4000 грн/т. Ціна насіння цієї олійної культури відновилася до рівня кінця липня — початку серпня після спаду в другій декаді серпня.

Що стосується продуктів переробки, то на світових майданчиках соєвий шріт дорожчає. Так, на біржах країн-виробників (Аргентина, Бразилія) його тонна коштує 4050–4100 грн (рис. 4).

На початку жовтня його вартість в Україні сягнула 6000 грн/т, що на 500 грн менше, ніж місяць тому. Соева макуха, яка зазвичай дещо дешевша, коштувала 4450 грн. Це на 450 грн менше, ніж півмісяця тому, і майже на 2000 грн дешевше, ніж наприкінці серпня.

На думку експертів, соєва макуха ще трохи подешевшає. Що стосується шроту, то він у найближчі місяці може подешевшати не більш ніж до 5000 грн за тонну.

Соняшник

Погана погода негативно вплине на обсяги його валового збору. Це не лише може посунути Україну з перших сходинок світового рейтингу з виробництва соняшнику та продуктів його переробки, а й спровокувати зростання цін. Через несприятливі погодні умови, за найоптимістичнішими прогнозами, вже втрачено 20% соняшнику. Втім, з огляду на стан культури на полях, можна стверджувати, що ця цифра навіть дуже занижена.

Що стосується цін, то насіння, шріт і макуха, після значного здешевлення в серпні, повільно, але стабільно дорожчать (рис. 5). Так, станом на 1 жовтня тонна соняшникового насіння коштувала 3000, шроту — 2100, а макухи — 1600 грн.

Найімовірніше, ціни деякий час стоятимуть на цьому ж рівні з незначними коливаннями (± 100 грн), але надалі поповзуть угору.

Ріпак

Ріпак, який раніше приносив фермерам стабільні доходи, нині дещо призабули. А тим часом шріт із нього є цінним білковим компонентом у раціоні тварин. Він, згідно з інформацією Гамбурзької біржі, на 1 жовтня коштував близько 2400 грн/т та стабільно і поступово дешевшав (рис. 6).

Руслана Бутило

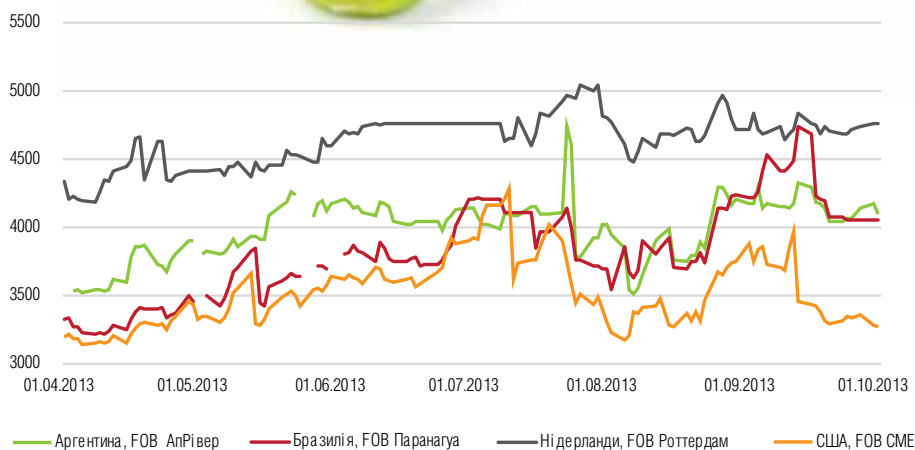

Рисунок 4. Ціни на соєвий шріт, грн/т (інформація відповідних бірж)

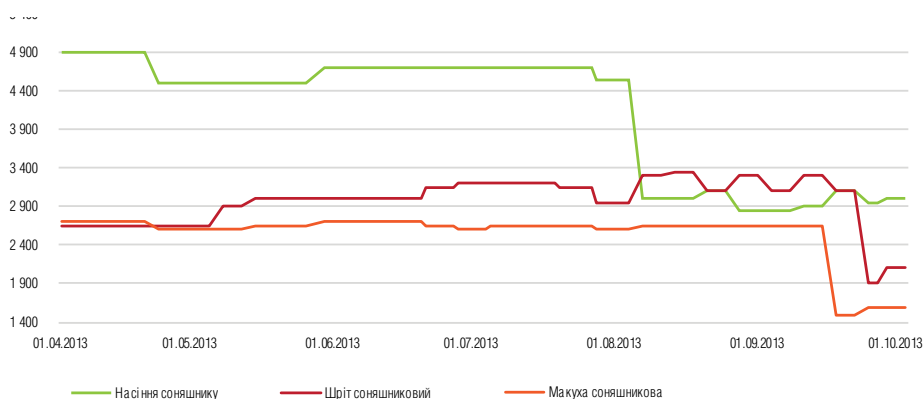

Рисунок 5. Ціни на соняшник та продукти його переробки, грн/т (інформація аналітичного відділу агроконсалтингової компанії «Дикун»)

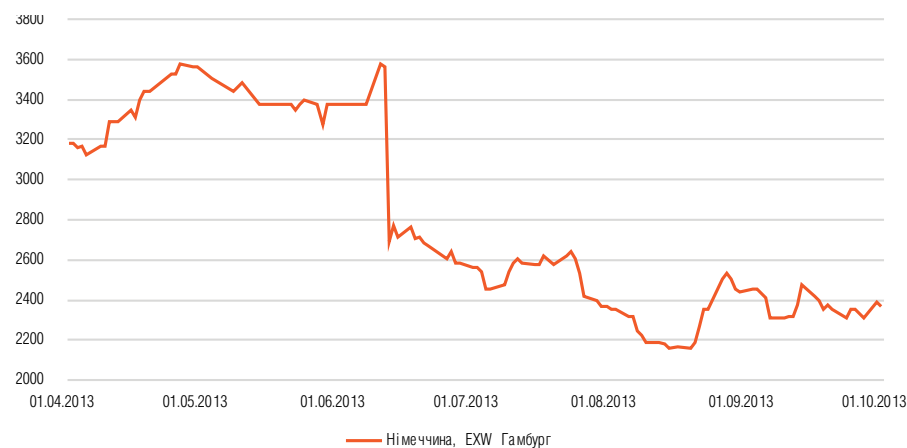

Рисунок 6. Ціни на ріпаківий шріт, грн/т (agrochart.com)

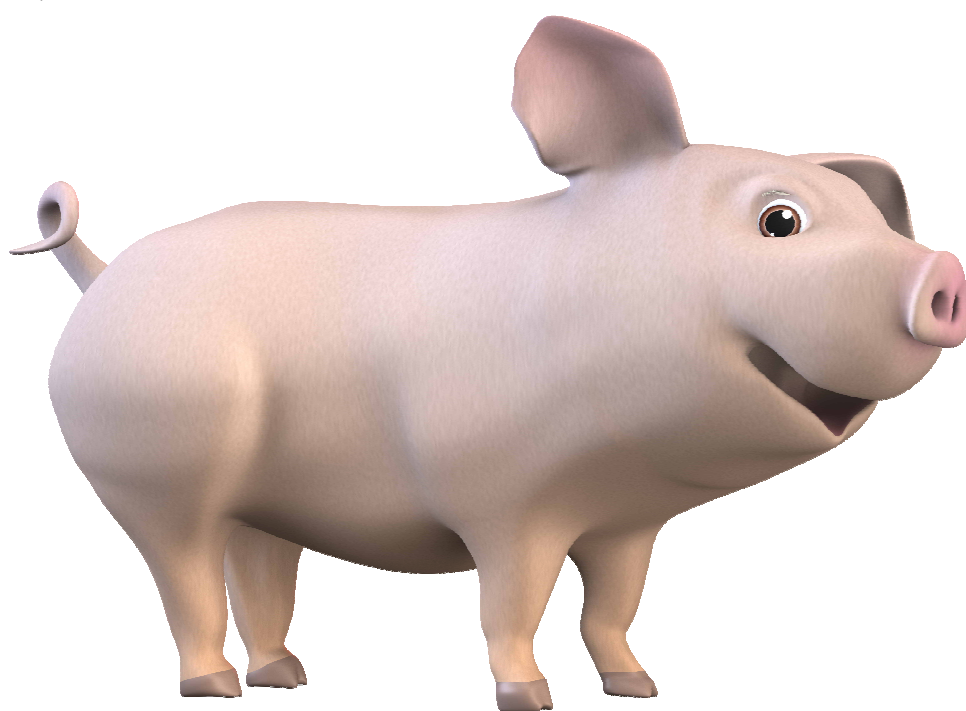
AgroSoft WinPig — програмне забезпечення для обліку в свинарстві

- Облік свиноматок та кнурів
- Облік відділку дорощування та відгодівлі
- Аналіз всього стада та кожної тварини окремо
- Графіки виробництва за будь-який період
- Контроль на всіх ділянках виробництва
- Допомога в процесі управління
- Можливість синхронізації з КПК (Pocket PC)
- Можливість порівнювати дані з іншими господарствами
- Синхронізація даних з передовими генетичними компаніями
- Синхронізація з кормовими станціями

Усе це та ще багато корисного й потрібного в програмному забезпеченні для управління свиного господарством від данської компанії «АгроСофт».

2013-го року компанія «АгроСофт» представила нову версію програми — WinPig.Net, з розширеними можливостями та більш пристосовану до потреб сучасного виробництва. Поглиблений аналіз, прозорість обліку, спрощення пошуку та сортування інформації. Можливість зберігати звіти в зручній формі та передавати інформацію іншим програмам. **УЖЕ ДОСТУПНО КОЖНОМУ КОРИСТУВАЧУ AgroSoft WinPig!**

Denmark
 7160 Tørring, Tøvergade 82
 Telephone +4576902222
 E-Mail: post@agrosoft.net
 Homepage: www.agrosoft.eu

Підтримка «АгроСофт» в Україні
 Володимир Вакула
 Тел.: +380979376941
 E-Mail: agrosoft_ua@ukr.net

АНДРІЙ ГЕТЯ:

«ТРЕБА, ЩОБИ БІЗНЕС, ДЕРЖАВА І НАУКА ПРАЦЮВАЛИ РАЗОМ»

«Дефіцит спілкування призвів до того, що воно з розкоші перетворилося на предмет першої потреби» (Сергій Лузан). Цей афоризм влучно характеризує стосунки між нашими свинарями й державою. Перші часто звинувачують урядовців у всіх своїх негараздах, а ті, в свою чергу, скаржаться, що, мовляв, їхні аргументи ніхто не чує і слухати не хоче. Думками про те, як налагодити діалог, поділився директор департаменту тваринництва Міністерства аграрної політики та продовольства України Андрій Гетя. Адже коли свинарі й держава, врешті, «потоваришують», галузь виграє джек-пот!

Родом із серця українського свинарства

— Андрію Анатолійовичу, коли ви стали директором департаменту тваринництва, наші свинарі видихнули з полегшенням, адже хто-хто, а ви про галузь знаєте не з чуток. Як доля звела зі свинарством?

— Та я ж із Полтавщини — серця українського свинарства. Принаймні колись так було. Саме полтавський бекон здавна продавали на Лондонській біржі, а 1930-го тут заснували Інститут свинарства. Тоді цей регіон славився питомо українською породою — Миргородською. Популяція цих рябих свиней була чималою, а селекцію полтавці почали займатися задовго до того, як українська наука просунулася в цьому напрямку. З часом ситуація змінилася й осередки промислового свинарства перекочували в інші регіони.

— Так, нині за концентрацією господарств та обсягами виробництва свинини виокремлюються Київська, Дніпропетровська й Донецька області, а також західний регіон, — завдяки данським інвестиційним проектам.

— Саме так, проте останнім часом Полтавщина починає відновлювати свій свинарський статус: запрацював на повну потужність російський інвестиційний проект ТОВ «Белгранкорм-Полтавщина», активізуються й німецькі інвестори — «ХАКА. УА. Свинокомплекси Полтава». Останнє — це справжній інноваційний проект, бо передбачає не тільки виробництво, а й створення навчального центру. Йдеться про те, що штатних робітників буде небагато, а працюватимуть, в основному, практиканти з Полтавської державної аграрної академії та інших навчальних закладів. Починатимуть вони з відділу опоросу й супроводжуватимуть тварин упродовж усього виробничого ланцюжка аж до забою. Так вони отримають і диплом про освіту, і свідоцтво з господарства про набуті навички. Не знаю, чи ці плани не змінилися, поки «ХАКА» боролася з нашою бюрократичною машиною. Та, сподіваюся, що ні. Бо якщо німецький інвестор не зможе почати бізнес в Україні, це стане негативним сигналом для всіх інших потенційних інвесторів.

— Це ніби чорна мітка на інвестиційній привабливості...

— Так. І цього не можна допустити, бо інвестиції нам потрібні. Особливо зважаючи на ймовірне приєднання до зони вільної торгівлі. Адже від самої лише асоціації з ЄС блага на нас не впадуть. З одного боку, зможемо активніше залучати інвестиції й разом із ними новітні технології, які впроваджуватимуться на таких об'єктах, а значить — суттєво покращимо виробництво. Проте якщо розполохаємо інвесторів і працюватимемо в односторонньому режимі, коли тільки європейська продукція вільно заходитиме на наш ринок, то через кілька років нам скажуть: «Навіщо нам здалася така асоціація?» Хоча сама по собі інтеграція тут ні при чому. Найголовніше — наша готовність до неї. Якщо зможемо правильно підготуватися, то від зони вільної торгівлі варто очікувати позитиву, якщо ж не справимось — нічого доброго. Тому що тоді чимало наших виробників не зможуть конкурувати з європейськими, а на заміну тим, хто «поляже», нові не постануть, бо їх просто не буде.

«Кожен інвестор хоче, щоб чітко працював закон. Це ідеальний варіант, якого, на жаль, немає ніде».

— Якими саме повинні бути умови та підготовка до зони вільної торгівлі, щоб усе склалося добре?

— Кожен інвестор хоче, щоб чітко працював закон. Не треба бігати і знайомитися з жодним керівником будь-якого рівня, навіть із міністерства: лист написав — відповідь отримав, заявку подав — відповіли. Це ідеальний варіант. Але такого нема ніде у світі. Інша справа, що й міра відхилення від неї — у різних країнах також різна. І нам тут є над чим працювати.

А ще чимало наших стандартів здаються іноземному інвестору незрозумілими. Особливо норми будівництва. Хоч вони й оновлені, однак не встигають за інноваціями, які вже працюють за кордоном. Поки ми випробуємо чужі підходи, дотримуючись усіх необхідних процедур, вони придумують вже щось нове. Наздоганяти, так, як ми робимо зараз, — це шлях у нікуди.

Щоб сприяти залученню іноземних інвестицій, насамперед треба створити окремий орган, із обмеженою кількістю працівників, які б мали право оперативно вирішувати всі проблеми. Щоб інвестори, приміром, проходили не повну, а дещо спрощену процедуру. В принципі, над цим уже працюють у рамках реалізації плану заходів із виконання Державної програми активізації розвитку економіки на 2013–2014 роки. Наш департамент подав інформацію про об'єкти, які планують будувати. Тепер здійснюють їх моніторинг. Якщо десь трапляються проблеми, починають втручатися (хоча ще не на такому рівні, як хотілося б), запитувати обласних керівників, що не так. Якщо ті зробили все можливе, намагаються допомогти на вищому рівні. Водночас треба враховувати, що ми в Україні маємо власну нормативну базу й законодавство. Змінювати геть усе, щоб догодити інвестору, — це теж неправильно. Бо як українців, то «муштрують» по повній, а як іноземний інвестор, то спрощена процедура та ще й пошвидше! Це некоректно стосовно наших виробників. Разом із тим, якщо хочемо виконати план активізації економіки, то, незалежно від того, чий це проект, наш чи іноземний, за два роки мусимо будь-що допомогти його реалізувати. А як не вийде, то вже потім, підбиваючи підсумки, сідати й аналізувати, чому ті чи інші проекти не втілили в життя. Це і буде дієвий механізм створення сприятливого інвестклімату в Україні.

— Є ще одна проблема: іноземні інвестори нарікають, що, мовляв, наша держава не дбає про інфраструктуру для нових ферм (дороги, газифікацію, енерго- й водозабезпечення). Коли це зміниться?

— Не вірю, що скоро. І не тому, що не хочемо. Бо коли перед державою постає дилема, будувати дороги для нової ферми чи платити, наприклад, лікарям, то зрозуміло, що вона обирає останнє. З другого боку, лікарям треба платити щомісяця, а ферма через кілька років почне генерувати гроші й наповнювати бюджет. Тож переконаний: має бути золота середина.

Інша проблема — зараз почалися розмови, що, мовляв, уряд хоче позбавити тваринників фіксова-

ного сільськогосподарського податку. Це тривожить багатьох аграріїв. І тут уже не про допомогу мова. Переконаний: не можна чіпати систему оподаткування. Господарники вже й не чекають, що держава надасть якусь підтримку. Головне — не забирати того, що є. І тут, я думаю, правильне рішення уряду — не втручатися, принаймні в найближчі кілька років, поки галузь не зіпнеться на ноги. Проте це я дивлюся на проблему очима тваринників, а в держави можуть бути й інші аргументи.

«Правильне рішення уряду — не втручатися, принаймні в найближчі кілька років, поки галузь зведеться на ноги».

— Гостре питання для аграрного ринку — рівень кваліфікації сучасних випускників. Адже освіта, яку вони отримують, не відповідає умовам сучасного виробництва. Як гадаєте, хто мав би зробити крок до модернізації освіти: це повинна бути ініціатива держави чи виробників, яку вони реалізовуватимуть через приватні навчальні заклади? Якими мають бути першочергові зміни?

— На випускників нарікають уже не перший рік. Я й не сподіваюся, що студент-випускник, байдуже якого навчального закладу, отримавши диплом, одразу буде готовий зануритись у проблеми виробництва. Тому це питання суперечливе. Що стосується модернізації освіти, то наші виші, хоч і по-різному, намагаються це робити. В чому ж суть проблеми? Загалом теоретичні знання у наших випускників цілком пристойні. Так, можливо, не всі знають про технологічні новинки, які з'явилися на українському ринку за останні два-три роки, однак це не критично. Найбільша проблема наших студентів — мало практики. І це при тому, що виші укладають угоди, щоб їхні студенти практикувалися на сучасних фермах як за кордоном, так і в Україні. Але чи готові до цього студенти? Їм виділяють на практику шість місяців, а вони, в багатьох випадках тільки щоденники підписують. Тому я б не звинувачував в усьому лише виші. Справа насамперед у відповідальності студентів, їхньому бажанні здобути знання, а можливостей нині дуже багато. Більшість вишів, наприклад, має чимало програм практики за кордоном. І не тільки для того, щоб там полуницю збирати, а справді практикуватися й працювати на сучасних фермах. Зверніть, до речі, увагу: на наших комплексах працюють наші ж випускники. Стажуються за кордоном, але ж їхні базові знання закладені у нас. Тому, в принципі, вважаю, що не все так погано.

«Питання фінансування науки оптимально вирішене за кордоном: є частка держави і частка комерційних компаній».

— Нині вже ніхто не сперечається із тим, що свинарство — це інтелектуальна галузь, тому в усіх розвинених свинарських країнах є науково-дослідні центри, які й прискорюють її прогрес. У нас же це проблема. Які перспективи вирішення?

— Я був у багатьох країнах, де вивчав і досі вивчаю це питання. Так, у нас наука відстає, але тут важко

когось звинувачувати. Адже якщо у вас хронічно немає грошей, бо їх вистачає тільки на платню і комунальні послуги, то що ви можете зробити? Більше того, наші науковці нікуди не їздять, а статті читають у перекладах кількарічної давності, бо не володіють мовами. Як думаєте: чи залишилися ті статті актуальними за два-три роки? Тому взагалі дивно, як наша наука ще зовсім не зникла.

Якби наших науковців нормально фінансували, вони зробили б не менше, ніж їхні колеги з-за кордону. В науку потрібно постійно вкладати, щоб вона залишалася на голові вищою від тих, хто до неї звертається. Тому не треба звинувачувати вітчизняну науку: мовляв, недопрацьовує. Якщо будете платити горіхами, до вас на роботу прийдуть білки. Якщо науковцям давати мінімальну платню, то хто захоче працювати? Той, хто може заробити більше, піде туди, де платять.

Чимало наших партнерів, зокрема європейських, розвивають науку не лише за державні кошти: спільним фінансуванням з боку держави та комерційних компаній. Якщо ж держава платить 100%, — результатів не буде. Як проконтролювати ефективність? Заплатили — науковець звіт здав, чи він потрібен, чи ні — це вже його не хвилює. А от якщо ту чи іншу частку профінансує бізнес, то він конкретно й запитає, куди витрачено гроші. Тому переконаний: треба фінансувати науку з різних джерел. До речі, до цієї справи могли б долучатися й професійні асоціації. Хоча й тут у нас не все просто. АСУ, наприклад, живе й активно працює. Але є ж багато таких, які існують тільки на папері і самі були б раді, щоб їм хтось заплатив. Як цьому зарадити? Однозначної відповіді нема. Думаю, оптимальний шлях — вкладати кошти у вже існуючі наукові проекти. Вони вже частково профінансовані. Часом їхній недолік у тому, що та проблематика не завжди відповідає українським реаліям, і, буває, виходить так, що ми вирішуємо чужі проблеми. Але, вибачте, хто платить, на того й працюємо. Це краще, ніж не робити нічого. До того ж, коли на наше виробництво приходять іноземні технології, часто виникають аналогічні проблеми. І хоча західні науковці й не хочуть конкуренції, певні механізми співпраці все одно є. Та для цього треба знати мову. А я вже говорив, що для більшості наших учених — це велика проблема.

— Якщо продовжити тему зовнішньої підтримки вітчизняних проектів, маємо приклад АСУ, яка спільно з USAID працює над розробкою і впровадженням нового державного стандарту з оцінки якості туш і переходу на розрахунок за забійною вагою. При цьому передбачається створення єдиної національної плеємної системи оцінки тварин та відповідної бази даних. Ще один проект — перехід на нові селекційно-економічні індекси в генетичній роботі. Такі стандарти вже давно використовують у передових свинарських країнах. На вашу думку, наскільки такі проекти актуальні для України, і яку користь від них можуть отримати виробники та галузь у цілому?

— Абсолютну користь. Я ще 2001-го доводив, що нам потрібно переходити на оплату не за «живець», а за вихід м'яса з туші. Якщо діє така система оцінки,

виробники зацікавлені в покращенні генетики. Якщо ж ні — навпаки, не хочуть вкладати в селекцію, адже платять за живу вагу. Слава Богу, вже кілька років у нас є дві ціни: на м'ясних і сальних свиней. Це не те, чого б хотілося, але все одно краще, ніж нічого. Насправді ж треба, щоб за кожен відсоток покращення якості туші її виробник отримував винагороду. Це справедливо. Тому ми цю проблему намагаємося вирішити вже давно. Я колись брав участь у спільному українсько-німецькому проєкті. Вони нам навіть передали необхідне обладнання для визначення виходу м'яса в тушах, коли свині ще живі. Проте це тільки частина роботи. Набагато важче створити централізовану базу даних. У розвинутих свинарських країнах є дві альтернативи: база даних генетичних компаній і база з інформацією про тварин свиногосподарств. В Україні можливий будь-який варіант. Однак в обох випадках перехід на оплату за забійною вагою дуже актуальний. Особливо тепер, у зв'язку з перспективою зони вільної торгівлі — адже в Європі діє своя класифікація. Замовлять, наприклад, туші категорії «U», а в нас половина виробників не знає, що воно таке. Але навіть якщо уявити, що ми не приєднаємося до зони вільної торгівлі, все одно, це насамперед потрібно для нашого виробництва, щоб стимулювати українських свинарів купувати кращі генотики.

Ви, до речі, запитайте у наших виробників, що таке економічний ваговий коефіцієнт селекційного індексу. Більшість не скаже. Тож для чого і як ми ведемо племінну роботу? Це ж єдиний інструмент ув'язати селекцію з економікою. Для кожної важливої ознаки треба розрахувати й застосувати відповідний економічний коефіцієнт. Наприклад, який прибуток забезпечить зменшення шпиків на міліметр чи збільшення м'ясності туші на відсоток. Проте наші економісти кажуть: хай, мовляв, селекціонери рахують самі. А ті, в свою чергу, переводять стрілки на економістів. Тому сподіваюся, що спільно з АСУ нарешті зможемо наблизитися до розв'язання цієї проблеми, хоч вона й дуже складна.

— **А чому б просто не запозичити досвід країн, де така система вже прижилася?**

— Та можна. Але ж ми хочемо, щоб це одразу стало правилом для всіх. А от у багатьох країнах починали з обраних. У США, наприклад, спочатку було 8–10 господарств, які хотіли покращити свої племінні стада. Їх не цікавило, чи стосуватиметься це країни в цілому. Вони розробляли систему для себе, бо інакше не бачили можливості подальшого вдосконалення. Ми ж хочемо створити єдині правила. При цьому хтось не розуміє, для чого це треба, тому вагається брати в цьому участь. Тут потрібно діяти інакше: спершу залучити тільки тих, хто хоче. Що стосується держави — вона буде допомагати, проте тільки тим, хто хоче долучитися до реалізації проєкту. Ми ж поспішаємо одразу написати нормативи, через Мінюст всіх зобов'язати, а тоді контролювати і карати. А так не робиться.

— **Берете участь в інших актуальних проєктах?**

— Так. Нині є ще одна актуальна проблема: заборона кастрації без анестезії. В Україні наступного року відбудеться конференція, де представлять усі світові напрацювання. Зараз, якщо ми приєднаємося до зони

ДОСЬЄ-ПЕРСОНАЛІЇ

Андрій Гетя, директор департаменту тваринництва Міністерства аграрної політики та продовольства України

Народився 10 травня 1968 року в Полтаві. Закінчив Полтавський державний сільськогосподарський інститут за спеціальністю «Зоотехніка», магістратуру й докторантуру при Інституті свинарства ім. О. В. Квасницького УААН за спеціальністю «Розведення та селекція тварин». Має другий диплом про вищу освіту (Полтавської державної аграрної академії за спеціальністю «Менеджмент організацій»).

1992-го почав працювати в Інституті свинарства ім. О. В. Квасницького УААН. Із молодшого наукового співробітника до директора інституту. 2000-го почав за сумісництвом викладати на кафедрі розведення і генетики сільськогосподарських тварин Полтавської державної аграрної академії. З 2011-го обіймає посаду директора департаменту тваринництва Мінагро.

Життєве кредо: «Немає неправильних рішень, їх треба зробити правильними». Головне — зрозуміти стратегічно, що потрібно зробити, а тактично — які рішення треба відстояти до кінця, а де можна піти на компроміс.

Одружений, виховує двох доньок.

вільної торгівлі, європейці почнуть висувати до наших туш такі ж вимоги, як і до своїх. А ми до цього не готові. У нас більшість навіть не розуміє, в чому проблема кастрації без анестезії. Як на мене, вона надумана. Звичайно, ми хочемо, щоб тварини не страждали і жили комфортно, але ж застосування додаткових хімічних препаратів (маю на увазі імунокастрацію) — це теж не вихід. І хоча виробники таких препаратів кажуть, що ніяких залишків бути не може, переконаний: це зменшить внутрішній попит на свинину. Як вихід, пропонували розділяти м'ясо кнурів і свиноматок. Проте це робить складнішою логістику. Тому не впевнений, що заборона кастрації без анестезії — вдала ідея. Втім, до її вирішення вже залучили Інститут свинарства і АПВ НААН. Наші науковці їздять за кордон, працюють у тамтешніх лабораторіях, а їхні фахівці приїжджають до нас обмінюватися досвідом. Працюють над різними варіантами: досліджують гени, які відповідають за накопичення скатолу й андростенону, розробляють електронний «ніс», який би під час руху туш конвеєром визначав, чи є запах кнура, тощо.

«Обов'язково потрібен діалог між тими, хто пише закони, й тими, кому потім їх виконувати»

— Повернімося до законодавства. Більшість виробників переконана, що, мовляв, виною всіх негараздів і перешкод на шляху розвитку галузі є законодавчі ініціативи. Яскравий приклад — Наказ № 96, ситуацію довкола якого ще й досі до кінця не розрядили. Інший приклад — уже згадане вами ймовірне скасування фіксованого сільськогосподарського податку для тваринників. Як виробники й законодавці повинні співпрацювати, щоби вчасно чути один одного й оперативно реагувати на проблеми?

— Ви ж розумієте, що насправді уряд не хоче нашкодити галузі. Ніхто не каже, що законопроекти, які ви назвали, — розроблені на благо тваринників.

Там розуміють, що це для них обтяження. Але коли в бюджеті не вистачає коштів, починають перебирати різні варіанти. Згадані гроші, до речі, надходять у бюджет — ветеринари їх у кишеню не кладуть. Проте в них тепер є підстава робити запити про фінансування своєї служби. Так, свинарям Наказ № 96 не подобається. Але ж збитки, у разі ліквідації ветеринарної служби, будуть ще більшими. Звичайно, це погано, що на виробників частково лягає тягар фінансування ветеринарної служби. Але тепер вони починають розуміти, що державна підтримка все ж таки була. І вона не зводиться лише до виплати гривні-півтори на кілограм виробленої свинини. Підтримка держави — це утримання служб, у тому числі й ветеринарної, фінансування університету, щоб виробник не витрачався на освіту своїх майбутніх працівників, забезпечення шкільного автобуса, щоб фермер ішов на роботу, а його дитина їхала до школи, і т.д. Безперечно, наша держава багато чого з перерахованого вже не може собі дозволити. Але ми так звикли до існуючої допомоги, що вже не вважаємо її такою! І коли уряд сказав, що підтримку обмежено, та ще й частково скоротив обсяги попередньої підтримки, ми одразу висунули мільйон претензій. Я відповідаю за департамент, який зацікавлений у збільшенні виробництва, тож добре розумію, що згадані державні рішення цьому не сприятимуть. Але хочу, щоб і виробники усвідомили: так чинять не для того, щоб їм нашкодити, а тому, що нині це оптимальне рішення.

Що стосується скасування ФСП, то в пояснювальній записці сказано, що це сприятиме розвитку тваринництва. І це неправда. Добре, якщо додаткові кошти з'являться в бюджеті, проте не за рахунок тваринників. Бо через два роки не буде ні коштів, ані виробників. Я вже казав, що держава повинна відкласти це рішення. І щоб таких казусів не ставалося, обов'язково потрібен діалог між тими, хто пише закони, й тими, кому потім їх виконувати. Наш департамент саме так і намагається працювати. Зокрема, спільно з АСУ створили робочу групу. Тепер, коли ми хочемо щось змінити чи запропонувати новий законопроект, можемо обговорити його з виробниками, щоби почути їхню думку. Може статися, що після дискусії в документах ніхто нічого не виправить. Але ви хоча б зрозумієте, чому вас не послухали. А також щоб не було проблеми «як сніг на голову». Я думаю, що для влади, навіть якщо вона приймає непопулярне рішення, головне — обговорити його, щоби була дискусія: десть доведеться поступитися, а десть і виробники зрозуміють...

— Як налагодити діалог, щоб чути одне одного?

— У нашому департаменті він триває постійно. Ми працюємо з робочими групами з усіх напрямків, бо знати всього не можемо. Не все вдається вирішити одразу, але все одно стає зрозуміліше, куди рухатися далі. Так, спільно з АСУ і «Тваринпромом» працюємо над тим, як спростити дозвільну документацію для будівництва свинарських об'єктів. Оце і є принцип роботи міністерства, коли ми залучаємо до дискусії всіх. Головне — знайти активних і небайдужих людей.

— Традиційно до вас звертаються з проханням оцінити ситуацію в галузі. Ми розуміємо, що говорити про стан і прогнози — це як ворожити. Та все-

таки розкажіть про те, «що було, що є і чим серце заспокоїться». Яким був нинішній рік, що можемо назвати плюсами, мінусами, найбільшими проривами і, можливо, розчаруваннями?

— Ми справді можемо говорити про певні результати. Для свинарства цей рік був успішним. Останні місяці ситуацію істотно не змінять, навіть якщо зменшаться закупівельні ціни. Для цього, до речі, є підстави, бо максимальні обсяги імпорту завжди припадають на кінець року, коли і в присадибних господарствах забивають найбільше свиней. Але, незважаючи на це, точно досягнемо прогнозованих 750 тис. тонн свинини. Це великий позитив, і головне, що хоча обсяги виробництва збільшилися, ціни особливо не падають. По-друге, порівняно з минулим роком ми зменшили імпорт, і планували його в обсягах близько 15 тис. т на місяць (170–180 тис. тонн на рік). Споживання свинини на душу населення цього року вдасться збільшити до 20,1 кг. Ще один плюс — активізація інвестицій. Приблизно три роки тому інвестували переважно в птахівництво. Нині воно відійшло на другий план, а в лідерах за кількістю проектів — свинарство й молочне скотарство. Це дає підстави дивитися в наступний рік із оптимізмом. Утім, з огляду на можливе приєднання до зони вільної торгівлі, важко говорити про цінові перспективи. Позитивний факт, що нам удалося закріпити експортну квоту в 40 тис. тонн свинини (порівну охолодженної та замороженої). Тільки це ще не значить, що ми зможемо її поставити. То вже питання наступного року.

Негатив? Це, однозначно, зменшення експорту. Торік він склав 2,5% від усієї виробленої у країні свинини. А от 2013-го майже не було. Всього якихось 4 тис. тонн, причому тисяча тонн за останній місяць. Правда, збільшення виробництва й зменшення експорту свідчить про зростання внутрішнього споживання. Однак за умов, що склалися, я б не сприймав цей факт як позитивний. Якщо ми хочемо мати сучасну галузь, то мусимо бути експортером. Тому наш департамент уже почав над цим працювати.

— Аналітики прогнозують, що до 2020 року світове свинарство розвиватиметься дуже активно. Чи «впишеться» Україна в цю позитивну тенденцію?

— Усе залежить від України. Треба виробляти свинину на сучасних комплексах і за сучасними технологіями. Якщо зможемо залучити достатньо інвестицій і вийти з власним виробництвом на експорт, тоді успіх гарантовано. Сподіваюся, так і буде. А коли ще й держава допоможе, зокрема через ту ж програму здешевлення будівництва і реконструкції свиногокомплексів або відшкодування кредитів, тоді ми і в двадцятку найбільших виробників потрапимо легко.

— Андрію Анатолійовичу, а чому українці, які славляться любов'ю до свинини й сала, досі туди не потрапили?

— Якщо серйозно, те, що українці люблять сало, не зовсім відповідає останнім тенденціям на світовому ринку, де чим пісніша туша, тим краще. З другого боку, сало — це нішовий ринок, в Україні ще нерозвинутий. Є позитивний досвід Угорщини, Іспанії, Італії тощо. Йдеться про ексклюзивні продукти — наприклад, свинина підвищеної жирності або товстіше сало.

Є навіть асоціації таких виробників. Ми для цього й вітчизняні породи маємо — Миргородська, Українська степова ряба. Важливо, що вони вже адаптовані до наших умов. Але бізнес туди ще не дійшов. Кілька вдалих піар-компаній — і база для роботи готова, а українці, переконані, їстимуть такі продукти. Проте нині ситуація ускладнюється: згадані породи або вирізають, або замінюють промисловими. Думаю, тут і держава могла б утрутитись, надаючи таким господарствам підтримку для збереження генофонду. Департамент, до речі, зараз цим займається. Треба, щоб бізнес, держава і наука працювали разом. Треба, щоб ми не втратили традиційні сальні породи, які в нас є. Бо нині, наприклад, у багатьох закордонних селекційних програмах знову шукають способи «повернути» свиням внутрішньом'язовий жир.

«Державі доцільно підтримувати розвиток двох секторів: експортоорієнтованих мегакомплексів, готових конкурувати на чужих ринках, та менших господарств для часткового забезпечення внутрішніх потреб».

— Експерти прогнозують, що через п'ять–десять років українську свинину вироблятимуть, переважно, промислові гіганти. Що ви думаєте про цю тенденцію? Вона позитивна чи негативна?

— Коли поголів'я зосереджене в одному місці, це, звичайно ж, загроза і для довкілля, і для самого підприємства. З другого боку, велика концентрація свиней в одному господарстві дає змогу суттєво здешевити виробництво. Якщо є механізм підтримки малих господарств, вони не щезнуть. Якщо ж ні — великі виробники однозначно витіснять їх із ринку. Як можна підтримати приватний сектор та малих виробників? Держава, наприклад, може платити за кожен кілограм виробленої свинини (нині це одна–півтори гривні). Хоча, я вважаю, це неправильно, що тільки вона тим опікується. Адже й великі господарства можуть вигідно співпрацювати з малими. От, наприклад, я маю маточник. Поросят на контрактній основі роздаю в найближчі дрібні господарства, забезпечую їх кормами, тобто фактично відгодовую поголів'я, не маючи своїх капітальних комплексів. Безперечно, вигідніше так роздавати не по десять поросят, а по п'ятсот на кожне господарство. Це зручно з точки зору логістики, є сенс запрошувати свого ветеринара. Ще кілька важливих плюсів: оскільки концентрація поголів'я менша, тваринам не потрібно робити весь спектр можливих щеплень, та й гній утилізувати набагато легше. Але тут виникають законодавчі проблеми: такому відгодівельнику треба витримувати санітарно-захисну зону, мати дозвіл від сільради на виділення землі. А далі пішло-поїхало: землекористування, водовідведення, користування електроенергією, узгодження безпеки з пожежниками, відвідини контрольних органів. У результаті ініціатива розвіюється, як дим. Якщо чесно, навіть коли ви заведете усього двадцятую свиней і заявите себе виробником, одразу з'являться перевіряльники. Я не хочу нікого критикувати, але вважаю, що тут без змін законодавства не обійтись. Ми в департаменті зараз над цим працюємо. Однак так швидко, як

хотілося б, не виходить, бо за кожною зміною стоїть якась інспекція, причому не нашого відомства.

Повертаючись до поставленого запитання, скажу таке: державі доцільно підтримувати розвиток двох секторів: експортоорієнтованого (мегакомплекс), готового конкурувати на чужих ринках, та менших господарств і приватного сектора для часткового забезпечення внутрішніх потреб. Цю ідею важко реалізувати з огляду на безліч причин. Але держава, зрозуміло, хотіла б бачити на ринку не тільки вертикально інтегрованих гігантів. І йдеться не лише про соціальну зайнятість села. Уявіть собі, що у великому господарстві спалахнула якась хвороба, унаслідок якої поголів'я виріжуть. А от якщо свині роззосереджені по менших фермах, наслідки будуть не такими критичними.

— **До речі, в одному інтерв'ю ви згадували, що подібні проекти кооперативів уже пробували реалізувати у Волинській та Кіровоградській областях, коли крупні підприємства віддавали поголів'я на дорощування у дрібні. Чи є позитивні результати?**

— Це складно з точки зору логістики. Прибутковість майже нульова. Люди беруться за відгодівлю, коли висока ціна. Але поки тварина досягне товарних

кондицій, ринок може «просісти». Тоді виникають конфлікти. Свиней не віддають, бо хочуть, щоб заплатили більше. Господарство, у свою чергу, просить підтримку в області, а виділити її непросто. Крім того, повинен бути оператор, який займається логістикою: кому поставити свиней, у кого забрати. А оскільки він не безкоштовний, це додаткове навантаження на людей, які взяли на себе відгодовувати тварин. Тому кооператив — тема непроста, але можлива.

На яку підтримку розраховувати свинарям 2014-го

— **На яку підтримку можуть розраховувати свинарі в наступні рік-два?**

— У своїй діяльності департамент тваринництва спирається на Державну програму розвитку українського села на період до 2015 року, а також національний проект «Відроджене скотарство», ухвалений постановою Кабміну. Крім того, робочою групою при Мінагрополітики України з залученням фахівців НААН, а також АСУ та корпорації «Тваринпром» розроблено програму розвитку свинарства до 2020 року. Є ще один документ, виконання якого ми контролюємо, і водночас нас контролюють на його основі, — це Державна програма активізації економіки на 2013–2014 роки.

Що стосується фінансової підтримки, то вона також буде. Зокрема компенсація до 50% витрат на будівництво та реконструкцію свиноматок потужністю від 1200 свиноматок та до 30% витрат на будівництво комбикормових заводів. Ця програма діє з 2010-го року, однак минулоріч вона не фінансувалася. Цього року ми, за піврічними результатами, розподілили 23 млн гривень. Це мало, але саме стільки заявок подали господарства. Зараз якраз надходять нові заявки.

Також діє програма з підтримки населення (присадибних господарств і дрібних фермерів) — повернення коштів за свиней, зданих на переробку: за тварин вагою 100–130 кг — 1,50 грн за кілограм, 130–150 кг — 1 грн. Цьогоріч уже нарахували 53,6 млн грн. Ця програма не діє для сільськогосподарських підприємств, бо її мета — вирівняти ціни для населення до рівня підприємств. Адже переробники купують свиней у населення за нижчою ціною, мотивуючи це тим, що ті не платять ПДВ. Думаю, інших програм підтримки свинарства не буде, бо потребу в них важко обґрунтувати в Міністерстві фінансів. У них теж вагомі аргументи: виробництво зростає, інвестиції йдуть, програми підтримки для різних груп виробників діють. Навіщо ще доплачувати? Тут є логіка.

— **А якщо говорити про програму здешевлення кредитів або часткове відшкодування кредитної ставки?**

— Це ще один напрям, який намагаємось відстояти. Але нині в нас на це немає коштів: у загальному бюджеті цієї статті витрат взагалі не передбачено, а в спеціальному, який формується через нарахування ПДВ, грошей не вистачає. Бо звітність виплачуємо до татції на кілограм свинини господарствам населення, а також за збереження молодняка великої рогатої ху-

добі, за придбання індивідуальних доїльних апаратів. Однак така програма задекларована, тож будемо пробувати профінансувати її наступного року.

Хочу окремо наголосити: разом із робочою групою, створеною членами АСУ і «Тваринпрому», департамент продовжує працювати над змінами нормативної бази. Коли ми проводили першу спільну нараду, то домовилися скласти список проблемних питань, які перешкоджають розвивати галузь. Тоді виберемо найголовніші й зупинимось на тих, які можемо вирішити. Зараз мені потрібна ініціатива з боку виробників, а вони мені інформації не дають. Один раз озвучили проблему про 300 кубометрів добового водокористування, то всі необхідні зміни ми вже внесли, і питання нібито врегульовано, адже Кабмін затвердив Кодекс про надра в новій редакції, де це питання враховане. Тепер черга за Верховною Радою.

— Тобто, від робочої групи ви чекаєте більшої активності зі створення списку проблем?

— Саме так. Коли буде такий перелік, будемо долати перепони разом. Я не можу сам придумувати, що виробникам пече найбільше. А коли є пакет звернень, листи від профільних асоціацій, можна починати боротьбу. Тому, сподіваюся, наступного року ми цю роботу активізуємо.

— Ви вже реалізувалися в науково-дослідній структурі. Нині перейшли на урядову посаду. Чому ще хочете навчитися і чого досягти?

— Знаєте, у науково-дослідній установі цілком реально реалізуватися не можна — там завжди є куди рости. Якщо ти зробив навіть маленький проект успішним, то, природно, хочеш, щоб він став більшим — більше учасників, більший ефект. Урядова робота має іншу специфіку, але й можливості тут інші. Є багато такого, на що не можна «плюнути», і того, що можна реалізувати. Часом, правда, й не так швидко, як хотілося б. Тут відчуваєш пульсуюче життя так, як не відчуваєш його в науці. Хоча, мабуть, це правильно, бо якби науковці мусили реактивно реагувати на всі проблеми, то не змогли б вирішувати стратегічних питань. Звісно, буває, що як не крути, а вирішити проблему не вдається. Але, думаю, такі нюанси є на будь-якій роботі. Для мене важливо, незважаючи ні на що, досягати позитивного ефекту в тому, чим займаюся. Адже міністерство працює не саме для себе, а для виробників. Коли їм добре, значить, міністерство не спить. Вважаю, що головне — працювати на своєму робочому місці на повну потужність. Цього й прагну.

*Розмову вели Ганна Лавренюк і
Оксана Юрченко*

Спеціалізований сайт
www.PigUA.info

Новини України та світу
Ціни та аналітика

Технології
Інтерв'ю

Новини компаній
Дошка оголошень

ПРО ВСЕ, ЩО СТОСУЄТЬСЯ СВИНАРСТВА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

ІНВЕСТИЦІЇ У СВИНОФЕРМИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Максим Сисоєв,
адвокат, радник
Danevych law firm

Артем Грудінін,
молодший юрист
Danevych law firm

Будь-які інвестиції у новий бізнес пов'язані з ризиками. Свиноярство — не виняток. У цій статті йдеться про основні проблеми, з якими може зіштовхнутися інвестор, фінансуючи проект свиноферми в Україні, а також про оптимальні шляхи їх вирішення.

Оренда земельної ділянки

Обираємо належного орендодавця

Наша практика свідчить, що при купівлі готової свиноферми часто виникають питання, пов'язані з неналежним оформленням договірних відносин між нею (як землекористувачем) та орендодавцями. Варто зазначити, що договір, укладений з неналежним орендодавцем, не матиме, фактично, жодних юридичних наслідків, а землекористування за таким договором може бути розцінене контролюючими органами як самовільне захоплення земельної ділянки. Логічне запитання, яке ставить собі кожен потенційний власник свиноферми: як перевірити, що договір оренди укладено саме з належним орендодавцем?

Щоб дати відповідь, потрібно з'ясувати, хто, згідно з українським законодавством, має право розпоряджатися земельними ділянками, а також у якій формі власності перебувають землі, що є об'єктом оренди, —

у приватній, комунальній чи державній. Якщо землі — приватна власність, то договір має укладатись із законним власником. Тоді обов'язково перевірте інформацію, яку він надає. Вам потрібен витяг із Єдиного державного реєстру прав, який підтверджує його права на земельну ділянку.

Щодо земель державної та комунальної власності, то, оскільки вони перебувають у власності або держави, або територіальної громади, договірні відносини потрібно оформляти з ними. Правила щодо того, який орган державної влади чи місцевого самоврядування має право розпоряджатися земельною ділянкою (зокрема передавати її в оренду), передбачені статтею 122 Земельного кодексу України від 25.10.2001 № 2768-III (далі — Земельний кодекс). Ця стаття також регламентує такий розподіл повноважень щодо розпорядження земельними ділянками державної та комунальної власності (*таблиця 1*).

Наслідки укладення договору з неналежним орендодавцем

Варто зазначити, що при купівлі свиноферми нові власники можуть не звернути увагу на неналежне оформлення попереднім власником договірних відносин із орендодавцями. Ймовірність такого сценарію збільшується з огляду на те, що в Україні поширена практика укладення договорів оренди земельних ділянок із сільськими радами без попередньої перевірки того, чи має та сільрада повноваження розпоряджатися цією землею. Наприклад, часто зустрічаються випадки надання в оренду сільрадами земельних ділянок сільськогосподарського призначення, розташованих за межами населеного пункту. Розпоряджатися такими землями сільради просто не мають права, адже, як зазначено в Земельному кодексі, вони розпоряджаються виключно землями у своїх територіальних межах.

Купуючи свиноферму, розташовану на такій ділянці, новий власник ставить під загрозу подальшу її експлуатацію. Не оформивши належним чином договірні відносини з орендодавцями, новий власник користу-

ватиметься земельною ділянкою, фактично не маючи на неї прав. Під час перевірки дотримання земельного законодавства Державна інспекція сільського господарства може виявити таке порушення та винести припис, яким заборонити подальшу експлуатацію ділянки до укладення договору з належним орендодавцем. Це, у свою чергу, порушить нормальну роботу свиноферми та потенційно може завдати збитків (пов'язаних з переукладенням та переоформленням договорів оренди) її власнику.

Шляхи вирішення проблеми

Щоб уникнути проблем із оформленням земельних ділянок попереднім власником свиноферми, перш ніж купувати свиноферму, перевірте, чи має орган місцевого самоврядування або державної влади, з яким укладено договори оренди, право розпоряджатися ділянкою. Для підтвердження необхідно отримати планово-картографічні матеріали, які б точно визначали межі та точне місцезнаходження орендованої земельної ділянки. Таку інформацію можна отримати, звернувшись або безпосередньо до органу, з яким укладено договір оренди, або до територіального відділення Держземагентства, яке веде облік земель у відповідному регіоні. Виявивши неналежно укладені договори оренди, слід звернутися до продавця з вимогою про їх переукладення.

Якщо ж новий власник уже вступив у володіння свинофермою, то, щоб уникнути описаних ризиків, йому варто переукласти договори оренди з належними орендодавцями.

Вимоги до облаштування санітарних зон

Законодавчі вимоги до облаштування санітарних зон

Інша законодавча вимога, з дотриманням якої на практиці виникають проблеми, — облаштування санітарно-захисних зон (стаття 114 Земельного кодексу). Санітарно-захисна зона — територія навколо потенційно небезпечного підприємства, в межах якої заборонено проживання населення та ведення господар-

Таблиця 1. Розподіл повноважень щодо розпорядження земельних ділянок державної та комунальної власності (стаття 122 Земельного кодексу України)

Орган державної влади або місцевого самоврядування	Землі, які передаються в користування або у власність
Сільські, селищні, міські ради	Передають землі комунальної власності відповідних територіальних громад для всіх потреб
Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, районні ради	Передають землі спільної власності відповідних територіальних громад для всіх потреб
Районні державні адміністрації	Передають землі державної власності у власність або в користування у межах сіл, селищ, міст районного значення для всіх потреб та за межами населених пунктів для: а) ведення водного господарства; б) будівництва об'єктів, пов'язаних із обслуговуванням жителів територіальної громади району (шкіл, закладів культури, лікарень, підприємств торгівлі тощо), з урахуванням вимог частини сьомої цієї статті; в) індивідуального дачного будівництва.
Центральний орган виконавчої влади з питань земельних ресурсів у галузі земельних відносин та його територіальні органи (Держземагентство)	Передають земельні ділянки сільськогосподарського призначення державної власності у власність або в користування для всіх потреб.
Обласні державні адміністрації	Передають земельні ділянки з земель державної власності на їхній території, а також передають земельні ділянки у власність або в користування у межах міст обласного значення та за межами населених пунктів

Таблиця 2. Санітарно-захисні зони залежно від чисельності поголів'я свиногосподарства³

Кількість свиней	Розміри санітарно-захисної зони, м
15	25
30	50
50	75
75	100
100	150
125	200
150	300
200	400
200–12 000	500
12 000–54 000	1500
Понад 54 000	2000

ської діяльності. Розміри території встановлюються проектною документацією відповідно до державних будівельних норм. Такі зони мають бути створені навколо об'єктів, що є джерелом шкідливих речовин, запахів, підвищеного шуму, вібрації, ультразвукових та електромагнітних хвиль, електронних полів, іонізуючих випромінювань і т.д. з метою відокремлення таких об'єктів від житлової забудови. Крім того, законодавство забороняє розташовувати на цих територіях:

- житлові будинки з прибудинковими територіями, гуртожитки, готелі, будинки для приїжджих, аварійні селища;
- дитячі дошкільні заклади, загальноосвітні школи, лікувально-профілактичні та оздоровчі установи загального та спеціального призначення зі стаціонарами, наркологічні диспансери;
- спортивні споруди, сади, парки, садівницькі товариства;
- охоронні зони джерел водопостачання, водозабірних споруд та споруд водопровідної розподільної мережі.

Для свиноферм, залежно від передбачуваної чисельності стада, державні будівельні норми передбачають створення санітарно-захисних зон різних розмірів (таблиця 2)

Можливі наслідки порушення норм законодавства щодо облаштування санітарних зон

Порушення вимог державних стандартів щодо санітарно-охоронних зон тягне за собою низку негативних наслідків, одним із яких є адміністратив-

на відповідальність, передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X (далі — КУпАП). Так, за порушення будівельних норм, державних стандартів і правил під час будівництва законодавець передбачає штрафи в розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Порушення може потягти за собою також заборону експлуатації об'єкта.

Недотримання вимог законодавства про створення санітарно-захисної зони водночас є порушенням законодавства про охорону здоров'я. У разі перевірки діяльності підприємства Санітарно-епідеміологічною інспекцією може бути видано припис, яким власника ферми зобов'язують усунути порушення. Якщо ж він не виконає припис, його можуть притягнути до адміністративної відповідальності.

Варто також зазначити, що на практиці досить часто виникає питання, звідки відраховувати межі санітарно-захисної зони. Чіткої й однозначної відповіді українське законодавство не дає. Відповідно до норм чинного законодавства, межі цієї зони для тваринницьких підприємств треба відраховувати безпосередньо від межі території, на якій розташовані будівлі та споруди для утримання тварин. Таке формулювання теж неоднозначне: то звідки ж саме — від меж свинарника чи від меж земельної ділянки, на якій він розташований?

Це створює реальну загрозу маніпуляцій з боку контролюючих органів: їхні представники можуть заявити, що, мовляв, межі зони треба рахувати від ділянки, де розташоване джерело забруднення. Це створить загрозу збільшення розмірів санітарно-захисної зони, адже досить часто земельна ділянка, на якій стоїть свинарник, не обмежується ним і має значно більші розміри.

Шляхи вирішення проблеми

Тут можна спиратися на дотримання державних стандартів, які регулюють санітарно-захисні зони. Будуючи свиноферму, варто звернути особливу увагу саме на її облаштування, адже на практиці досить часто виникають ситуації, коли в межах діючої свиноферми розташовані житлові будинки (так сталося, бо під час будівництва власник знехтував вимогами законодавства).

Що ж стосується неоднозначності у визначенні меж санітарно-захисної зони, то мінімізувати ризики нечіткості норм закону можна за допомогою поділу великої земельної ділянки на менші. Тоді можна виокремити земельну ділянку, яка за розмірами відповідатиме свинарнику. Так, наприклад, якщо свинарник площею 25 м² розташований на земельній ділянці площею 200 м², то

¹ Державні будівельні норми України 360-92* "Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень".

² Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 р. № 173.

³ Державні будівельні норми України Б.2.4-3-95 "Генеральні плани сільськогосподарських підприємств"; Державні будівельні норми України 360-92* "Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень".

⁴ ст.96 КупАП.

⁵ підпункт 19 пункту 4 Положення про Державну архітектурно-будівельну інспекцію України, затвердженого Указом Президента України від 08.04.2011 № 439/2011.

розміри санітарно-захисної зони можуть вираховуватись від меж цієї земельної ділянки. Якщо ж обмежити площу земельної ділянки розмірами свинарника, то можна суттєво зменшити розміри санітарно-захисної зони, при цьому не порушуючи закон.

Використання земельної ділянки

Законодавчі вимоги до використання земельних ділянок

Наостанок хотілося б розібрати ще одну проблемну ситуацію, що досить часто має місце на практиці: свиноферма бере в оренду кілька земельних ділянок, розташованих порізно, й укладає договір із належним орендодавцем. Проте фактично вона користується не орендованими земельними ділянками, а однією з них та певною прилеглою ділянкою, що не була предметом договору оренди. Зазвичай так роблять, бо це зручно й економічно доцільно, адже на розкиданих ділянках забезпечити функціонування свиноферми доволі важко. І хоча мотивація підприємців цілком зрозуміла й логічна, все ж це буде вважатися порушенням законодавства.

Наслідки порушення вимог законодавства (зокрема використання земельної ділянки без оформлення прав)

Цікавим є той факт, що на практиці орган державної влади або місцевого самоврядування, з яким укладено договір оренди, майже завжди знає, що сільськогосподарське підприємство користується не орендованою, а іншою земельною ділянкою. Та все ж запліщує на це очі, адже гроші в місцевий бюджет все одно надходять.

Проблеми в орендаря виникають тоді, коли його діяльністю починає цікавитися Державна інспекція сільського господарства або прокуратура. Якщо під

час перевірки дотримання земельного законодавства виявлять, що орендар користується не тією ділянкою, яку орендує, таке землекористування можуть визнати самовільним. І тут вже жодні «усні домовленості» з органами, з якими укладено договори оренди, не допоможуть: максимальна санкція за самовільне використання земельної ділянки — штраф у 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян та арешт на строк до 6 місяців.

Крім того, коли виявлять такий факт, на підставі припису Державної інспекції сільського господарства може бути нарахована шкода, завдана державі або територіальній громаді у зв'язку з самовільним використанням земельної ділянки.

Можливі шляхи вирішення проблеми

Усе доволі просто: треба дотримуватися вимог законодавства та займатися господарською діяльністю виключно в межах орендованої земельної ділянки. Варто завжди пам'ятати, що жодні попередні усні домовленості з орендодавцями не убезпечать від перевірки з боку уповноважених органів та не можуть дати жодних гарантій щодо захищеності бізнесу. Досить часто приватні підприємці про це забувають, нехтуючи законодавством, за що, у разі перевірки, несуть відповідальність.

Висновки

Варто передовсім зазначити, що для гарантованої захищеності своїх інвестицій у створення свиноферми треба дотримуватися закону. Підприємці ж нерідко цим нехтують. А ще для забезпечення нормальної роботи підприємства не треба забувати про вимоги до належного облаштування санітарно-захисних зон, а також до землекористування.

⁶ ст. 188-11 КУпАП.

⁷ Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 р. № 173.

⁸ стаття 197-1 Кримінального кодексу України від 05.04.2001 № 2341-III.

⁹ Постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2007 р. № 963 «Про затвердження Методики визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу».

ЧИ ПОТРІБЕН СВИНАРЯМ ФІКСОВАНИЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ПОДАТОК?

Цієї осені підстави для тривоги мали не тільки аграрії, що спеціалізуються на рослинництві, — вони через дощі ніяк не могли зібрати кукурудзу та соняшник. Занепокоїлися й тваринники, бо Міністерство доходів і зборів України запропонувало законопроект, яким планують скасувати фіксоване оподаткування для виробників тваринницької продукції. Які аргументи податківців та що можуть відповісти свинарі? Чого чекати, якщо законопроект стане законом? Про все це читайте нижче.*

2013-й став роком свинарського «буму» — будуються нові свинокомплекси, реконструюються й укрупнюються старі, збільшується поголів'я та обсяги виробництва. Чого ж ще бажати?! Аж тут спрацьовує закон гармонії: там де плюс, завжди має бути й мінус. Щоби свинарі та інші тваринники не розслаблялися, Міністерство доходів і зборів України запропонувало забрати в них найдієвіший механізм

державної фінансової підтримки — фіксований сільськогосподарський податок. З одного боку, логіка такого кроку зрозуміла: для рослинників земля — це безпосереднє джерело доходу, тваринники ж отримують прибутки від інших активів — ферм і переробних підприємств. Їхні земельні банки здебільшого невеликі: достатньо мати гектар — і ти вже підпадаєш під ФСП. При цьому ціни на вироблену

продукцію достойні. Заробляють, а з державою не діляться — ось основна теза «згори». Так то воно так, та тільки трошечки не так.

Спеціальних державних програм підтримки свинарів в Україні нема. Якщо уряд скасовує ФСП, йому нема чого запропонувати на заміну. Великі модернізовані комплекси цю податкову революцію ще якось переживуть, а от для дрібних і середніх, де ефективність виробни-

Що таке фіксований сільськогосподарський податок (ФСП)?

Він передбачає, що виробника сільськогосподарської продукції (наприклад, свиногосподарство) звільняють від сплати чотирьох податків: на прибуток, земельного, збору за спеціальне використання води та збору за окремі види підприємницької діяльності. Натомість господарство платить тільки ФСП.

Стимулювальний характер фіксованого сільськогосподарського податку проявляється в тому, що:

- 1) його розмір для кожного конкретного господарства залежить від площі сільськогосподарських угідь та їх призначення;
- 2) порядок сплати враховує сезонність сільськогосподарського виробництва;
- 3) об'єкт і база оподаткування не пов'язані з кінцевими показниками виробничо-господарської діяльності;
- 4) не обмежує платників у будь-якій дозволений законодавством підприємницькій діяльності;
- 5) не обмежує обсягів діяльності, передбачених для інших систем оподаткування;
- 6) практично усуває потребу ведення окремого податкового обліку.

ФСП стосується:

- 1) окремої категорії господарюючих суб'єктів — сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка виробництва за попередній податковий звітний рік дорівнює або перевищує 75 відсотків доходу;
- 2) особливих груп об'єктів оподаткування, якими є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебувають у власності сільськогосподарського товаровиробника або надані йому в користування, зокрема на умовах оренди;
- 3) виду і характеру діяльності: ставки ФСП із одного гектара сільськогосподарських угідь диференціюються залежно від: а) категорії (типу) земель (за багаторічні насадження ставки нижчі); б) розташування земель (для гірських зон та поліських територій ставки нижчі); в) спеціалізації товаровиробника (тепличні комбінати сплачують податок за підвищеними ставками).

цтва невисока (такі підприємства виживають завдяки сприятливій ціні на ринку та відсутності конкуренції), цей закон (якщо ухвалить) стане вбивчим. Вони почнуть масово вирізати поголів'я, і тоді виробництво свинини, яке, нарешті, почало демонструвати позитивну динаміку, різко впаде, а галузь знову повернеться в нестабільні 90-ті. Це широко відчинить ворота імпорту, адже переробники так само будуть змушені шукати способи зменшення витрат. Більше того, українське свинарство втратить інвестиційну привабливість. І тут причиною стане вже не тільки законопроект з усіма негативними наслідками, а сам факт того, що наше законодавство непередбачуване і надалі ніхто не може сподіватися на довгостроково прогнозовані витрати й прибутки. Після такого апофеозу «стратегічного державного мислення» інвесторів і пряником не заманиш!

Ось такий драматичний сценарій. Очевидно, що збитки, яких зазнає галузь, у разі перевищуватимуть кошти, що їх уряд планує залучити, скасувавши ФСП та запровадивши податок на прибуток. Як бути? Оптимальний вихід — відкласти ці законодавчі зміни принаймні років на п'ять. Адже наше свинарство тільки почало спинатися на ноги. Більшість нинішніх топ-виробників ще не один рік повертатимуть вкладені кошти. Тож скасувати ФСП на цьому етапі розвитку галузі — це все одно, що зірвати не квітку, а малесенький паросток, який на неї перетвориться ще не скоро. Так, у держави є справедливі аргументи. Але ж треба зважати і на контекст. Нині наше свинарство не зможе пережити такі радикальні зміни. Для цього йому ще набиратися й набиратися сил.

Оксана Юрченко

* Проект Закону України від 06.09.2013 № 11788 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення адміністрування фіксованого сільськогосподарського податку (щодо оподаткування діяльності сільськогосподарських товаровиробників (птаківництва, тваринництва, рибиництва)».

КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА

Максим Сисоєв,
адвокат,
радник
ЮФ Danevych
Law Firm

1. Згідно з проектом Закону України від 06.09.2013 № 11788 «Про внесення змін до Податкового кодексу України...», ФСП для свинарів замінять на єдиний податок. Якщо дохід господарства — до 20 млн грн на рік, то податок сягне 3 (сплачує ПДВ) або 5 (ПДВ не сплачує) відсотків від доходу. Якщо дохід більший, тоді господарство переходить на загальну систему оподаткування. При цьому можна обрати спеціальний режим сплати ПДВ для сільськогосподарських підприємств (зокрема свиноферм). Це значить, що є сенс платити ПДВ і 3% податку з доходу, щоб користуватися цією пільгою.
2. Скасування ФСП насамперед підвищить собівартість виробництва, а отже, споживачеві також доведеться платити більше. Це, в свою чергу, може привернути додаткову увагу контролюючих органів, зокрема Антимонопольного комітету, який останнім часом відстежує такі коливання цін і застосовує засоби впливу, якщо помічає подорожчання товарів.
3. Після законодавчих змін свинарям, які

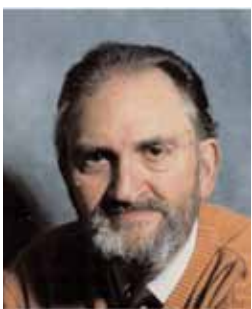
не обрали спрощену систему оподаткування, а їхній минулорічний дохід сягнув понад десять мільйонів гривень, доведеться сплачувати податок на прибуток авансовими платежами щомісячно (не менше 1/12 нарахованої до сплати суми податку за попередній звітний (податковий) рік без подання податкової декларації).

4. Через скасування ФСП доведеться перейти на спрощену систему оподаткування, бо інакше зростуть витрати на бухгалтерський супровід, збільшиться податкова й фінансова звітність, особливо при переході на загальну систему. Проте навіть тоді не виключено, що матимуть місце ситуації, коли податкова не дозволить спрямовувати на витрати ті чи інші платежі свинарів у рамках загальної системи оподаткування, оскільки така практика ще недостатньо відпрацьована — поки діяв ФСП, для цього не було підстав.

5. Доцільність скасування ФСП для свинарів сумнівна, бо:

- а) призведе до зростання собівартості та ціни продукції;
- б) відлякуватиме від України інвесторів із огляду на різкі зміни правил гри;
- в) призведе до того, що господарства, які одночасно займалися рослинництвом і свинарством, будуть змушені реструктурувати бізнес між окремими юридичними особами, щоб зберігати замкнений цикл виробництва (а це знову ж таки додаткові витрати).

НАВІЩО НАМ ПОТРІБНА НОВА ЕКОНОМІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

Джон Гадд,
міжнародний експерт у царині свинарства
(Великобританія)

Нині в профільних джерелах інформації майже не згадують, що свинарі й менеджери стають бізнес-орієнтованішими: вони дедалі частіше оцінюють свою справу обсягами прибутків, а не виробничими показниками тварин. У відповідь на це з'явилася нова термінологія, яка ввібрала в себе й переосмислила більшість традиційних понять, що добре послужили фермерам у минулому. Обидва згаданих мірила співіснуюватимуть як мінімум ще кілька років. Але чим більше свинарів-бізнесменів усвідомлюватимуть, що прості, прив'язані до прибутковості терміни допомагають їм приймати кращі рішення, тим активніше поширюватиметься і ставатиме дедалі звичнішою нова термінологія.

Нові бізнес-терміни для фермерів

Закінчилися часи, коли свинарство було «мистецтвом» відданих ентузіастів (за винятком кількох унікумів, які досі утримують генетичні лінії рідкісних порід), котрі в такий спосіб намагалися заробляти гроші. Ще наприкінці другої половини XX ст. свинарі не уявляли й дня без того, щоби власноруч не доторкнутися до своїх «підопічних», на власні очі не побачити їх, не відчути їхній запах. А все тому, що тоді (і так тривало донедавна) вони

вважали себе **виробниками свиней**. Однак після кількох ураганих цінових спадів на свиней врешті усвідомили, що, насправді, повинні займатися бізнесом із **виробництва м'яса**. А зменшення прибутків пришвидшило таке переосмислення своєї ролі й суті бізнесу пришвидшило зменшення прибутків. Інакше кажучи, нині свинарі вважають себе передовсім виробниками свинини. І чим їх більше (з таким бізнес-підходом), тим гострішою стає потреба в термінології, яка ґрунтується на прибутку, а не тільки на виробничих показниках тварин.

Нові терміни потрібні не лише свинарям, а й ученим та продавцям

Науковці й технологи кормових і генетичних компаній конче мусять освоїти нові поняття. Це особливо актуально для спеціалістів із годівлі: нова термінологія полегшує продаж дедалі поживніших, а отже, й дорожчих (в розрахунку на тонну) кормів на ринку свинарства, який (іноді собі на збиток) постійно прагне до скорочення собівартості виробництва.

Нова термінологія також може фермеру-бізнесмену визначи-

ти, як краще додатково інвестувати 8–15% в інгредієнти, завдяки яким можна збільшити ефективність кормів. Тут, передовсім, ідеться про продукти харчової біотехнології, такі, як органічний селен, «протеїнат» заліза, біоплекси (особливо комбінація цинк–метіонін), абсорбенти мікотоксинів і ензими — промислові інновації, кілограм яких (так може здатися на перший погляд) коштує аж надто дорого. Особливо ензими, які додають у корми, — новий продукт для свиней, недешевий, але дуже перспективний.

То що ж обрати?

Оскільки згадані продукти нині застосовують іще не часто, їхня рентабельність може бути критичною — 10, 20 або навіть 60:1 за рік використання. Якщо говорити в термінах виробничих показників тварин, то період окупності затрат зводить нанівець частку покращення, яке дають ці продукти. Ось чому нам потрібна нова система показників, яка б відкривала

приховані переваги й відповідала термінам прибутковості. Крім того, оскільки згадані продукти, як вже зазначалося, застосовують нечасто, звільняється «простір» для інвестицій у вдосконалення як фізичних властивостей, так і економічних характеристик свинячих раціонів. Наприклад, збільшення споживання амінокислот чи енергії свинями, які мають поганий апетит, чи забезпечення раціонів молодняка якіснішою й безпечною сировиною, і т.д.

Де застосовується нова термінологія

Я не економіст чи математик, але, працюючи «на передовій», визнаю, що нам потрібно розвиватись у світі бізнес–свинарства, маючи новий набір простих показників, які допоможуть отримати прибуток якнайшвидше.

Консультанти, які працюють на фермах, успішні тоді, коли їхня порада допомагає клієнту заробляти більше. Багато років тому я почав усвідомлювати, що виробничі

HAMLET PROTEIN

ЗДОРОВИЙ СТАРТ - ЗАПОРУКА ПРИБУТКУ!

Використовуючи HAMLET PROTEIN в кормах поросят, вигода отримується від:

- Зменшення витрат корму на кг приросту
- Високої перетравності в наслідок низького рівня Анти-поживних речовин
- Зменшення витрат на лікування
- Зменшення падежу

www.hamletprotein.com

Відправте SMS з "НРУА" на тел. +45 28 35 02 68. Ми передзвонимо вам!

Таблиця 1. Нова термінологія (корми та кормові добавки), (Gadd, 2011)

1.Стара термінологія	2.Нова термінологія
Коефіцієнт конверсії корму (KKK)/ <i>Food Conversion Ratio (FCR)</i>	Індекс окупності додаткових затрат (ІОДЗ)/ <i>Return to Extra Outlay Ratio (REO)</i>
Середньодобові прирости (СДП)/ <i>Average Daily Gain (ADG)</i>	(Придатне для продажу) вироблене м'ясо на тонну корму (МТК)/ <i>Meat/Tonne of Feed (MTF)</i>
Собівартість кілограма приросту (СКП)/ <i>Cost/kg gain</i>	Ціна за еквівалент тонни (ЦЕТ)/ <i>Price Per Tonne Equivalent (PPTE)</i> і витрати на відсоток живої ваги/ <i>Cost per % live weight gain</i>
Повернення інвестицій (ПІ)/ <i>Return on Capital Investment (ROC; ROI)</i>	Більше виробництва при сталих витратах (БВСВ)/ <i>Producing More for the Same Cost (MSC)</i> ; Стале виробництво при менших витратах (СВМВ)/ <i>Producing the Same at Less Cost (SLC)</i> ; Річний обсяг інвестицій (ПОІ)/ <i>Annual Investment Value (AIV)</i>
Відлученців на свиноматку за рік/ <i>Weaners/sow/year</i>	Максимальний вихід відлученців (МВВ)/ <i>Weaner Capacity</i>
Відсоток ремонту стада на рік/ <i>% Replacements/year</i>	Продуктивне життя свиноматки (ПЖС)/ <i>Sow Productive Life (SPL)</i>
Відсоток падежу/ <i>% Mortality</i>	Абсолютний показник падежу (АПП)/ <i>Absolute Mortality Figure (AMF)</i>

Таблиця 2. Прибуток важливіший за виробничі показники (Gadd, 2011)

Кількість господарств	Відлученців на свиноматку на рік (продали свиней на свиноматку за рік)	Кілограмів м'яса (придатного для продажу) на свиноматку на рік	Кілограмів м'яса (придатного для продажу) на тонну корму	Відносний чистий прибуток за продану свиню (процент)
13	31,1 (27,1)	2846	447	110%
8	27,2 (25,2)	2646	428	108%
23	25,0 (24,1)	1808	482	119%
Типовий	21,8 (19,7)	1635	390	100%

Таблиця 3. Показник виробленого м'яса на тонну гроверного/фінішного корму надійніший для моніторингу економічної ефективності господарства, ніж показник проданого м'яса на свиноматку на рік

Показник продане м'ясо на свиноматку на рік набагато перевищує «типовий» (у табл. 2)			Показник продане м'ясо на тонну гроверного/фінішного корму дещо вищий за «типовий»	
Відлучених	кг	процент	Кг	процент
30,1	+777	+37,6	+57	+14,6
27,5	+577	+27,9	+38	+9,7
25,0	+462	+22,3	+92	+24,0

показники, до яких ми звикли, за-
туляють вуха виробникам свинини
і не дають змоги зробити рішучий
крок. Альтернативна ж терміноло-
гія, навпаки, допомагає дослуха-
тися до поради. Тобто переконати
обережних свинарів, що продукт
чи система, яка здається дорогою,
насправді дуже дешева — настіль-
ки, що її не можна ігнорувати.

Нова термінологія охоплює різ-
ні галузі знань: наприклад, **ОПЦ**
(оцінка племінної цінності)/EBV
(*Estimated Breeding Value*) і **ВВСП**
(вага відлученців на свиноматку
на рік)/WWSY (*Weaner Weight/Sow/*
Year), якщо йдеться про племінне
поголів'я; **ППТЕ/PLR** і **ПДТЕ/ILR**
(пропорція прибутку/доходу й
терміну експлуатації відповідно/
Profit and Income to Life Ratios) —

там, де йдеться про фінансування,
утримання тварин та обладнання;
АПП/AMF (абсолютний показник
падежу/*Absolute Mortality Figure*) та
інші показники, які впливають на
витрати на лікування та ветерина-
рію. **ПОІ/AIV** (річний обсяг інвес-
тицій/*Annual Investment Value*) —
це корисний інструмент, завдяки
якому виробник може поглянути
на свій капітал очима банківського
менеджера. Прикро, що цей показ-
ник свинарі майже цілковито ігно-
рують.

Таблиця 1 містить терміни, ко-
рисні для економічної оцінки кор-
мів і кормових добавок.

Навіщо потрібні нові показники

Традиційні терміни, які ви ба-
чите в лівій колонці таблиці 1, не

хибні (до того ж після сімдесяти
років застосування вони стали
дуже звичними!). Просто вони не
відповідають вимогам сьогодення.
Нині ми можемо використовувати
кращі. І ми повинні це робити!

Проблема 1. Основою ниніш-
ньої термінології є, переважно,
виробничі показники. Але нині
прибуток, який дає свиноферма,
набагато важливіший, ніж колись.
Ваші тварини можуть демонстру-
вати чудові виробничі показники,
але ви при цьому зароблятимете
мало (таблиця 2).

Проблема 2. Традиційна термі-
нологія переважно зосереджена на
собівартості виробництва (наприк-
лад, собівартість кілограма при-
росту). Разом із тим, навіть за ма-
лої собівартості дохід також може

Таблиця 4. Реальний приклад двох ферм одного сімейного господарства, в якому показано їхні відносні витрати та прибутки від продажів за трирічний період (Gadd, 2008, на основі записів клієнтів)

	Ферма з низькою собівартістю виробництва	Ферма з високою собівартістю виробництва	Особливості ферми з низькою собівартістю виробництва
Вирощено свиней на рік, голів	5320	5610	
Собівартість кілограма приросту, пенсів	36	40	Заощадження: 4 пенси/кг
Продажі м'яса (у забійній масі) за рік, 1000 кг	345	387	
Прибуток від продажу голови (фунтів стерлінгів*)	66	80,7	
Прибуток від продажу кілограма (у живій вазі), пенсів	112	117	Прибуток нижчий на 5 пенсів на кг
Чистий маржинальний прибуток на проданій свині, фунтів стерлінгів	8,02	8,68	Маржинальний прибуток менший на 66 пенсів на голову

* 1 фунт стерлінг — 13,8 грн (курс на 16.10.2013)

бути малий (таблиця 4), що, в свою чергу, може спричинити зменшення витрат на голову і призвести до того, що чистий прибуток виробника буде мізерним.

Цікаві результати, які ви побачите в таблиці 2, взято із записів понад сорока успішних господарств, з якими працював автор, а також генетичних компаній, зацікавлених у продажах племінних тварин. Жива вага свиней на момент продажу в середньому була на рівні 105 кг.

Коментарі:

1. Господарства, де щороку від свиноматки відлучали 25 поросят, заробляли найбільше. Тому, як бачите, не обов'язково гнатися за магічними тридцятьма відлученнями чи й більше. На прибуток уплинуло те, що топ-виробники переважно зосереджувалися (час + уміння) на племінному аспекті справи, через що частина інвестицій в сектори дорощування та відгодівлі тягнула їх донизу. Цей факт став очевидним на прикладі найкращих виробників, які працюють у замкнутому циклі.
2. Цікаво спостерігати за зростанням виробництва м'яса (на продаж), порівняно з інформацією, яку оприлюднювали шість років тому. Зростання досягають завдяки більшій продуктивності свиноматок і кращій якості фінішерних кормів. Хоча такі позитивні зміни не можна прив'язувати тільки до збільшення щорічної кількості відлучених поросят на свиноматку, але також до того, що на забій

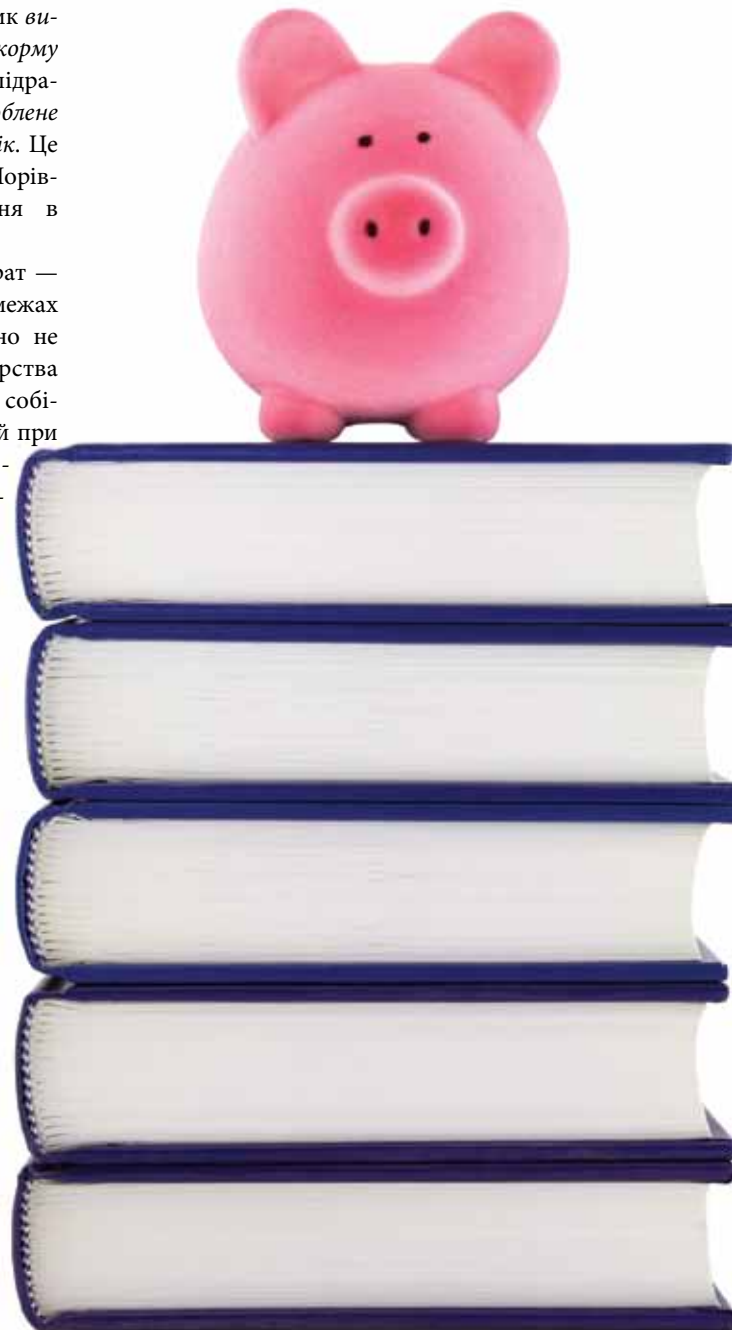
почали здавати важчих свиней (більший забійний вихід).

3. Зверніть увагу, що показник вироблене м'ясо на тонну корму набагато надійніший для підрахунку прибутків, ніж вироблене м'ясо на свиноматку на рік. Це добре видно з таблиці 3. Порівняйте відсоток покращення в обох колонках.

Звісно ж, зменшення витрат — хороша справа. Проте в межах розумного, коли це негативно не впливає на прибутки господарства (коментар до таблиці 4: мала собівартість кілограма приросту й при цьому значно менший прибуток із проданої свині! Витрати — це ще не все!) Стара термінологія не завжди попереджає про такі ситуації чи тренди, а нова це робить.

Безперечно, можете використовувати обидві. Науковці, які хочуть визначити виробничі показники свиней і використовують для цього такий термін, як, наприклад, конверсія корму, віддаватимуть перевагу звичній термінології і надалі. Проте якщо ви маєте справу зі свинарнями й компаніями, які поставляють їм корми, вони зможуть оцінити переваги нової термінології, що допомагає ветеринарам, виробникам кормів і свинини.

Уривок із книги Джона Гадда «Технології сучасного свинарства: Як отримати прибуток. Практичний посібник», 2011

СТАТУС SPF — ПЕРЕВАГА ЧИ ДОРОГА ЗАБАГАНКА?

Марія Ярошко,
*магістр MBA,
експерт Українсько-німецького
агрополітичного діалогу*

Данські свиноматки

Данські свиноматки — це «Мерседес» у світі свиноварства. Вони славляться своєю високою продуктивністю та збереженістю поросят. Хоча власники часто скаржаться на неоднорідність гнізд — інколи окремі новонароджені поросятка настільки малі, що здається, не переживуть і першої доби. Але, приємно дивуючи господарів, вони активно набирають вагу і вже через

кілька днів майже не відрізняються від своїх братів і сестер.

Якщо говорити про недоліки данських свиноматок, то це їхній норов. Чимало виробників на власному досвіді переконалися, якими впертими вони можуть бути. Саме тому передню стінку станків у відділеннях очікування почали робити у вигляді дверей, бо зрушити свиноматку назад практично неможливо. Крім того,

працюючи з данською генетикою, потрібно враховувати більші потреби в кормах. Утім, такі інвестиції цілкомито перекриваються завдяки більшим гніздам і кращій виживаності поросят, що, відповідно, дозволяє відлучати їх більше.

Складнощі можуть виникнути і під час формування груп. У Данії, наприклад, із нинішнього року свиноматок обов'язково тримають у групах із четвертого й до останнього тижня поросності. Перего-ни тварин з одного відділення до іншого потребують додаткових затрат праці. Проте головна проблема — конфлікти, інколи такі люті, що загрожують життю свиноматок і унеможливають подальше їх утримування в групі.

Поряд із високою продуктивністю, данські свиноматки мають іще один великий плюс — вони прекрасні матері, які вигодовують поросят навіть собі на шкоду. Ці тварини відзначаються високою молочністю, а тому успішно «піднімають на ноги» навіть дуже великі гнізда. Однак це ставить високі вимоги до їхньої кондиції, особливо на час запліднювання й опоросу. Якщо свиноматки дуже виснажені після попередньої лактації, їх важко відгодувати до наступної, через що частка вибракувань, навіть у дуже доброму господарстві, може бути високою. Коли таких тварин утримують на жорсткій підлозі у станках для опоросу, вони легко травмуються, лежачи. На їхніх плечах, там, де кістки найближче до шкіри і нема жирового прошарку, можуть утворюватися виразки. А це створює данським фермам серйозні проблеми. Можливо, ви вже чули про високий падіж данських свиноматок. Цей «феномен» має логічне пояснення. Передовсім ідеться про недостатнє ветеринарне обслуговування: ветлікарі не чергують на свинофермах постійно, а, скоріше, виконують роль консультантів, відвідуючи підприємство в разі потреби, але не рідше одного разу на місяць. Більшість регулярних профілактичних процедур проводить обслуговуючий персонал: каструють поросят, обрізають хвостики, вакцинують і т.д. Кожен додатковий виклик лікаря не тільки пов'язаний із додатковими витратами, а ще й ставить під сумнів те, наскільки утримання свиней відповідає високим вимогам благополуччя та гігієни. Крім того, складнощі виникають і через жорсткі правила забійних підприємств, які не приймають свиней, якщо на їхній шкірі є ранки. У таких випадках фермера штрафують. Коли ситуація повторюється, господарство ретельно перевіряють. Усе це настільки серйозно, що ферму можуть закрити і позбавити ліцензії. Дороге ветеринарне обслуговування та небажання втратити бізнес наштотували фермерів на ідею «самостійного вибракування» свиноматок як таких, що загинули. Це і є причиною балачок про високий падіж данської генетики. Хоча свині, як бачите, не винні, просто не всі господарства спроможні забезпечити цим вибагливим тваринам відповідні умови утримання й годівлі, а також правильно організувати управління стадом.

Гігієна — це гроші

Данські підприємства відомі високим рівнем гігієни. Усі вони працюють за правилами, які унеможливають перенесення хвороботворних агентів

із одного господарства до іншого. Наприклад, між відвіданням двох ферм повинно минути не менше 24 годин; інтервал між перетином данського кордону та візитом на господарство — мінімум 48 годин; після відвідин господарства з нижчим статусом здоров'я господарство з вищим статусом не можна відвідувати впродовж 12 годин; у виробничі приміщення ферми ветеринарні препарати заборонено заносити в упаковці — її треба зняти й утилізувати. Всі ці заходи є обов'язковими. Адже данські свині мають добру репутацію саме завдяки міцному здоров'ю та стрімкому генетичному прогресу, запорукою яких є налагоджена система селекції та виробництва. До того ж у свиногосподарствах не тільки не протестують, а, навпаки, вітають єдину для всієї країни генетику та механізми управління підприємствами за принципом товариств. Данська рада з сільського господарства та продовольства визначає цілі племінного розведення, затверджує цінові таблиці, надає рекомендації щодо вибору постачальників та виробників устаткування, а також займається загальною координацією. Племінні господарства, відгодівельники та переробники працюють скоординовано, враховуючи бажання одне одного й будуючи надійний виробничий ланцюг. При цьому всі без винятку зацікавлені у збереженні високої племінної цінності поголів'я, його здоров'я та продуктивності. Так, якщо індекси селекційної цінності тварин погіршуються, вони дешевшають. Те саме відбувається й через проблеми зі здоров'ям. А господарства аж ніяк не зацікавлені втрачати прибутки.

SPF

Одна з особливостей данського свинарства — присвоєння тваринам того чи іншого статусу здоров'я. Ця система називається SPF (Specific pathogen free — вільний від специфічних патогенів) і передбачає чіткі правила контролю рівня інфікованості й здоров'я поголів'я, а також особливі вимоги до перевезення свиней з одного стада в інше. Назву запозичили з аналогічної програми у США, яку реалізовували в 60–70-х роках. Статус SPF означає, що поголів'я вільне від певних хвороб. Дехто помилково думає, що взагалі від усіх. Насправді це неможливо, адже свині не можуть бути стерильними. Тож список хвороб такий:

- плевропневмонія (серотипи 1–10 і 12);
- ензоотична пневмонія (спричинена мікоплазмою);
- дизентерія;
- атрофічний риніт;
- респіраторно-репродуктивний синдром свиней;
- короста й воші.

Господарство, вільне від усіх цих хвороб, отримує статус SPF. Якщо ж якийсь зі збудників присутній, статус змінюють на SPF+1 або SPF+2, зазначаючи хворобу(и). Крім того, ведуть окремий облік господарств щодо набрякової хвороби та сальмонельозу. Така інформація — орієнтир для свинарів: вона допомагає визначити, де саме купувати свинопоголів'я, та є вирішальним фактором ціноутворення. Всі показники, результати перевірок і досліджень вносять у централізовану базу даних, єдину для всієї країни. На

її основі всі свиного господарства зі статусом SPF ділять на три рівні безпеки здоров'я тварин: червоний, синій та зелений.

До червоного належать переважно племінні господарства та господарства-мультиплікатори, які реалізують племінних тварин. Відстань між ними та найближчою свинофермою повинна бути не менше 500 м. Закуповувати племінних тварин для оновлення власного ядра вони можуть тільки у господарств із таким само червоним статусом. Новопрیدбаних свиней вводять в основне стадо тільки після карантину (зазвичай 6 тижнів, а коли треба, навіть довше). Статус здоров'я поголів'я у господарствах із червоним рівнем безпеки ветеринарна служба перевіряє раз на місяць.

До синього рівня безпеки належать господарства, де дорощують відлучених поросят або свиней на відгодівлі. Вони повинні бути віддалені від інших свиноферм не менш ніж на 100 м. Тварин для оновлення племінного поголів'я можуть закуповувати в господарствах червоного та синього рівнів. До таких підприємств не висувають жорстких вимог щодо карантину для нових свиней, а здоров'я поголів'я контролюють кожні 15 тижнів.

Зелений рівень безпеки мають підприємства, які прагнуть здобути синій статус. Зазвичай це ферми, де статус здоров'я поголів'я був невідомий на момент їх створення, або ті, що намагаються позбутися хвороб, через які вони втратили попередній статус. При цьому, щоб отримати синій рівень безпеки, господарство повинне відповідати зазначеним вимогам і кілька разів підтвердити це під час перевірки.

Ознайомитися з інформацією про всі зареєстровані в Данії господарства й дізнатися про зміну їхнього статусу здоров'я можна на офіційній сторінці Племінної спілки Данії, де показники оновлюються щотижня. Цей ресурс також містить інформацію про оцінку племінної цінності тварин за селекційними індексами та іншими показниками.

Данська генетика в Україні

Данська генетика вже давно цікавить наших свинарів. Вони намагаються закупити племінний молодняк та ввести його до власних господарств. Спокушає висока продуктивність і високий статус здоров'я. Але чи вдається отримати обіцяну якість? По-перше, щоб бути в ній упевненим, треба співпрацювати тільки з зареєстрованими постачальниками, які мають ліцензію й надають гарантії. Знайти інформацію про них можна на згаданому ресурсі Племінної спілки Данії. До того ж обирати свиней слід із розумом. Який сенс купувати тварин із найвищим статусом здоров'я, коли господарство постійно страждає від спалахів хвороб, розташоване в неблагополучному регіоні чи просто не має задовільної системи гігієни та менеджменту? Так і гроші переплатите, і придбані тварини, чутливіші до збудників, набагато важче адаптуватимуться до нової домівки. Тому, перш ніж вибирати постачальника, об'єктивно оцініть власне господарство — це допоможе зупинитися на підприємстві саме своєї категорії.

Труднощі часто криються і в організації транспортування. Данські селекціонери гарантують здоров'я своїх свиней тільки за умови дотримання відповідних правил їх перевезення. Так, головною вимогою є спеціально обладнаний транспорт. У Данії вісім компаній-перевізників, які мають дозвіл на таку діяльність. Інформацію про них можна знайти на тому ж сайті спілки селекціонерів. Тільки цих перевізників пускають на свою територію господарства зі статусом SPF. Якщо вам дозволяють забирати свиней своєю вантажівкою, це повинно вас насторожити і змусити засумніватися в надійності продавця. Питання перевізника, навіть якщо воно не принципове для української сторони, в Данії вирішується категорично. Там діють особливі правила відвантаження тварин, навіть якщо їх перевозять на забійне підприємство, не кажучи вже про племінний молодняк.

Перевезення тварин — це великий організаційний клопіт і чималі фінансові витрати. Покупець часто стикається з бюрократичними труднощами, пов'язаними, наприклад, із вимогами ветеринарних служб країн-імпортерів. Інколи вони наполягають на особистому огляді тварин. Проте, згідно з правилами, якщо стороння особа потрапить у транспорт зі свинями, вони одразу ж втрачають статус SPF. Зрозуміло, що послуги спеціального перевізника коштують недешево. До того ж господарство повинно розраховуватися за дорогу сюди й назад — в одну сторону ніхто не поїде. Тому ті, хто хоче заощадити, знайшли вихід. Ну й нехай, що для вивозу свиней та їх проїзду Данією без спеціального транспорту не обійтися. Та після того, як скотовоз перетинає кордон, тварин переганяють рампою до звичайної вантажівки і так везуть в Україну. Це справді значно дешевше, проте така економія теж зводить статус SPF нанівець. Адже через рампу переганяють

Транспорт для перевезення свиней з високим статусом здоров'я — справжнє диво техніки. Навіть повітря, яке потрапляє всередину, фільтрується і знезаражується. Однак хоч ці машини і влаштовані так, що навіть під час завантаження тварин вуличне повітря не потрапляє до основної секції, жодне племінне данське господарство зі статусом SPF не погодиться довантажувати своїх свиней, якщо всередині вже є «чужі». Господарства не допускають на свою територію тварин із інших ферм, навіть транзитом. Тому купити по кілька свиней на різних підприємствах і перевезити їх разом заради економії не вийде.

Можливо, деякі данські вимоги щодо гігієни й безпеки виглядають надмірними, як, наприклад, обов'язкове узгодження з відповідним контролюючим органом закупки ентомофагів для знищення личинок мух у гноївці та відходах. Проте саме такі суворі порядки дозволяють данцям пишатися відмінним здоров'ям своїх свиней, а якщо додати високу плодючість і добрі материнські якості, дають право вимагати за них хорошу ціну. Завдяки переконливим результатам данська генетика нині підкорює й український ринок. У свою чергу, обізнаність господарств щодо ринкової пропозиції, надійності постачальника та відповідності тварин поставленим вимогам дасть можливість придбати високоякісне поголів'я. При цьому український покупець повинен бути готовим до можливих труднощів і не висувати претензії данським селекціонерам, які зазвичай виконують свою роботу «на всі сто».

ую худобу, куди б її не транспортували. Тож свині можуть контактувати зі збудниками, які залишили попередні тварини.

Польський виробник устаткування для свиноферм та свинокомплексів пропонує:

Системи утримання тварин, напування, годівлі та кормопроводів, вентиляції та мікроклімату в приміщеннях, обігрівання, охолодження, каналізації

ВИГОТОВЛЯЄМО:

- Індивідуальні станки для свиноматок
- Станки для опоросу
- Станки для дорощування і відгодівлі
- Ящикові годівниці для дорощування і відгодівлі
- Автоматичні годівниці "MULTIMAT"
- Кліматокomp'ютери - контролери клімату
- Вентиляційні шахти
- Приплив повітря
- Система зважування бункерів для корму "HERAKLES"
- Система охолодження "BRYZA"
- Мобільні ваги для тварин

ЗАБЕЗПЕЧУЄМО ГАРАНТІЙНИЙ СЕРВІС ТА ПІСЛЯГАРАНТІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ, МОНТАЖ АБО ШЕФ-МОНТАЖ ПРИДБАНОГО УСТАТКУВАННЯ. ГОТУЄМО ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЕКТИ ТВАРИНИЦЬКИХ КОМПЛЕКСІВ.

СОРГО В РАЦІОНАХ СВИНЕЙ: НЕ ВСЕ ТАК ПРОСТО

Сорго — відносно новий інгредієнт у раціонах свиней. Найкраще його характеризує слово «неоднозначний». З одного боку, сорго має технологічні переваги: виняткову посухостійкість і високу продуктивність. Погодьтеся, мати високі врожаї навіть за несприятливої погоди — це перевага. Проте, з другого боку, сорго містить антипоживні речовини, які можуть негативно позначитися на виробничих показниках і здоров'ї тварин. Скільки ж його можна додавати в раціони різних вікових і технологічних груп свиней і при цьому досягати добрих приростів? Читайте про це нижче.

Пітер Смід, голова технічного відділу Trouw Nutrition Hifeed (Нідерланди)

Любомир Дубіняк, технічний спеціаліст із годівлі тварин ТОВ «Трау Нутришин Укр»

ДОВІДКА

Сорго — це одна та багаторічна рослина родини тонконогових (Poaceae), що об'єднує близько

п'ятдесяти диких і культурних видів. У промисловості найпоширеніше зернове сорго (*Sorghum bicolor*), яке використовують як у їжу (2/3), так і на фураж (1/3 світового виробництва).

Сорго — один із п'яти основних зернових: поступається лише пшениці, рису, кукурудзі та ячменю.

Найбільше цього зерна вирощують у США, Південній Америці та Австралії (разом близько третини світового врожаю). В Україні сорго вирощують переважно в степовій зоні (в інших температурах під час вегетаційного періоду несприятливі).

Уміст поживних речовин

У цьому сенсі сорго дуже схоже на кукурудзу (*таблиця 1*).

Уміст і перетравність крохмалю, а також протеїну, може різнитися залежно від сорту. Перетравність крохмалю сорго гірша, ніж інших зернових. Це зумовлено будовою його ядра. Основна фракція протеїну містить мало лізину та треоніну.

Сорго має більшу енергетичну цінність, але містить менше протеїну, ніж пшениця. Порівняно з

кукурудзою, навпаки, енергетична цінність трохи менша, а от на протеїн сорго дещо багатше.

Антипоживні фактори

Усі види сорго містять фенольні сполуки, зокрема гідролізовані та конденсовані таніни, лігніни, лігнани тощо, які погіршують його перетравність. Кількість таких сполук залежить, в основному, від генотипу культури та умов вирощування. А ще антипоживні фак-

тори впливають на колір, вигляд, кормові якості соргового зерна, а також продуктів із нього. Окремі ж сорти ще й містять флавоноїди (похідні фенольних сполук, жовті або коричневі пігменти рослин).

Таніни зв'язуються з протеїнами, вуглеводами й мінералами, суттєво погіршуючи в моногастричних тварин перетравність, засвоюваність та ефективність корму. Вони не спричиняють отруєння, проте, залежно від методу обробки

Таблиця 1. Порівняння вмісту поживних речовин у сорго та в інших зернових (середні показники, згідно з інформацією компанії Trouw Nutrition Hifeed, 2013; NRC, 1998)

	Сорго	Кукурудза	Пшениця	Ячмінь
Суха речовина, процент	88	87	87	87
Сирий протеїн, процент	9,2	8,3	11,1	10,4
Сирий жир, процент	2,9	3,8	1,3	1,7
Сира клітковина, процент	2,2	2,3	2,5	4,9
Крохмаль, процент	62,1	62,4	58,7	50,9
Енергія нетто (ккал/кг)	2560	2583	2331	2205
Перетравний лізин, процент	0,15	0,15	0,23	0,25
Перетравний триптофан, процент	0,08	0,03	0,10	0,08

Таніни — фенольні сполуки, що пригнічують ріст патогенних мікроорганізмів та захищають рослини від поїдання тваринами. Це природний захист, закладений генетикою. Нині селекціонери намагаються вивести сорт сорго з мінімальним умістом таніну.

та частки сорго в раціоні, можуть погіршувати конверсію корму.

Допустима норма таніну — 0,4%; перетравність протеїну при цьому буде на рівні 75%. Кожна подальша десята погіршуватиме цю перетравність на 4%. Так, якщо вміст таніну — 0,5%, то засвоїться тільки 71% протеїну. Тому перш ніж додавати сорго до раціону свиней, варто лабораторно перевірити кожну партію.

Уміст таніну не впливає на колір зерен, тому твердження, що, мовляв, у червоного сорго його більше, ніж у білого, — помилкове.

Сорго в раціонах свиней: де можуть виникнути проблеми

Із сорго, як кормовою сировиною, треба бути обережним. Якщо

Уміст таніну не впливає на колір зерен, тому твердження, що, мовляв, у червоного сорго його більше, ніж у білого, — помилкове.

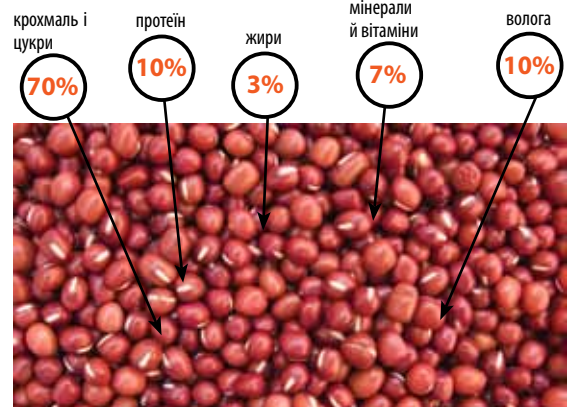
ви хочете додати його в раціон свиней, загальних рекомендацій немає, рішення щодо кожної партії — індивідуальне. Спочатку дізнайтеся про вміст таніну. І тільки тоді вирішуйте, чи можна зерно додавати в раціон та в якій кількості. Якщо таніну небагато, частка сорго може сягати 40% і більше — свині даватимуть хороші виробничі показники. Коли ж вище норми, то навіть при згодовуванні удвічі менших обсягів результати вас не потішать.

Якщо аналізи підтвердили, що вміст таніну не перевищує 0,4%, дотримуйтесь загальних рекомендацій щодо частки сорго в раціонах (таблиця 2).

Сорго у раціонах для свиноматок — це окреме питання. Оскільки, крім таніну, ця культура може мати ще й високий уміст ріжків, додавати її в раціон поросних і лактуючих свиноматок треба дуже обережно. Насамперед є ризик виникнення проблем із секрецією молока. Згодовування сорго, ураженого грибок, свиноматкам за 14 днів до опоросу, негативно позначається на розвитку молочної залози та подальшій лактації.

Дигідроергозин (головний алкалоїд ріжків) зменшує рівень про-

Ядро зерна сорго складається з (орієнтовно):

лактину в плазмі крові й також погіршує лактацію. У ремонтних свиноматок можлива ще й агалактія. Тому, якщо плануєте додавати сорго в їхній раціон, обов'язково зробить аналізи на мікотоксини й танін.

Позитивний висновок

Було б неправильно ігнорувати культуру, яка дає великі врожаї та комфортно почуває себе в літню спеку, хоча ці переваги сорго й «балансуються» мінусами — таніном і ріжками. Однак нині можна досягнути небачених результатів завдяки селекції. І якщо такий ідеальний сорт сорго введуть (над цим наполегливо працюють), воно точно «посуне» кукурудзу: сорго дешевше, родючіше, а кормові якості матиме не гірші. Вже зараз є сорти, наближені до ідеалу. Втім, поки що все одно не ризикуйте годувати своїх свиней таким зерном, не перевіривши його в лабораторії.

Високий вміст таніну робить сорго гіршим. Свині від таких кормів можуть відмовлятися.

Таблиця 2. Допустима частка сорго в раціонах свиней (згідно з інформацією компанії Trouw Nutrition Hifeed, 2013)

Корми	Максимальна частка (відсоток)*
Поросята (8–25 кг)	20%
Стартер (25–45 кг)	25%
Гровер (45–75 кг)	30%
Фінішер (>75 кг)	35%
Поросні свиноматки*	20%
Лактуючі свиноматки*	20%

* Бажано не перевищувати через ризик ерготизму — отруєння алкалоїдами грибка Ергот (група грибків роду *Claviceps*)

ЩО РОБИТИ З ОСНОВНОЮ КОРМОВОЮ СИРОВИНОЮ ЦІЄЇ ОСЕНІ

Цьогорішня ситуація із заготівлею зернових неоднозначна: для ранніх вона надзвичайно сприятлива, а для кукурудзи й соняшнику, навпаки, катастрофічна. Як це вплине на кормовиробництво, які небезпеки в цьому криються та як від них уберегтися — читайте в цій статті.

Володимир Ярошенко,
незалежний консультант із виробництва
комбікормів, викладач Уманського національного
університету садівництва

Ранні зернові

Із середини липня основними фуражними культурами стали пшениця і ячмінь нового врожаю. Вміст старої кукурудзи в раціонах тварин у цей час традиційно зменшують із огляду на те, що в ній стає більше токсинів. Цьогорішні умови вирощування та збирання ранніх зернових були дуже сприятливими для їх заготівлі. Зерно в комори господарства заклали з вологістю 13% і навіть менше, що створює умови для тривалого благополучного зберігання.

Разом із тим мають місце непоодинокі випадки, коли в окремих товарних партіях забагато фузаріозного зерна. Нагадаємо, що його вміст не повинен перевищува-

і вплинули на стратегію заготівлі кормів. На час написання цієї статті більш як половина площ під сояшником залишалася незібраною, а сільськогосподарська техніка через неперервні дощі могла працювати в полі лише один–два дні на тиждень. Нині вже зрозуміло, що цього року через втрати на полях Україна збере сояшникового насіння на 10–15% менше. А збільшення виробництва, порівняно з 2012–2013 МР, планувалося на рівні 7,2 %. Значить, слід чекати певного підвищення цін на продукти сояшникової переробки: шпріт і макуху.

Відсутність достатньої кількості сировини у дрібних переробників змушує їх переробляти сояшникове насіння, що надходять прямо з полів, — недостатньо очищене, завологе, без дотримання термінів післязбирального дозрівання. Макуха з такої сировини зазвичай має підвищену залишкову олійність. Останнім часом авторів не раз зустрічалися зразки сояшникової макухи з залишковим умістом олії 16–17%. Якщо підприємство–виробник кормів не контролює жирність, є високий ризик отримати комбікорм із підвищеним умістом жирів. А це спричинятиме у свиней кишкові розлади та діарею.

Соя

Прогнозувати, скільки сої буде зібрано цієї осені, — справа невдячна. Чи вдасться зібрати її всю? Чи не накриє частину площ снігом? Зрозумілою є тенденція щорічного збільшення посівних площ під сою та обсягів її переробки. Цього року валовий збір мав сягнути 2600 тис. т.

Нині ж якість соєвої макухи тривожить. Про це вже частково йшлося у матеріалі «Як виявити фальсифікацію соєвої макухи» («ПС» № 1(13), 2013). У зв'язку з початком нового сезону переробки та великою кількістю сировини у цей час, слід чекати зниження цін та високої конкуренції. Так, іще в серпні ціни на соєву макуху сягали подекуди 6000 грн/т. А вже у вересні її легко можна було придбати за 4500 грн/т. Хоча вересневі дощі призупинили надходження сировини до переробників (окремі навіть були змушені спинити виробництво після короткого запуску),

надалі можна сподіватись перевищення пропозиції над попитом і демпінгу. За таких умов виробникам кормів слід бути надзвичайно уважними до якості соєвих продуктів. На нашому ринку не один раз фіксували партії кількох переробників, котрі свідомо фальсифікували соєву макуху. Така продукція не лише не відповідає нормам поживності, а й може бути шкідливою для тварин. Це не страшилки, а наші реальності!

Як фальсифікували? А ви подивіться на оголошення в інтернеті, набравши в пошуковик: «жмых кукурузный и люпиновый». Зокрема знайдете таке: «Продам жмых кукурузный и люпиновый. Производим и продаем жмых кукурузный (кусочками и россыпью), а также люпиновый (визуально идентичный соевому (фото 1), грузим любой автотранспорт».

Правильніше було б назвати такий продукт кукурудзяно-люпиновою пресованою сумішшю, що не містить соєвих бобів. Виробники намагалися зробити його максимально схожим на соєву макуху. При цьому, зважаючи на наявність алкалоїдів у більшості сортів люпину, вміст останнього обмежували за смаковими якостями — гіркотою. В результаті змішування з приблизно 60% кукурудзи отримали такі показники поживності:

сирий протеїн — 25%;

сирий жир — 2%;

сира клітковина — 17,3%;

активність уреазы — нуль.

Ціна продукту — 2500–2700 грн/т.

Несумлінні виробники купують таку суміш, змішують її із соєвою макухою і продають цей продукт за мінімальною ціною останньої (фото 2, зразок посередині). При цьому зменшення вмісту сирого

Фото 1. Ілюстрація до оголошення: «жмых люпиновый (визуально идентичный соевому)»

ти 1%. На жаль, не всі виробники кормів приділяють цьому достатню увагу (зокрема в лабораторіях). Натомість розробники рецептів із профілактичною метою додають у корми різні сорбенти для нейтралізації токсинів, що здорожує кожен тону комбікорму на 30–40 грн.

Коли на підприємство надходять партії, в яких уміст фузаріозного зерна перевищує норму, від такої сировини можна не відмовлятися. Виробники часто вдаються до такого прийому: некондиційне зерно складують окремо і використовують у процесі виробництва комбікормів разом із доброякісним. Зрозуміло, що частка фузаріозних зерен у такій суміші повинна бути меншою за допустиму межу.

Сояшник

Рясні й тривалі опади у вересні скоригували графік землеробів

Фото 2. Кукурудзяно-люпинова пресована суміш (ліворуч); якісна соєва макуха (праворуч); суміш двох компонентів у співвідношенні 50 × 50 (посередині)

протеїну часто компенсують додаванням сечовини. Можна лише припускати, яких збитків зазнають господарі, згодовуючи тваринам таку мішанину. Автор на власному гіркому досвіді переконався в цьому, «перевіривши» продукт на підконтрольному поголів'ї, аж поки не встановив причини негараздів і не відмовився від послуг постачальників-фальсифікаторів.

Виявити фальсифікат у суміші дуже важко. Опосередковано про наявність сторонніх домішок можуть свідчити:

- низька активність уреаз;
- малий вміст жиру;
- дрібні фракції;
- слабо виражений запах соєвої макухи.

Пізніше, крім фальсифікацій, виробники кормів повинні бути готові до появи на ринку неякісних соєвих продуктів. Причиною можуть стати складні погодні умови дозрівання та збирання цієї культури. Якщо погода не сприятиме, є велика вірогідність того, що в листопаді й навіть у грудні на переробку надходимуть зіпсовані боби. Продукція з них може масово з'явитись і взимку, і навіть навесні. Про те, як виявляти макуху з зіпсованих соєвих бобів, читайте у вже згаданій статті.

Кукурудза

Кукурудза є основною фуражною культурою (за умов її правильної заготівлі й зберігання) майже цілий рік. Нині сезон заготівлі, зі згаданих причин, також розпочинається з запізненням, пересунув-

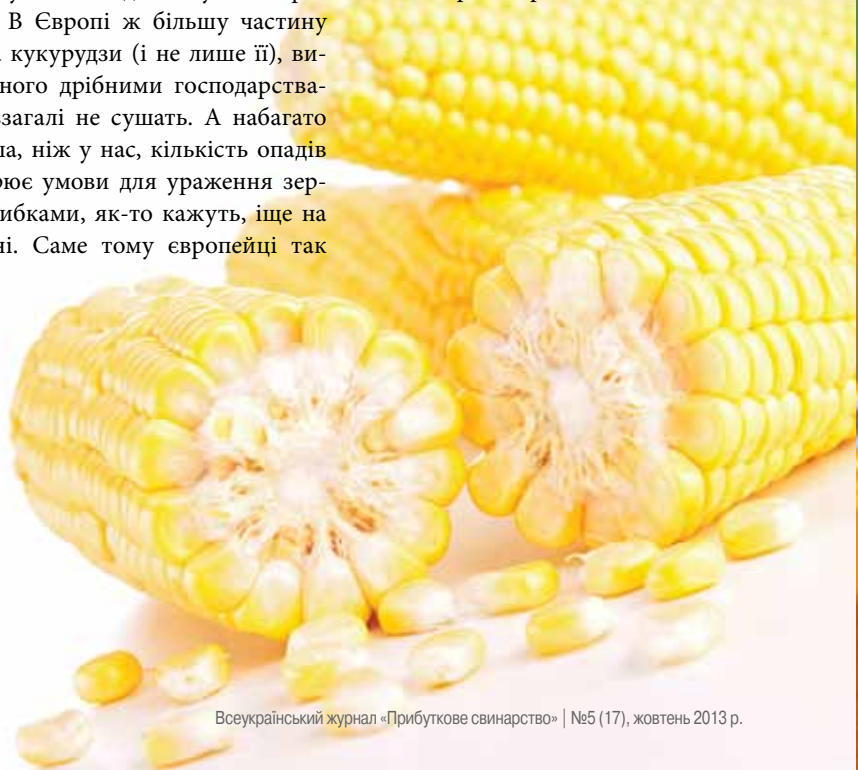
шись як мінімум на двадцять днів. Аграрії передовсім поспішатимуть зібрати соняшник і сою, як дорожчі культури. За нормальних умов кукурудзу і сою збирають разом із ними. Але нині багато що, зокрема кількість і якість урожаю цих пізніх зернових культур, залежатиме від сюрпризів погоди.

В останні роки якість української кукурудзи була дуже високою, незважаючи на те, що ми вирощуємо її на північній межі промислового виробництва. Секрет криється у нашій технології післязбирального сушіння. Великі, порівняно з єєсівськими, українські господарства, а також потужні сушарні комплекси дають нам можливість досушувати кукурудзяне зерно до традиційних для України 14 % вологості. Такого зерна у нас понад 90 % усього врожаю. В Європі ж більшу частину зерна кукурудзи (і не лише її), вирощеного дрібними господарствами, взагалі не сушать. А набагато більша, ніж у нас, кількість опадів створює умови для ураження зерна грибами, як-то кажуть, іще на корені. Саме тому європейці так

ретельно перевіряють зерно на мікотоксини й широко застосовують антитоксини.

В Україні ж ситуація з мікотоксинами зазвичай була значно кращою. Однак, з огляду на останні погодні метаморфози, все може змінитися. Утім, поживемо — побачимо. Кожен ясний день додаватиме оптимізму, а кожен дощовий — навпаки.

Господарствам, які самостійно вирощують кукурудзу і мають сушарні, варто поспішати. Адже якість зерна, яке побувало під снігом, значно поступається зібраному за оптимальних умов. Мокрий сніг, що ліг на качани незібраної кукурудзи, — велика проблема при комбайнуванні. До того ж це сприяє ураженню зерна грибами. Слід остерігатися також і самозігрівання сирової кукурудзи, що тимчасово зберігається в кагатах або силосах. Кукурудза, що почала грітися, також міститиме додаткові мікотоксини. Щоб цього уникнути, треба: не накопичувати великих обсягів сирової кукурудзи; своєчасно перемішувати невисушене зерно (активне вентильовання, навіть якщо воно і не робить кукурудзу відчутно сухішою, стримує розвиток грибків). Сушарні комплекси є сенс перевести на цілодобовий режим роботи без вихідних. Докласти всіх зусиль, щоб сушити кукурудзу в потоці: це підвищить продуктивність сушарного комплексу на 40% та зменшить енерговитрати на 30%.

тележурнал «Агроконтроль»

- кращі компанії пріоритетної галузі державного господарства;
- інтерв'ю з представниками агропромислового сектору;
- інформаційно-тематичні сюжети;
- аграрна стратегія держави, завдання для господарників на новий сезон.

представляє

22:10

ЩОВІВТОРКА

18:30

ПОВТОР
ЩОСЕРЕДИ

АГРОКОНТРОЛЬ

Головні новини аграрного бізнесу

www.5.ua/agrokontrol
www.agronews.in.ua

ФІНАНСОВА ПРИВАБЛИВІСТЬ ГОДІВЛІ СВИНЕЙ ЖИТОМ

Доктор Манфред Вебер, Земельне відомство сільського і лісового господарства та садівництва (LLFG Iden, Німеччина)

Останнім часом жито добре зарекомендувало себе в годівлі свиней. І вже не тільки в Німеччині та Данії, де в багатьох районах через погану якість ґрунтів важко вирощувати інші зернові, а й в Україні. Дедалі більше наших господарств засівають демополя гібридами озимого жита, щоб перевірити, як воно проявить себе в раціонах свиней (про це писали в новині «Експерименти з житом» у «ПС» № 4 (16), 2013). Основний стимул — можливість заощадити, адже жито помітно дешевше за інші зернові. Наскільки це доцільно і як рахувати економічну вигоду, дізнайтеся зі статті.

Жито як кормову сировину для свиней не раз вивчали дослідним шляхом і спростували багато упереджень. Належне треба віддати селекції: вдалося позбутися таких недоліків як погане споживання кормів із житом, порушення рухливості суглобів або погіршення консистенції фекалій тварин. Нові сорти не гірчать. Більше того, навіть якщо вміст жита в раціоні високий, не треба боятися шкідливого впливу некрохмалистих полісахаридів, через які екскременти мають погану консистенцію. Ще одна перевага — цей злак відчутно дешевший за інші зернові, якими годують свиней.

Таблиця 1 демонструє, що за співвідношенням «ціна—якість» жито майже не поступається пшениці, тому вартість тут — вирішальний аргумент. Співвідношення ціни і якості корму визначають методом замі-

ни одного компонента іншим. За основу беруть типовий білковий корм і корм із високим умістом обмінної енергії. У годівлі свиней це соєвий шрїт і пшениця відповідно. Роблять розрахунок за перетравністю лізину в тонкому кишечнику і (перетравною) енергією. Рахують, скільки соєвого шроту і пшениці потрібно, щоб збалансувати корм за лізином і енергією. Отриману кількість множать на ринкову ціну і дізнаються відносну вартість корму за поживною речовиною. Якщо жито можна придбати на 0,5–1 євро дешевше пшениці, його рекомендують використовувати в годівлі свиней. Вартість білкового корму при цьому не має значення. Нині застосовувати жито рентабельно з будь-якої точки зору.

Компоненти жита

Наскільки важливо знати вміст поживних речовин, розраховуючи раціон, доводить таблиця 2. З аналізу хімічного складу жита врожаїв 2011 і 2012-го років стає очевидною різниця у вмісті сирого протеїну й лізину: 9,5–10,5% сирого протеїну у врожаї 2011-го та лише в 8–8,5% наступного року. Навіть упродовж року вміст поживних речовин у житі може сильно відрізнятися, на що впливає сорт, ґрунт, добрива та інші фактори. Різниця може сягати майже 100 %. Тому якщо, наприклад, розраховували раціон із середнім умістом лізину 3,5 г, а його фактичний показник — лише 2,8 г, не дивно, що в кілограмі фінішного корму бракуватиме лізину.

Жито містить на 0,2–0,4 г більше лізину, ніж пшениця. А в перерахунку на кількість сирого протеїну, його частка навіть більша. Однак лізин жита гірше перетравлюється (76%), ніж лізин пшениці (88%), тому їхня перетравність у тонкому кишечнику майже однакова.

Таблиця 1. Шпаргалка: виправдана ціна на жито (9% сирого протеїну) залежно від співвідношення вартості пшениці (11% сирого протеїну) та соєвого шроту (43% сирого протеїну) (згідно з програмою розрахунку Холлміхеля, 2013)

Ціна соєвого шроту*	Ціна пшениці*			
		15	20	25
	30	14,30	19,20	24,10
	40	14,25	19,15	24,00
	50	14,20	19,10	23,90

* євро/центнер

Особливості застосування

Вже згадували, що жито містить багато некрохмалистих полісахаридів (НПС): близько 11%, що на 2–3% більше, ніж у пшениці, тритикале та кукурудзі, проте на 2% нижче, ніж у ячмені. НПС уповільнюють транспортування корму кишковим трактом, що зменшує його споживання (довше триває почуття насичення) та може спровокувати проникнення бактерій (наприклад, кишкових паличок) з товстої кишки в тонку, що спричинить діарею. Це особливо актуально для молодняка, менше стосується свиней на відгодівлі. Додавання ферментів дає малий ефект.

Порівняно з іншими злаками, у житі найменше полінасичених жирних кислот (частина яких інтегрується безпосередньо в жир), що позитивно впливає на консистенцію сала — робить його твердим.

Час від часу можуть виникнути проблеми, спричинені сприйнятливістю жита до ріжків (*Claviceps purpurea*). Цей грибок виробляє дуже отруйні алкалоїди (ерготоксин і ерготамін), які спричиняють порушення координації рухів, параліч, судоми і викидні. Проте з ріжками легко боротися за допомогою агротехнічних заходів, зокрема підмішувати популяційне жито в посівний матеріал або застосовувати спеціальні технології очищення. При цьому майте на увазі, що гіркі речовини та 5-*n-Alcylresorcinole*, які раніше викликали побоювання, в сучасних сортах не грають жодної ролі.

Після того, як жито зібрали, потрібно почекати 4–6 тижнів, перш ніж згодовувати його свиням. Воно може проростати, якщо його збирали в умовах підвищеної вологості. Таке зерно не рекомендують давати

Таблиця 2. Порівняння вмісту сирого протеїну й лізину в житі й пшениці (за даними сільськогосподарських науково-дослідних інститутів Мюнстера й Олденбургу, 2012)

Параметр	Жито						Пшениця
	2010		2011		2012		2012
	Пн. Рейн Вестфалія	Пн. Захід	Пн. Рейн Вестфалія	Пн. Захід	Пн. Рейн Вестфалія	Пн. Захід	Пн. Рейн Вестфалія
Обмінна енергія (МДж)	13,6 (13,1–14,0)	13,6 (13,4–13,9)	13,8 (13,5–14,0)	13,7 (13,4–14,0)	13,7 (12,9–14,1)	13,5 (13,2–13,7)	14,1 (12,9–14,3)
Сирий протеїн (г)	97 (83–125)	95 (76–120)	94 (71–123)	105 (77–140)	85 (73–102)	83 (77–140)	108 (76–137)
Лізін (г)	3,6 (3,2–4,4)	3,5 (3,0–4,3)	3,5 (2,8–4,3)	3,8 (3,0–4,8)	3,2 (2,9–4,0)	3,2 (2,8–4,1)	3,1 (2,7–3,5)

Таблиця 3. Досліди з різними кількостями жита в раціонах свиней на відгодівлі та поросят-відлученців

Автор	Частка жита, %	Добові прирости (г)	Споживання корму (кг на тварину на день)	Конверсія корму	Частка пісного м'яса
Свині на відгодівлі					
Алерт, 2005	0	830	2,36	2,84	57,6%/кг
	45	833	2,41	2,89	57,6%/кг
Майер та ін., 2003	0	795	2,33	2,94	0,963 балів/кг
	64	809	2,27	2,83	0,986 балів/кг
Майер та ін., 2011	0	795	2,33	2,94	0,963 балів/кг
	64	809	2,27	2,83	0,986 балів/кг
Майер та ін., 2011	5/15/25* до 7,5 % ріпакового шроту	958	2,4	2,46	0,974 балів/кг
Вебер та ін. 2004	10/30/50* до 15 % ріпакового шроту	966	2,52	2,56	0,969 балів/кг
	0	812	2,57	3,21	55,8%/кг
	15/30**	836	2,64	3,2	55,4%/кг
	30/60**	770	2,54	3,32	57,1%/кг
Поросята-відлученці					
Вебер та ін. 2004	Ферма 1 (у місті Іден)				
	0	479	0,75	1,57	–
	10/20**	463	0,73	1,59	–
	15/30**	495	0,79	1,60	–
	Ферма 2 (у місті Рульсдорф)				
	0	373	0,66	1,76	–
	10/20**	388	0,68	1,76	–
	15/30**	388	0,64	1,64	–

* у стартері/гровері/фінішному кормі

** у гровері/фінішному кормі

Таблиця 4. Оптимальна кількість жита у раціонах свиней (DLG, 2012)

Технологічна група	Максимальний вміст жита у раціоні, %
Поросята до 15 кг	0
Поросята від 15 кг	15*
Підготовча фаза відгодівлі (25–40 кг)	30
Початкова фаза відгодівлі (40–80 кг)	40
Середня фаза відгодівлі (80–120 кг)	50
Заклучна фаза відгодівлі	50
Свиноматки	25*

* жито, незабруднене ріжками.

Таблиця 5. Приклад ефективних і водночас економних раціонів (відсоток у раціоні)

Компонент	Ціна (євро/ц)*	Раціон із житом			Раціон без жита		
		Етапи відгодівлі					
		Підготовчий	Середній	Заклучний	Підготовчий	Середній	Заклучний
Пшениця	24,5				45,5	41,5	35,5
Ячмінь	24	22,9	18	21,5	30	38	51
Жито	18,7	30	40	40			
Тритикале	23,2	20	17	20			
Соевий шріт (43% сирого протеїну)	46	17	10	5	20	16	10
Ріпаковий шріт екструдований	30	5	5	10			
Ріпакова олія	105	2	2	1	1,5	1,5	1
Мінеральний корм**		3	3	2,5	3	3	2,5
Обмінна енергія (МДж)		13,2	13,1	12,9	13,3	13,2	13
Сирий протеїн (г/кг)		174	161	144	177	164	142
Лізин (г/кг)		11,7	10,6	8,2	11,5	10,4	7,8
Перетравний лізин (г/кг)		10,3	9,2	6,8	10,2	9,3	6,8
Витрати (євро/т)		29,31	27,38	25,31	31,07	30,04	27,8

* Ціна станом на червень 2013-го

** Мінеральний корм. Підготовчий етап: лізин 11,5%; метіонін 2,65; треонін 5,8%; кальцій 21%; фосфор 2,3%. Середній етап відгодівлі: лізин 11%; метіонін 2; треонін 5,5%; кальцій 19%, фосфор 1,2%. Заклучний етап: лізин 8,0%; метіонін 1,0; треонін 2,5%; кальцій 22%.

лактуючим свиноматкам і поросят, менш чутливі свині на відгодівлі.

Якщо ви хочете додати тритикале до раціону, де багато жита, тоді кількість останнього може бути лише на третину більше частки тритикале (через високу консистенцію НПС). Наприклад, якщо в раціоні 30% тритикале, то максимальна частка жита на останньому етапі відгодівлі — близько 40%). Якщо в рідкому кормі є піна, кількість жита необхідно скоротити. Цю проблему можна вирішити шляхом додавання рослинної олії.

Досліди з годівлі свиней

Останнім часом у навчальних закладах та на дослідних станціях Північної Німеччини провели чимало дослідів з годівлі свиней житом (таблиця 3). Так довели, що раціони з великою часткою жита (> 50%) забезпечують добрі прирости у фінішерів. При цьому не помітили меншого споживання кормів. Витрати корму були різними. Також підтвердили, що жито не погіршує якість туші, а в деяких випадках, навпаки, покращує (наприклад, сало стає твердішим). Якщо говорити

про економіку, то на кожній голові у середньому можна заощадити 2–5 євро.

Досліди з відлученнями мали такі ж позитивні результати: не погіршилися споживання кормів та добові прирости.

Рекомендації з використання жита у годівлі свиней, розроблені Німецькою сільськогосподарською асоціацією (DLG), наведено в таблиці 4.

Жито й ріпаковий шріт скорочують витрати на корм

Жито та ріпаковий шріт у фінішерних кормах вигідні як для господарств, які самостійно займаються кормовиробництвом, так і для комбикормових заводів. У таблиці 5 приклад такого ефективного і водночас економного раціону. Якщо припустити, що на підготовчому етапі відгодівлі споживання кормів сягає 30, на початковому — 100, а на заклучному — приблизно 130 кілограмів, то використання жита й ріпакового шроту дозволяють заощадити 3–5 євро на кожній голові.

Гібриди жита KWS –
поєднання традицій та інновацій

БРАЗЕТТО

ГУТТИНО

ПАЛАЦЦО

ПІКАССО

www.kws.ua

KWS

Сіємо майбутнє
з 1856 року

Вплив годівлі в лактаційний період на подальшу продуктивність свиноматок

Йенс-Ерік Зерран, менеджер із глобального технічного забезпечення (Данія)

Продуктивність свиноматок часто вимірюють кількістю поросят, відлучених за рік. Однак для точної оцінки цього недостатньо. Потрібні результати за все продуктивне життя свиноматки. Щоб вони були максимальними, особливу увагу слід приділити годівлі та менеджменту — адже це дозволить повністю реалізувати генетичний потенціал тварини. Мета цієї статті — розповісти, як раціон і стан здоров'я свиноматки впливають на її кондицію та продуктивність: показники, які значною мірою визначають собівартість виробництва.

Учені вже давно довели, що продуктивність свиноматки в кожному наступному репродуктивному циклі тісно пов'язана з тим, наскільки вона схудла під час лактації. Зокрема, детально дослідили, як втрата кондиції пов'язана з тривалістю інтервалу між відлученням й початком еструсу. Результати одного дослідження (Eissen *et al*, 2003), об'єктом якого стали 268 свиноматок, доводять, що наступні гнізда свиноматок, які менше схудли під час першої лактації, значно чисельніші ($p < 0,01$) (таблиця 1). Крім того, вчені з'ясували, що інтервал між відлученням і початком еструсу суттєво зменшується ($p < 0,01$), якщо свиноматка менше худне.

М'язові тканини чи шпик?

Більшість дослідників пов'язують схуднення свиноматок із високою молочністю та продуктивністю, які спричиняють втрату жирових і м'язових тканин. Причому невідомо, що більшою мірою погіршує продуктивність свиноматки — зменшення запасів жиру чи м'язової маси. А може, те й те?

Результати кількох досліджень підтвердили, що тонкий шпик на момент відлучення (< 14 мм) негативно впливає на продуктивність свиноматки у наступному репро-

дуктивному циклі. Так, під час одного з дослідів (Clowes *et al*, 2003), 36 свинок поділили на три групи і годували раціонами для лактуючих свиноматок із зрізним умістом протеїну, щоб стимулювати малу, середню та велику втрату м'язових тканин під час лактації.

З таблиці 2 видно, що суттєве схуднення свиноматок мало впливає на товщину шпиків, хоча тісно пов'язане з втратами жирової та м'язової маси.

Аналіз складу молока на 20-й день лактації першопоросок (рисунк 1) показав, що вміст протеїну значно менший, якщо втрата м'язової маси середня чи велика. На практиці так буває тоді, коли свиноматок годують незбалансованими кормами, кормами з погано

перетравним протеїном чи коли споживання їх обмежують. Останнє часто має місце на початку лактації, оскільки склад і порції кормів для поросних і лактуючих свиноматок дуже різняться. Обмежувати доступ до кормів можуть також за станом здоров'я.

Намагаючись з'ясувати, як втрата м'язової маси лактуючої свиноматки позначиться на інтервалі між відлученням та еструсом (IBE), E. Clowes проаналізував результати шістнадцяти досліджень. Узагальнені результати див. на рисунк 2: якщо свиноматка втратила понад 16% м'язової маси, IBE стає довшим. Це значить, що схуднення, і зокрема втрата м'язової маси, погіршують продуктивність тварини (таких тоді вибраковують перши-

Таблиця 1. Як менші втрати ваги під час першої лактації впливають на продуктивність у наступному репродуктивному циклі (Eissen et al, 2003)

Як менше схуднення (на 1 кг) впливає на чисельність наступного гнізда (кількість поросят)	1,28
Як менше схуднення (на 1 кг) скорочує інтервал між відлученням та еструсом (відсоток)	61

Таблиця 2. Вплив втрати м'язової маси під час лактації на кондицію свиноматки (Clowes et al, 2003)

Показники	Втрата м'язової маси під час лактації			
	Мала	Середня	Велика	Похилка
Схуднення під час лактації, кг	12,9±2,3 ^x	16,9±2,4 ^x	28,4±2,1 ^y	0,001
Товщина шпигу, мм	14,5	13,6	14,7	
Розрахунок втрат під час лактації *				
М'язові тканини, кг	2,1±0,47 ^x	2,9±0,49 ^x	5,0±0,49 ^y	0,002
М'язові тканини (відсоток від ваги на момент опоросу)	6,9±1,55 ^x	9,2±1,62 ^x	15,8±1,44 ^y	0,003
Жирова маса (кг)	3,9±0,86 ^x	5,7±0,89 ^x	8,3±0,82 ^y	0,010
Жирова маса (відсоток від ваги на момент опоросу)	9,4±2,09 ^x	12,9±2,19 ^x	18,0±1,95 ^y	0,035

^{x, y} різні надрядкові знаки вказують на суттєву різницю.

* м'язову й жирову масу визначали за допомогою рівняння Віттемора та Янга (1989), в основі якого жива вага свиноматок і товщина шпигу в точці Р2.

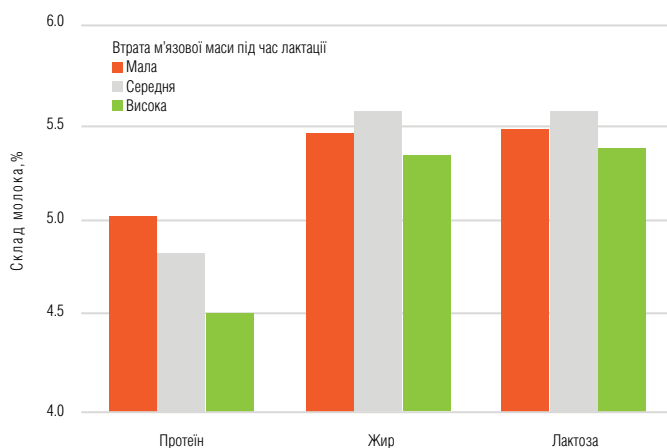

Рисунок 1. Уміст протеїну, жиру та лактози в молоці свиноматки-першопороски на 20-й день лактації, залежно від втрати м'язової маси впродовж лактації. Різні надрядкові знаки вказують на суттєву різницю — $p < 0,05$ (Clowes et al, 2003)

ПОРОСЕНОК-ОТЪЕМЫШ
на одну свиноматку в год

Biochem

Feed Safety for Food Safety®

Биохем в Украине | +38 (044) 206-24-07
Ukraine@biochem.net | www.biochem.net/ua

ми). Крім того, погана продуктивність негативно впливає на інші показники: річну кількість опоросів, кількість живонароджених поросят, частку ремонту, які разом визначають не тільки загальну продуктивність маточного стада, а й загальну прибутковість підприємства.

Пробіотики — суттєва підтримка

Щоб з'ясувати, як на організм лактуючих свиноматок діє жива спорова культура (BioPlus® 2B) (його почали додавати в корми за два тижні до опоросу і згодовували впродовж усієї лактації), провели дослідження: 109 свиноматок і свинок поділили на дві групи — контрольну (корм без живої спорової культури) і дослідну (40 г пробіотика на тонну корму). Його результати дивіться в **таблиці 3**. Як бачите, завдяки пробіотику тварини худли значно менше.

Переваги застосування живої спорової культури під час лактації:

- менші втрати ваги (до 4 кг);
- конверсія корму для відновлення втраченої свиноматкою під час лактації ваги (1 кг ваги: 5–7 кг корму);
- обсяги корму для поросних свиноматок, щоб відгодувати їх до

оптимальної кондиції, на опорос (4×6 кг корму/кг приросту);

- кількість опоросів на свиноматку на рік (2,3)
- обсяги корму для поросних свиноматок, щоб відгодувати до оптимальної кондиції, за рік (24 кг корму/гніздо $\times 2,3$ опороси на рік = 55 кг корму на свиноматку на рік).

Як доводить результати дослідження, менше схуднення та більша «збереженість» м'язової маси під час лактації покращують продуктивність свиноматок, склад та поживність їхнього молока, а також збільшують вагу поросят на момент відлучення.

Висновки

Якщо ви хочете покращити ефективність конверсії корму в свиноматок, зробіть так, щоб вони не худли під час лактації. Крім того, майте на увазі, що продуктивність тварин суттєво залежить від кондиції на момент відлучення. Схуднення робить інтервал між відлученням і початком еструсу довшим, погіршує частку запліднюваності та збільшує частоту повторного повернення в охоту. Крім того, худорба свиноматки на момент відлучення негативно впливає на чисельність гнізда наступного опоросу, а значить, зменшує ваш прибуток.

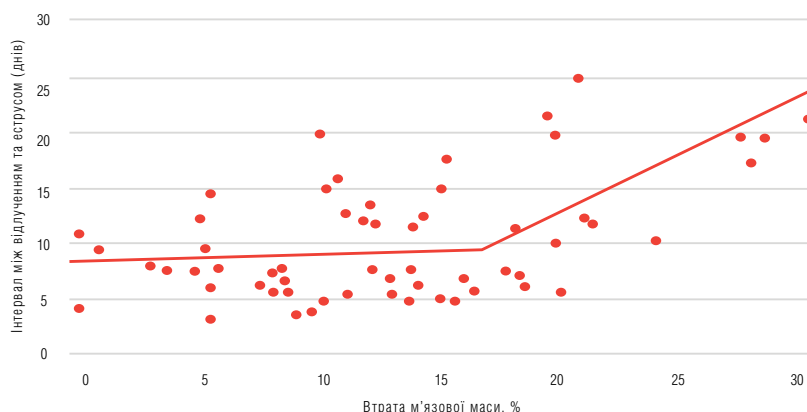

Рисунок 2. Аналіз зв'язку між втратою м'язової маси та інтервалом між відлученням й еструсом (Clowes et al, 2003)

Таблиця 3. Вплив додавання живої спорової культури у корми лактуючих свиноматок на їхні виробничі показники впродовж лактації та подальшу продуктивність.

	Дослідна група	Контрольна група
Кондиція		
Втрата ваги (кг)	15,3	18,8
Товщина шпигу в точці Р2 (мм)		
Перший день після опоросу	24,98	25,11
На момент відлучення	23,26	22,94
Зменшення	1,7	2,2
Показники репродуктивної функції		
Інтервал між відлученням і початком еструсу (днів)	5,82	6,44
Повернення в охоту (відсоток)	6,1	20,0
Частота захворювання на ММА (відсоток)	5,7	13,0
Склад молока (14-й день після опоросу)		
Жир (відсоток)	6,3	6,1
Протеїн (відсоток)	4,7	4,5
Показники продуктивності		
Кількість відлученців на гніздо	9,7	9,0
Вага відлучених поросят (кг)	8,4	8,0

ЯКІСНА ГОДІВЛЯ СВИНОМАТОК — ВИСОКА ЗБЕРЕЖЕНІСТЬ ПОРОСЯТ

Лоран Югонен, експерт зі свинарства, підприємство «Ідена», Франція,
В'ячеслав Михайлов, директор ТОВ «Юамікс», Україна

Оптимально підібрана програма годівлі та якісні корми для свиноматок — найкраща інвестиція у ваше господарство. Адже завдяки цьому можна одержувати більшу кількість поросят із більшою вагою, до того ж і після їхнього відлучення збережеться однорідність гнізда.

Повноцінний корм — каталізатор репродуктивної системи свиноматки

До нової порослості свиноматок треба готувати відразу після відлучення поросят. Свиноматки, які після відлучення перебувають у добрій фізичній формі, краще приходять в охоту. На репродуктивний цикл свиноматки відчутно впливає й годівля. Повноцінний корм, який приготовано з якісної, без токсинів, сировини (крохмаль, вітаміни, мікроелементи, жирні кислоти) — це природний каталізатор репродуктивної системи тварини, її імунітету та гормональних функцій.

Каскад гормональних реакцій, що бере участь у взаємодії свиноматки й плоду, дуже чутливий до низь-

кої якості комбікорму. Так, зменшення рівня цукру в кормі призводить до зниження інсуліну, поганого засвоєння мікроелементів, окислення вітамінів.

Обрати якісне

Серед безлічі різноманітних видів преміксів для ефективної годівлі свиней доволі важко знайти якісний продукт, який задовольнить усі основні потреби тварини в конкретний період. При пошуці відповідних кормів варто орієнтуватись на такі характеристики продукції:

- Забезпечення організму тварини мікроелементами та вітамінами під час критичних фаз циклу (корм повинен містити потрібну кількість вітамінів на-

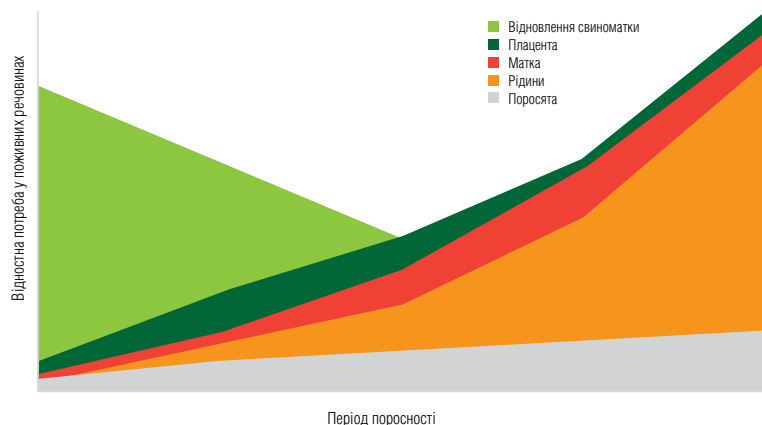

Рисунок 1. Потреба різних органів і тканин свиноматки у поживних речовинах під час поросності (Pig International, September 2013)

лежної якості, що позитивно впливає на гормональний розвиток тварини: поліпшується процес овуляції, збільшується кількість життєздатних ембріонів).

- Вміст антиоксидантів — вітамінів групи Е і В та екстрактів із зернових компонентів, які є незамінними для поліпшення відтворних якостей тварини.
- Використання для приготування корму тільки високоякісної сировини. Достатня кількість фосфору, цукру, амінокислот забезпечує нормальний кровообіг свиноматки, зокрема у її репродуктивних органах, а отже, й забезпечує повноцінне живлення ембріонів.
- Підвищення резистентності організму свиноматки до токсинів, мікотоксинів або токсинів, які виділяються в процесі травлення.

«Багатоплідне гніздо з однаковою вагою порослят — це результат повноцінної годівлі свиноматки вродовж 120 днів: починаючи від дня попереднього відлучення»

Годівлю свиноматок можна розділити на три фази: лактація, інтервал між відлученням та заплідненням, а також поросність. Потреби свиноматок в обсязі кормів та їх поживності у кожен із цих періодів різняться, відповідно повинні відрізнятися і програми їх годівлі.

Лактація

Під час лактації надважливо забезпечити достатнє споживання свиноматкою корму. Навряд чи вам це вдасться, якщо він матиме сумнівну якість. Свиноматка повинна отримувати максимум для того, щоб задовольнити потреби своїх порослят й одночасно підтримувати достатню вгодованість власного тіла та, в результаті, демонструвати добрі репродуктивні показники під час наступного циклу. Отже, у якості лактаційного корму свиноматок компроміси неприпустимі.

Інтервал між відлученням та заплідненням

Стратегія флашингу (flashing) свиноматок у цей період довела свою ефективність: збільшується не тільки кількість порослят у гнізді, але й, у більшості випадків, їх однорідність при народженні. Доцільно замінити лактаційний корм на корм для порослих свиноматок від моменту їх запліднювання. Не тільки з міркувань економії. Зауважте, що високий рівень протеїну у лактаційному кормі, такий необхідний для підсисних свиноматок, може негативно вплинути на порослих тварин.

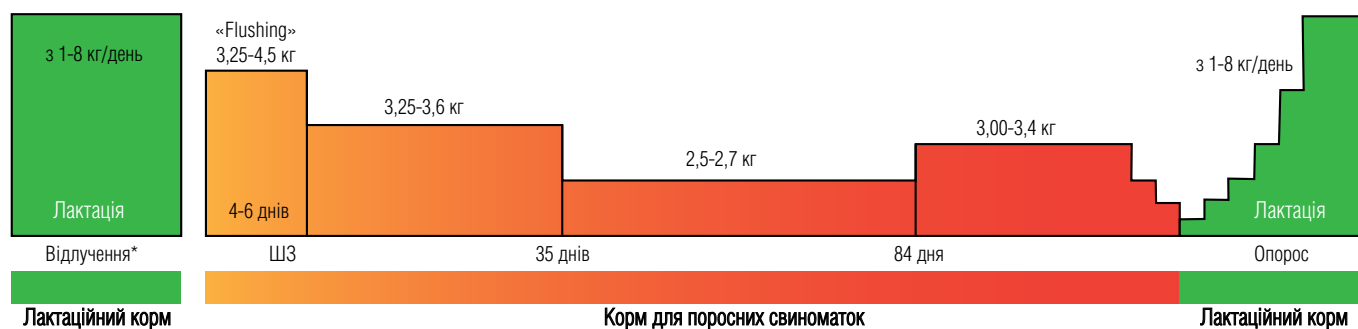
Поросність

Не так давно під час годівлі порослих свиноматок дотримувалися стратегії виключно поступового збільшення щоденних даванок корму. Для ремонтних свинок цей підхід залишається актуальним, оскільки їм не потрібно відновлювати форму після попередньої лактації і вони продовжують активно рости, досягаючи повної зрілості.

На основі досліджень про змінні потреби різних органів і тканин порослих свиноматок у поживних речовинах (рисунки 1), нині спеціалісти із годівлі радять застосовувати інший підхід до годівлі порослих свиноматок (таблиця 1) і починати із більших даванок корму на початку поросності, адже свиноматці потрібно відновитися після втрат підсисного періоду.

Залежно від генетики ваших тварин, відновлення, як правило, займає перших 30–50 днів поросності. У цей період енергетичні потреби ембріонів та плодів ще незначні. Проте ближче до середини поросності свиноматки повинні отримувати достатньо корму і для

Таблиця 1. План годівлі свиноматок* (за рекомендаціями спеціалістів ТОВ «Юамікс»)

* :0 кг корму на день відлучення

Д+114Д

*Важливо щоденний раціон свиноматки корегувати відповідно до її стану

підтримки своєї життєдіяльності, і для дедалі вищих потреб плодів, що активно розвиваються. Зауважте, що у цей період розвиваються вторинні м'язові волокна поросят, і, якщо вони не отримуватимуть достатньо поживних речовин через корм свиноматки, це негативно позначиться не тільки на їхньому внутрішньо-утробному розвитку, але й на темпах росту впродовж усього подальшого життя і навіть на якості отриманого від них м'яса.

Здорова, добре нагодована свиноматка має високий імунітет. Але важливо також не перегодувати тварину, особливо у середій період поросності, оскільки організм свиноматок не акумулює поживні речовини окремо для ембріонів, бо для їхнього росту

не потрібно багато енергії та білка. Тим часом ожиріла свиноматка народжує маленьких нежиттєздатних поросят та, як правило, має проблеми із подальшою лактацією.

Упродовж останніх 90 днів поросності ріст плодів різко прискорюється. Свиноматка, яку не перевели перед опоросом на відповідну годівлю, може привести багато мертвонароджених поросят. Тільки та тварина, яка споживала корм із достатнім вмістом вітамінів та мікроелементів, з достатньою кількістю цукру, жирних кислот та амінокислот, здатна народити 14 здорових поросят. До того ж під час поросності мікроелементи дуже важливі для здоров'я самої свиноматки.

Народження багатоплідного гнізда з однаковою вагою — це результат повноцінної годівлі свиноматки протягом 120 днів: починаючи від дня попереднього відлучення. Якісний корм для поросної свиноматки — свого роду інвестиція в збільшення кількості поросят у маточниках. Отже, правильна годівля свиноматок — це надійне збільшення їхньої плодючості завдяки зменшенню внутрішньоутробної смертності плодів та збільшенню ваги поросят під час народження. Завдяки такій годівлі повністю реалізується генетичний потенціал тварини.

У багатьох свиногосподарствах, де правильно організували догляд і годівлю свиноматок, від кожної з них відлучають не менше 12-ти поросят. Це рівнозначно 24–26 головам товарних свиней на рік, або 2300–2400 кг м'яса. А от там, де технології ігнорують, щорічно мають лише 16–18 поросят. Така різниця у виробництві та у прибутках залежить від багатьох чинників. Проте один із найважливіших — це якість годівлі свиноматок у поросний період.

Пам'ятайте, що корм для поросних свиноматок становить лише 10% від загальної кількості згодовуваного на підприємстві і не втрачайте своїх прибутків через псевдоекономію на дешевих кормах.

СВИНАРСТВО.

Годування супоросних і лактуючих свиноматок.

idena | французька група компаній

**+1 ПОРОСЯ ПРИ НАРОДЖЕННІ?
МИ ЗНАЄМО ЯК:**

ПРОЛІФІЯ

+

ПРОЛАК

ТОВ «ЮАМІКС», 65045, м. Одеса, вул. Успенська 113, кв.1, тел./факс: +38 (048) 242 - 94 - 74, +38 (067) 480 - 26 - 87

www.uamix.com.ua

МІКОТОКСИНИ ТА ЕНДОТОКСИНИ — ПІД КОНТРОЛЬ

Дієго Падоан, спеціаліст із годівлі та утримання свиней, БІОМІН, Австрія;
Віталій Лохов, генеральний директор, БІОМІН Україна

Мікотоксини та ендотоксини в різні способи ослаблюють здоров'я й імунітет свиней, а також ефективність кормів. Ці токсини невидимі і їх неможливо виявити на нюх чи смак. Разом із тим вони можуть суттєво зменшувати виробничі показники. Через складну будову і непросту техніку діагностики й аналізу мікотоксинів та ендотоксинів, ризик-менеджмент має бути на достатньо високому рівні — тільки так можна максимально скоротити втрати через ураження тварин цими доволі поширеними в природі сполуками (Binder, 2007).

Мікотоксини — це отруйні продукти метаболізму грибів, що спричиняють інтоксикацію у тварин. Найчастіше в кормах зустрічаються мікотоксини з грибів *Fusarium*, *Aspergillus* та *Penicillium*.

Ці плісєневі гриби активно розмножуються у зернових до та після збирання врожаю, а також під час неправильного зберігання збіжжя (Bhatnagar et al., 2004).

Афлатоксини — результат життєдіяльності таких грибів, як *Aspergillus flavus* та *A. parasiticus*, що здатні забруднювати різні продукти, зокрема злакові та олійні (Diener et al., 1987). Більше того, у тваринництві афлатоксин В1 вважають головним гепатоканцерогеном, хоча його вплив може різнитися залежно від того, про яких тварин ідеться, які їхні статеві-вікові характеристики та загальні умови годівлі.

Трихотецени об'єднують велику групу мікотоксинів, спродукованих плісєневими грибами.

І особливо тими, що належать до роду *Fusarium*. Найпоширенішими мікотоксинами цієї групи є диоксиніваленол (ДОН, вомітоксин) та Т-2-токсин. При цьому окремі з цих близькоспоріднених сполук можуть міститися в кормі одночасно (Fuchs et al., 2004) та справляти синергійний ефект (Weidenböner, 2001). Різні типи трихотеценів мають різну токсичність, але всі вони надзвичайно отруйні. Трихотецени можуть пригнічувати імунітет, спричиняти гематологічні зміни, зменшення споживання корму, подразнення шкіри, а також діарею та крововиливи у внутрішніх тканинах. Із усіх сільськогосподарських тварин саме свині найсприйнятливіші до таких мікотоксинів. Навіть за мінімальної концентрації трихотецени спричиняють зменшення споживання

корму та приростів, а також ослаблення імунітету.

Зеараленон (ЗЕА) також виробляють гриби роду *Fusarium*. Він має яскраво виражений гіперестрогенний ефект: у свинюматок спостерігається порушення фертильності та збільшення мертвородів, а в кнурів — погіршення сперми. ЗЕА найбільше шкодить племінним тваринам, у яких репродуктивна система особливо чутлива.

Охратоксин А (ОТА), який продукується цілою низкою грибів *Aspergillus* та *Penicillium*, спричиняє нефротоксичність (ураження нирок) та порушення імунної системи, що призводить до погіршення виробничих показників господарства.

Алкалоїди ріжків містяться у склероціях грибів роду *Claviceps*, що особливо часто уражають різні трави та злакові культури — такі як пшениця, жито, овес, ячмінь. В основній групі ризику, знову ж таки, свині. Клінічні симптоми ерготизму у тварин — некроз хвоста і вух (що нерідко закінчується гангrenoю), аборт, судоми, зменшення лактації у свинюматок, гіперчутливість та атаксія (Bennet and Klich, 2003). Як уже згадувалося вище, велика доза цього токсину спричиняє звуження судин, а потім — суху гангрену ратиць, вух і хвостів (Bryant, 2008).

Ендотоксини — неймовірно сполуки. З одного боку, вони стимулюють імунітет, а з другого — спричиняють ендотоксичний шок і смерть.

У класичному розумінні ендотоксин — це токсин, який, на відміну від екзотоксину, не секретується в розчинній формі живими бактеріями, а є їх структурним компонентом, що вивільняється в основному, коли бактерії зазнають лізування (руйнуються під впливом хімічних чи механічних чинників). У літературі ендотоксини зазвичай називають ліпополісахаридами (ЛПС). Токсичним і незмінним є ліпід А (ідентичний у клітинних стінках усіх грам-негативних бактерій). Ендотоксини, на відмі-

ну від екзотоксинів, вступають у реакцію з різними білками крові, цитокинів (залучені до імунної відповіді), зокрема таким чином викликаючи імунну реакцію.

Ендотоксини називають ліпополісахаридами (ЛПС) ще й тому, що вони складаються з полісахаридної частини (цукор, кор-полісахарид та О-антиген) і ліпідної, відомої як ліпід А (вона й відповідає за токсичний ефект). Полісахаридні ланцюги бактерій дуже відрізняються. Адсорбування, виведення та знешкодження ендотоксину є складним процесом, що залежить від багатьох факторів та сприйнятливості тварин. Кінетика ЛПС в організмі передбачає низку взаємодій; вони можуть пов'язуватися з ліпопротеїнами високої щільності, білками, імуноглобулінами, комплементом С3 та низкою інших білків, які в цілому збільшують період їх напіврозпаду в сироватці крові, запобігаючи поглинанню ЛПС у печінці та селезінці, а також їх поглинанню макрофагами.

Однак найбільш прогностичним є розвиток шоку (Ispahani et al., 1987). Септичний шок — симптом, для якого характерні гіпотензія, олігурія, гіпоксія, ацидоз, розвиток мікросудинних аномалій і дисеміноване внутрішньосудинне згортання (Hamill and Maki, 1986). А ще мають місце численні збої в роботі внутрішніх органів. Автопсія спричиняє широке пошкодження тканин внутрішніх органів, особливо печінки, легень, нирок та надниркових залоз. Основні варіанти таких ушкоджень — набряки, крововиливи, запальні інфільтрати, фібрини тромбів та некрози окремих ділянок тканин. Аналогічні фізіологічні й патологічні зміни вчені спостерігали в експериментальних тварин, які отримували смертельні дози ендотоксину (Bayston, Cohen, 1990).

Коли свині хворіють на колібактеріоз, спостерігається активне заселення слизової оболонки кишечника патогенною кишковою паличкою. Під час розвитку бактерій постійно руйнуються ЛПС. Таким чином, стрімке розмноження та заселення кишечника *E. coli*, що особливо часто трапляється з поросятами одразу після відлу-

чення, може призвести до помірнього, а часом і сильного токсикозу, пов'язаного з вивільненням ендотоксинів під час мітозу. Тож діарея у відлученців і є результатом синергійної взаємодії між бактеріями, їх ендотоксинами та екзотоксинами. Раннє відлучення підвищує сприйнятливість до ЛПС. Фактори адгезії відіграють головну роль у патогенезі набрякової хвороби поросят (*Imberechts et al., 1992*), і під час спалаху колібактеріозу є свідченням того, що ендотоксини уже активно виділяються. Для цього синдрому характерні раптова смерть або нервові прояви, такі як притуплення реакції, хитання, атаксія, опістотонус, підшкірні набряки, особливо носа, очей, повік та гортані (хрипкі, скрипучі звуки).

Чимало смертельних випадків пов'язують із інфікуванням грам-негативними бактеріями, особливо якщо воно ускладнене шоком (*Prins et al., 1994*). Шок може також бути наслідком застосування антибіотиків: загальний рівень ендотоксинів під їх впливом знижується, але вміст вільних ендотоксинів зростає (вільні ендотоксини біологічно активніші від мембранозв'язаних). Вивільнення ендотоксинів ускладнює перебіг хвороби.

Вчені досліджували низку препаратів на протидію ЛПС. Здатність антибіотиків впливати на ендотоксини відрізняється, залежно від їхньої бактеріостатичної та бактеріцидної дії. Антибіотики також можуть зв'язувати ендотоксини (наприклад, такі властивості мають поліміксин В та колістин). Однак вони й самі є токсичними. Найвираженіші побічні ефекти таких препаратів — нефротоксичність (головним чином гостра ниркова недостатність) та нейротоксичність (*Mendes and Burdmann, 2010*). Ось чому кормові добавки рослинного походження почали тестувати на їх спроможність позитивно впливати на поросят, які потерпають від ендотоксинів.

Зокрема вчені досліджували кормову добавку з основними діючими речовинами — кизельгуром (очищена діатомова земля, 300,000 мг) та каоліновою глиною без азбесту (250,000 мг). Для дослі-

дів із вивчення здатності боротися з ендотоксинами, які пов'язують із хворобами свиней, спричиненими грам-негативними бактеріями, відібрали 90 поросят із 15 гнізд. Дослідження організували за принципом «три на три»: три групи по три повторності у кожній.

Дослідження проводили так.

Група А (контроль): стандартний раціон для поросят із середнім природним умістом ендотоксинів на рівні 9,05 $\mu\text{г/г}$ (за середньозваженими результатами аналізу 19 проб).

Група Б (позитивний контроль): стандартний раціон для поросят із середнім природним умістом ендотоксинів на рівні 9,05 $\mu\text{г/г}$ (за середньозваженими результатами аналізу 19 проб) плюс 100 мг колістину/л, що додавали поросят у питну воду впродовж 21 дня.

Група В (кормова добавка з кизельгуром та каоліновою глиною без азбесту): стандартний раціон для поросят із середнім природним умістом ендотоксинів на рівні 9,05 $\mu\text{г/г}$ (за середньозваженими результатами аналізу 19 проб) із додаванням досліджуваної добавки в концентрації 0,2% від обсягу корму впродовж усієї тривалості експерименту.

Місце проведення: Австрія, 2010 рік.

Результати

Завдяки застосуванню кормової добавки в поросят покращився коефіцієнт конверсії корму (**рисунк 1**). Крім того, відчутно підвищилися середньодобові прирости та показники живої ваги тварин тестованої групи, порівняно з контрольними (**рисунк 2 і 3**). Кормова добавка з кизельгуром та каоліновою глиною без азбесту скоротила випадки діареї, порівняно з контрольною групою, а також тією, де поросят давали антибіотик.

Висновки

Результати досліджень свідчать, що кормова добавка з кизельгуром та каоліновою глиною без азбесту не втрачає активності навіть тоді, коли його завдання ускладнюють ендотоксини. Навпаки, сприяє

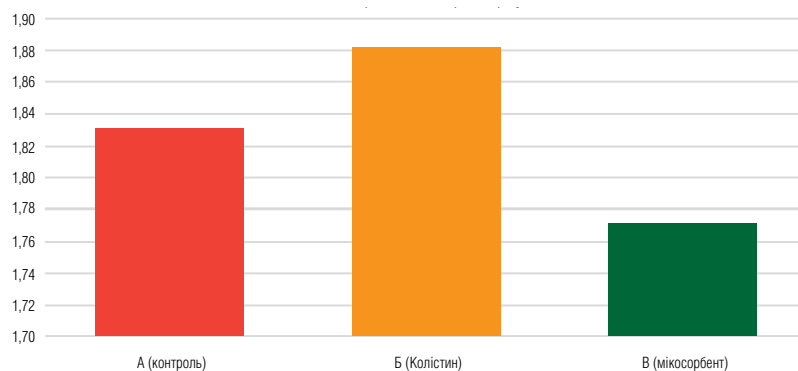

Рисунок 1. Порівняння коефіцієнта конверсії корму в експериментальних групах (на 56-ий день)

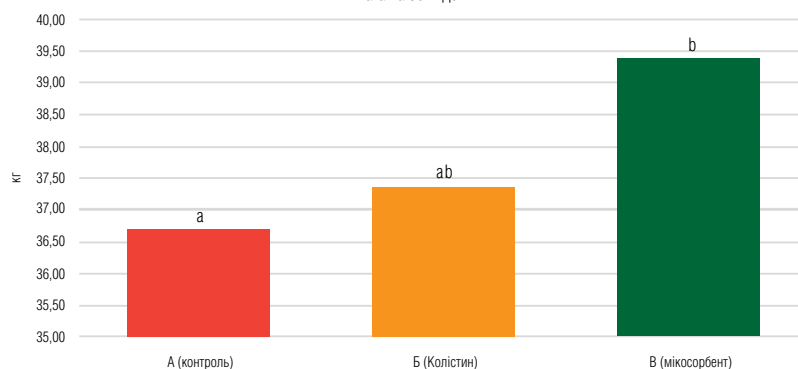

Рисунок 2. Порівняння живої ваги поросят експериментальних груп на 56-ий день дослідження (кінець спостереження)

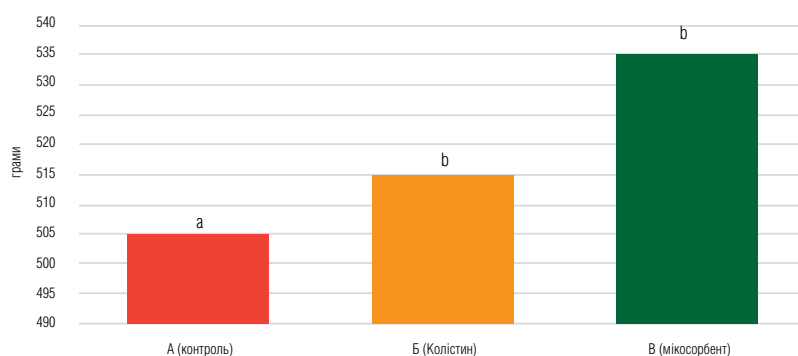

Рисунок 3. Порівняння середньодобових приростів у експериментальних групах з 1-го по 56-ий день спостереження

збільшенню ваги, підвищенню середньодобових приростів та покращенню коефіцієнта конверсії корму, а також скорочує випадки виникнення діареї в поросят. Експеримент довів, що добавка підтримала тварин у критичний момент відлучення. Позитивний вплив цього деактиватора мікотоксинів

пов'язаний зі здатністю мінералів глини зв'язувати токсини, з дією дріжджових компонентів препарата, які зв'язують бактерії, а також мають протизапальний ефект, що синергійно доповнюється протизапальною дією водоростей та рослинних екстрактів, які також містять продукт.

Мікофікс®

Більше захисту.

Мікотоксини погіршують продуктивність та шкодять здоров'ю Ваших тварин.

Мікофікс® це рішення для управління ризиком зараження мікотоксинами.

тел.: +380 44 360 18 81, +380 44 496 17 63
e-mail: office.ukraine@biomin.net

mycofix.biomin.net

Naturally ahead

Biomin®

ЗБЕРІГАННЯ ВЕТПРЕПАРАТІВ НА ФЕРМІ: РОБОТА НАД ПОМИЛКАМИ

Джон Карр,
ветеринарний лікар міжнародного класу,
незалежний консультант зі свиначства
(Великобританія)

Друге надважливе завдання ветлікаря на фермі (після того, як він подбав про здоров'я й добробут тварин) — бути експертом з ветеринарних препаратів. Йдеться не лише про добір необхідних ліків, а й про контроль безпеки та гігієни їх зберігання, а також застосування й утилізації. На жаль, нерідко справи тут далекі від ідеалу.

Безпечне зберігання ветпрепаратів

Де на фермі мають бути
ветеринарні препарати

Ліки треба зберігати у безпечному місці, подалі від дітей, тварин та крадіїв. Запас ліків краще три-

мати в приміщенні, що замикається. Якщо окремої кімнати немає, слід обладнати замками відповідні шафи й холодильники (*фото 1*).

Усі ветпрепарати після використання треба повертати в основне сховище. Якщо залишаєте їх

у виробничих приміщеннях, то передбачте шафи для тимчасового зберігання. Вони повинні не тільки надійно замикатися, а й обов'язково мати необхідні для ветпрепаратів температурні умови (*фото 2*).

Фото 1. Одне з рішень: замикати холодильники з препаратами

Фото 2. Безпечно зачинене тимчасове сховище для препаратів прямо у виробничому цеху

Фото 3. Неправильне зберігання: препарат залишили просто на перегородці в одній із секцій ферми

Вимоги до безпеки зберігання та застосування ветпрепаратів стосуються і ліків, які додають у корм чи воду. Всі кормові силови треба чітко пронумерувати та позначити на карті виробничого майданчика.

Системи додавання ліків у воду необхідно монтувати, нумерувати та використовувати так, щоб унеможливити помилки з застосуванням препаратів. Крім того, такі системи повинні бути захищені від втручання тварин чи сторонніх людей.

Ідентифікація тварин

Особливо важливо, щоб ліки отримала саме та тварина, яка цього потребує. Тому простежте, щоби були правильно ідентифіковані:

- конкретне господарство чи виробничий майданчик;
- група чи загін тварин;
- окрема тварина (індивідуальна ідентифікація тварини має тривати довше, ніж період каренції ветзасобу).

І, звісно, використання всіх ветеринарних засобів слід чітко облікувати та фіксувати.

Утилізація лікарських засобів

Поняття безпечного застосування ветеринарних препаратів передбачає і безпечну їх утилізацію. Зокрема голки та шприци. Причому йдеться і про лише частково використані препарати. Ліки не можна викидати в загальні сміттєві баки (фото 5). Більше того, для гострих предметів потрібні спеціальні контейнери (фото 6).

Зверніть увагу: воду, якою мили кормові силови чи бункери, а також контейнери для медикації води, не-

Фото 4. Мішки з медикованим кормом обов'язково повинні бути марковані. Як бачите, тут мішки вирізняються червоним кольором.

Фото 5. Неправильна утилізація ветеринарних препаратів

Фото 6. Спеціальний контейнер для утилізації шприців

Фото 7. Термометр мін./макс. температур показує 4–15° С — це надто тепло. Зауважте, багато термометрів можуть хибити

Фото 8. Інфрачервоний пістолет показує мінус 2° С — така температура псує вакцину!

Фото 9. Температурні режими та поради щодо використання ліків доцільно закріпити на холодильнику

обхідно утилізувати відповідно до чинного законодавства.

Зберігання ветеринарних препаратів

Температурні умови

Усі медикаменти потребують специфічного температурного режиму зберігання. Під час традиційного ветеринарного аудиту необхідно перевірити і записати температурні показники всіх сховищ. Приміщення, де зберігають ветзасоби, повинні бути обладнані термометрами з фіксованими мінімальним/максимальним значеннями (*фото 7*), показання яких щодня записують.

Розрізняють три основні варіанти зберігання ліків.

Ветпрепарати, що потребують заморожування (мінус 20° С)

Так, заморожену автогенну

вакцину треба зберігати при мінус 20° С. Деякі препарати виробники радять зберігати навіть при мінус 70° С. Але це непрактично, оскільки більшість господарств не має таких охолоджувальних систем.

Холодне зберігання (2–8° С)

Значна частина лікарських засобів потребує температурного режиму в межах 2–8° С. Зазвичай це вакцини та відкриті пляшки з ліками.

Зберігання ліків за плюсових температур (до 30° С)

Переважаюча більшість препаратів, зокрема ін'єкційні антибіотики, а також ті, які дають із кормом чи водою, потребують 25–30° С. Тому необхідно звертатися з етикеткою.

Найчастіше температурних вимог щодо зберігання ветпрепара-

тів на фермі не дотримуються — ветеринар повинен це постійно пам'ятати й перевіряти.

Помилки при холодному зберіганні (2–8° С)

Холодильники можуть бути неправильно налаштовані: на за високу чи занижку температуру. Так, якщо вакцину заморозити, її дія стане значно слабшою, або ж вона взагалі зіпсується. Перевіряйте температуру в холодильнику одразу після відчинення дверцят. Найкраще для цього застосовувати інфрачервоний пістолет (*фото 8*).

Однак часто проблеми зі зберіганням ветпрепаратів видно навіть неозброєним оком (*фото 10*).

Зберігання ліків за плюсових температур

На жаль, переважна більшість господарств не має спеціальних

Фото 10. Основне місце для зберігання ліків заповнене льодом

Рисунок 1. Стандартний звіт про температуру в сховищі для ліків (якщо холодильник працює нормально)

Фото 11-12. Два різних холодильники для зберігання ветпрепаратів, однак вони переповнені, що перешкоджає циркуляції повітря та правильному розподілу холоду. Результат — зіпсовані ліки

зон чи шаф для препаратів, що потребують плюсових температур. Це стосується ліків, які тримають за «кімнатної» температури. Проте в різних куточках світу, зокрема в Україні, літні температури перевищують 25–30 °С. Важливо пам'ятати, що в автомобілі значно жаркіше. Тому це також не підходить місце для зберігання ліків.

Перевірка температури

Якщо підозрюєте, що мають місце проблеми з тепловим режимом зберігання ветпрепаратів, необхідно застосувати дистанційний реєстратор температури і перевіряти показники в сховищі ліків упродовж тижня. Розташуйте реєстратори всередині та ззовні сховища. Майте на увазі, що від їх правильного встановлення залежить точність показань.

У холодильниках не передбачено нагрівання. Тому коли в приміщенні стає нижче нуля, температура у сховищі ліків поступово вирівнюється з зовнішньою. Час, за який це станеться, напряму залежить від ізоляційних властивостей сховища.

Температурний звіт повинен містити таку інформацію: максимальна, мінімальна і середня температура, скільки часу (у відсотках) температура у сховищі була вищою/нижчою від рекомендованих і вказаних на препаратах (рисунки 1).

Важливо пам'ятати, що навіть усередині холодильника температура неоднорівномірна (рисунки 2). Під час огляду зверніть увагу, де розташовані лікарські засоби: секція

під морозилкою, основна частина, нижні полиці та дверцята. Зауважте, що лише у справному холодильнику в основній частині (середні полиці) температура буде в діапазоні 2–8° С.

Для будь-якої системи підтримки клімату визначальною є циркуляція повітря, що забезпечує рівномірний розподіл температури. Нерідко холодильники переповнені препаратами або ж їх зберігають, не розпакувавши (фото 11–12), чим перешкоджають циркуляції повітря та спричиняють нерівномірне чи недостатнє охолодження.

Важливо дотримуватись не лише температурних, а й інших специфічних умов зберігання препаратів. Наприклад, окремі засоби потребують зберігання в темноті. Також треба стежити за термінами придатності.

Здоров'я і безпека

Окремі препарати потребують ще серйознішої безпеки під час зберігання, щоб унеможливити потрапляння на шкіру людини, якщо флакон упаде й розіб'ється. Класичний приклад — простагландини, які необхідно зберігати так, щоб не допустити випадковий контакт.

Дуже часто співробітники неправильно зберігають лікарські засоби, наражаючи себе на небезпеку травмуватись гострими предметами (фото 13–15). Тому правила зберігання та застосування ветеринарних препаратів заслуговують на окремий тренінг для персоналу.

Рисунки 1 та 2. Зміни температури в холодильнику

Фото 13. Простагландинові засоби, які «зберігають» на дверцятах у шприці з незакритою голкою

Фото 14. Відучуйте своїх працівників від зберігання шприців і голок прямо в пляшках із препаратами

Фото 15. Коли шприц із голкою (тут ще й увігнутий у пляшку з препаратом) переносять неправильно, він може травмувати людину

Фото 16. Абсцес у свиноматки, спричинений ін'єкцією забрудненим препаратом

Фото 17. Ліки зберігають у чистоті, захищеними від середовища ферми

Гігієна зберігання та застосування ветпрепаратів

Ліки треба тримати в чистоті! На жаль, дуже часто препарати зберігають у жахливих умовах, від чого пляшки й упаковки забруднюються згори, а також розгерметизовуються. Це може спричинити у тварини абсцес чи навіть гангрену (*фото 16*). В препаратів для ін'єкцій кришечки флаконів повинні бути надійно захищені (*фото 17*). Крім того, їх треба ретельно протирати перед застосуванням. Зверніть увагу, що вакцину необхідно використати впродовж 24 годин після відкриття, тому верхня частина пляшки має бути постійно чистою. Слід уникати багаторазових проколів кришки, щоб у пляшку не потрапив пил та інші речовини.

Усі шприци й голки, а також тару з пероральними препаратами перед застосуванням треба ретельно очищати. Тупими й пошкодженими голками користуватися не лише незручно — вони ще й пошкоджують тканини. Тож, якщо це можливо, намагайтеся перейти на безголкові ін'єктори.

Слід чітко дотримуватися рекомендацій умов зберігання медикованих кормів, щоб погана гігієна чи умови зберігання не зіпсували препарат, доданий у корм. Пліснява може впливати на тривалість дії ветпрепаратів та доступність вітамінів. Мікотоксини впливають на імунну систему тварин, зменшуючи ефективність вакцинації. Комахи, гризуни й птахи, що їдять медикований корм, забруднюють

довкілля, тому доступ до кормосховищ треба суворо обмежувати.

Якість води може суттєво вплинути на розчинність препаратів. Так, невідповідний рівень рН, наявність мінералів та інших хімічних сполук може дезактивувати лікарські засоби. Регулярно перевіряйте дно посудини для додавання у воду медикаментів, щоб переконатися в оптимальній концентрації ліків: чи нема на їх дні нерозчинних залишків.

Звертайте увагу на мийні засоби, якими очищують системи водопостачання, кормороздачі чи сховища для ветпрепаратів. Ці засоби можуть потребувати утилізації, як і хімічні речовини.

Забруднення патогенами

Іноді медичні препарати можуть забруднюватися патогенними мікроорганізмами й ставати джерелом інвентарного поширення збудників хвороб.

Людські харчі не можна зберігати разом із ліками для тварин. Це недбальство наражає на небезпеку і тварин, і людей. Сховище для ліків потребує такого ж ставлення, як і сховище для хімікатів.

Застосування ветпрепаратів

Ветеринарна служба ферми має обов'язково вести облік закупівлі та використання препаратів. Система «порожньо-зайнято» дає змогу ветеринарам легко аналізувати обсяги використання ліків та їх ефективності за допомогою стандартних комп'ютерних програм.

Важливо застосовувати медичне обладнання лише для однієї групи тварин. Препарати, голки та шприци повинні бути елементами системи «порожньо-зайнято».

Контроль за медичними засобами стає дедалі важливішим для більшості аудиторських програм. Наприклад, у данській програмі моніторингу запровадили систему червоних та жовтих карток, щоб застерегти свиноферми від надмірного застосування медичної продукції, понад стандарти компанії (*таблиця 1*).

Враховується будь-який день, коли тварини отримували ліки (з кормом чи водою). Сумуємо всі даванки. Таким чином, якщо 10-кілограмове відлучене порося отримувало профілактичні ліки з кормом чи водою, а потім індивідуальну ін'єкцію, вважається, що воно отримало 3 «порції» лікування на добу.

Термін придатності препаратів

Усі медичні препарати треба використовувати згідно з терміном придатності та інструкцією. Необхідно записувати цей термін, а також дату, коли відкрили препарат, та дату його застосування. Чимало ветпрепаратів продають у такому посуді, що їх важко використати за один раз. Тому, щоб не марнувати медикаменти, над ретельним плануванням їх застосування та групуванням тварин має працювати вся команда ферми. Використовувати ліки, чий термін зберігання минув, протизаконно. Коли ви знайшли

такі препарати, негайно приберіть їх із ферми.

Як давати ліки

Під час ветеринарного аудиту слід обов'язково перевіряти, чи правильно дають препарати. Довжина і товщина голки — це важливі критерії як із точки зору добробуту тварин, так і оптимального впорскування. Наприклад, через коротку голку препарат можна впорскувати в підшкірний жир, а це вже не буде якісна вакцинація дорослих свиней.

Коли препарат дають із кормом або водою, необхідно переконатися, що всі свині мають достатньо місця для отримання однакових порцій ліків (фото 18). Перевірте, чи всі системи справні. Годівниці, через які корм висипається у гноївку, а також поїлки, що протікають (фото 19), марнують ветзасоби, спричиняють збитки та підвищують ризик забруднення довкілля медичними препаратами.

Травмування, пов'язане з застосуванням ветпрепаратів

Бувають травми персоналу і травми тварин.

Травми персоналу — це самоін'єкування чи поранення гострими предметами.

Стандартні операційні процедури (СОП), які застосовують на фермі, повинні також містити інструкції з надання першої медичної допомоги в разі травмування, пов'язаного з застосуванням ветзасобів, а також інших невідкладних випадків. Працівники ферми, які ненароком самоін'єкувалися або травмувалися гострими предметами, обов'язково повинні звернутися по медичну допомогу. Травмованого працівника необхідно відвести до лікарні, узявши з собою флакон із препаратом й інструкцію до нього чи інструмент, яким поранився працівник. Особливо небезпечно самоін'єкування вакцинами на олійних ад'ювантах. Не дозволяйте пораненому працівникові їхати до лікарні самостійно.

Травми тварин

Періоди каренції

Не менш важливий аспект застосування ветпрепаратів — ура-

Таблиця 1. Щоденний ліміт використання ліків для 100 свиней, згідно з рекомендаціями Danish videoncenter (www.vetstat.dk) для виробників свинини.

Технологічна група тварин	свиноматки	відлучені поросята	свині на відгодівлі
Даванок ліків у середньому на добу для 100 свиней	5,2	28	8

хування встановлених періодів каренції (це коли препарат повністю виводиться з організму тварини). Майте на увазі, що в різних країнах діють різні стандарти. Це особливо важливо з точки зору експорту продукції. Переконайтеся, що методи ідентифікації тварин дають змогу легко і швидко виявити всіх пролікованих тварин згідно з термінами виведення препаратів.

Зламани голки

СОП повинні містити також інструкцію для персоналу стосовно того, що робити зі зламаними голками. Тварини, в чиєму тілі залишилися частини зламаних голлок, можуть потрапити на забій і переробку, тільки якщо їх відповідним чином ідентифікували та маркували. Голку Б із фото 20 виявили на бійні в язиці свині. Нею брали пробу крові. Виходить, або голка потрапила в язик із шиї (ділянка для забору крові), або, що ймовірніше, свиня підбрала її після того, як вона впала на підлогу. Зауважте, що пластиковий роз'єм загубився.

Підсумки

Нерідко за лікарськими засобами, які є на фермі, доглядають непрофесіонально. І власники, і персонал не мають відповідних знань та навичок. Дуже важливо, щоб правильне застосування та утилізація препаратів стали пріоритетним завданням для штатного ветеринара чи консультанта, адже це гарантує оптимальне застосування ветпрепаратів при мінімальних фінансових затратах.

Примітка: жоден продемонстрований продукт чи виріб, який було використано на ілюстраціях, не рекламує фармацевтичних компаній-виробників.

Фото 18. Недостатній фронт годівлі обмежує доступ поросят до медикованого корму

Фото 19. Ця поїлка важкодоступна і протікає, тому тварини отримують з водою неоднакову дозу ліків

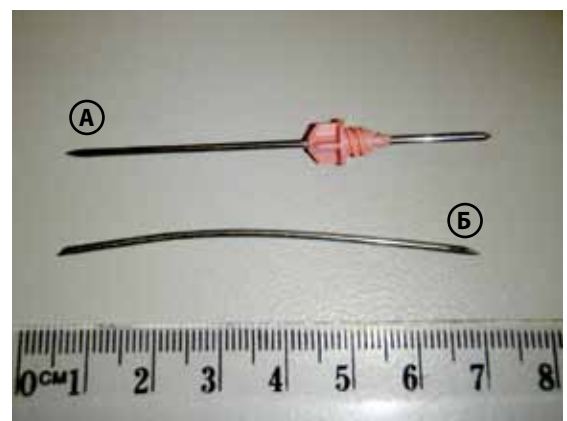

Фото 20. Зламана/загублена голку Б виявили в язиці свині при забої. Голку А подано за приклад

ЗУБАТО-ХВОСТАТА ЗАГРОЗА:

СКАЖИ ГРИЗУНАМ «НІ»

У попередньому номері ми розповідали, які економічні збитки можуть спричинити фермі мишоподібні гризуни. Тому профілактичні заходи обов'язкові для кожного господарства, а до питань дератизації потрібно поставитися дуже серйозно. Адже позбутися зубато-хвостатих нелегко, хоча на ринку нині чимало засобів боротьби. Ми спробували коротко описати, як вони діють, та звернути увагу на їхні переваги й недоліки.

Заходи боротьби з мишоподібними гризунами на тваринницьких фермах поділяють на профілактичні та винищувальні.

Профілактика

Це ветеринарно-санітарні та будівельно-технічні заходи, спрямовані на те, щоб не допустити гризунів у приміщення, ускладнити доступ до кормів і позбавити місць гніздування.

Ветеринарно-санітарні заходи передбачають систематичне підтримання чистоти у виробничих приміщеннях та на території господарства. Одне з головних правил — тримати корми в недоступному для гризунів місці чи в спеціальній тарі. Наприклад, у дерев'яних ящи-

ках, оббитих листовим залізом, або засіках, змурованих із цегли. При цьому залишки кормів треба вчасно прибирати. Надзвичайно важливо, як поводитися з відходами: на території ферми не повинно бути звалищ, а під стінами будівель — усіякого накладу, які гризуни можуть використати як місце для гніздування. З цією ж метою дрова треба зберігати на висоті не менше, ніж півметра над землею, подалі від виробничих приміщень, а траву навколо них постійно скошувати. Пам'ятайте, що чистотай порядок — запорука успішної боротьби з мишами й щурами.

Будівельно-технічні заходи спрямовані на те, щоби не допустити гризунів у виробничі приміщен-

ня. Ось кілька практичних порад:

1. Усі отвори (вентиляційні, біля труб), вікна підвалів, люки тощо треба закрити дрітчастою сіткою чи листовим залізом.
2. Дерев'яні двері оббити листовим залізом на висоту до 50 см.
3. Підлога (особливо у підвальних приміщеннях) має бути бетонною, товщиною мінімум 10–12 см. Її бажано стелити на глиняний прошарок.
4. Перестінки — суцільні, без порожнин.
5. Шпарувати отвори в стінах (діаметром > 5 мм) та нори потрібно цементним розчином, перемішаним із битим склом.
6. Непроникність будівлі для гризунів забезпечують і відмостки

Таблиця 1. Матеріали для відмостків фундаменту й особливості їх використання (R. M. Timm et al, 2004)

Матеріал	Технологія вимощення: ширина відмостків (глибина не менше 15 см)	Примітки
Гравій	мінімум 60 см	каміння не менше 2,5 см у діаметрі;
Бетон	мінімум 5 см	якщо армований
	мінімум 10 см	якщо неармований
Оцинкований листовий метал	0,5 мм чи товстіше	товщина перфорованого листа металу — не менше 1,6 мм
Цегла	мінімум 10 см	цеглу класти на цементний розчин

фундаменту — захисне покриття по всьому периметру будинку, яке ще називають вимощенням. Матеріали можуть бути різними (таблиця 1).

Ще один спосіб убезпечити будівлю від проникнення щурів — «вдягнути» її в «шубу» з оцинкованої сталеві сітки (товщиною не менше 1,5 мм) з дрібними лунками (рисунк 1). Глибина «шуби» (під землею) — 30–45 см, із загнутим назовні кінцем (до 30 см).

З профілактичною метою використовують також різні відлякувальні речовини:

- сланцеву олію (продукт обробки сланців). Масляниста рідина жовтого кольору, із різким запахом, яку додають у хлорвінілову оболонку електродротів;
- альбіхтол (продукт обробки сланців, що містить 12% сірки). Масляниста жовта рідина, із різким запахом, яку додають до гумової оболонки дротів та інших матеріалів;
- цимат (цинкова сіль диметилдитіокарбомінової кислоти). Жовто-білий порошок дрібно-го помелу, нерозчинний у воді, без запаху, містить 19–22% цинку. Спричиняє подразнення слизових оболонок дихальних шляхів при контакті з обробленою поверхнею (тому його не можна використовувати в приміщеннях, де утримують свиней). Цимат зазвичай додають до штукатурки або суспензій, які розбризкують на стіни й підлогу. Оброблені сухі приміщення відлякують гризунів упродовж року (препарат

втрачає силу через підвищену вологість).

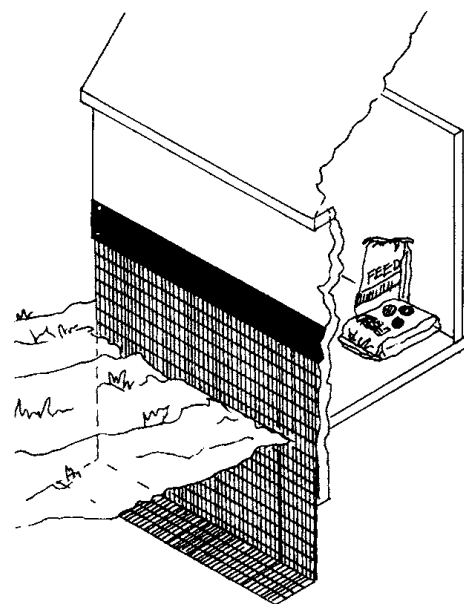
Винищення гризунів

Арсенал засобів дуже широкий — механічні, фізичні, хімічні, біологічні та комбіновані.

Механічні засоби

Одні з найдавніших методів знищення гризунів — мишоловки (фото 1–3), живоловки (фото 4), самоловки (фото 5) та липкі килимки (фото 7) для вилову мишей. А в капкани (фото 6) та металеві мишоловки можна спіймати й щурів. Поряд із перевагами (безпечні з екологічної точки зору, видно результати відлову та є можливість утилізувати труп), вони мають низку недоліків: ефективні лише в невеликих тваринницьких приміщеннях, потребують спеціальних навичок персоналу та великих затрат часу й праці. Крім того, відлов щурів у такий спосіб малоефективний через їхню неохочість (страх до всього нового). Зазвичай такі механічні засоби використовують лише як допоміжні.

До механічних пристроїв гризунів привчають завчасно. Для цього капкани й пастки з принадами розставляють незарядженими в місцях найбільшого скупчення гризунів (там будуть сліди їхньої життєдіяльності). Коли вони перестають остерігатися, пристрої заряджають. Пастки найкраще розташовувати в кутках, а також між стіною та предметами, які до неї приставлені (найкраще — перпендикулярно до стіни, так, щоб спусковий механізм майже її торкався). Враховуйте, що миші не відходять від місця гніздування

Рисунок 1. Захист будівлі від проникнення гризунів за допомогою дрітвяної «шуби» (R. M. Timm et al, 2004)**Фото 1–3.** Мишоловки: 1) дерев'яна; 2) металеві; 3) пластмасова

Цікаві факти

Людство боролось з гризунами з давніх-давен. Так, у середні віки вірили, що від щурів можна позбутися, подавши на них до суду (вони підпадали під юрисдикцію церковних судів). Судили за всіма вимогами: слідство вели з допитами, перед суддями виступали обвинувачі та захисники. В ті часи це нікого не дивувало, адже вважали, що тварини діють свідомо, а значить, за свої вчинки повинні відповідати згідно з законом. Якщо пацюки відмовлялися з'явитися до суду за викликом, їм заочно наказували залишити місцевість, висилали в сусідню країну або за море. Вироки, винесені під час таких процесів, оголошував судовий пристав, який читав їх у місцях, де щурів бачили востаннє. Якщо вони не корилися і продовжували шкодити, а не «зникали з лиця землі», їхній непослух приписували злим підступам Сатани, який «спокушає і докучає роду людському».

Французький адвокат Бартолім Шассанью побудував кар'єру на захисті щурів і мишей. 1480-го року він виграв процес, виступивши в ролі захисника пацюків. Коли вони не з'явилися на перше слухання, він заявив, що, оскільки обвинувачення стосується всіх щурів єпархії, до суду їх слід запросити у повному складі. Вимогу прийняли, і кюре (французькі католицькі священники) всіх парафій отримали інструкцію викликати щурів наступного дня. Коли гризуни знову проігнорували наказ, Шассанью випросив для своїх клієнтів час на підготовку. Коли щури не з'явилися втретє, адвокат змінив тактику, висловивши сумнів у законності виклику. Він стверджував, що його клієнти відчувають до суду щонайбільшу повагу і всією душею прагнули прийти на засідання, але не наважилися вийти зі своїх нір, оскільки бояться кішок своїх позивачів. Він вимагав, щоби ті підписали зобов'язання і поклялися під загрозою тяжких покарань, що їхні кішки не заподіють шкоди щурам. Суд визнав справедливість цієї вимоги, але позивачі не ризикнули дати таких гарантій. У результаті виклик щурів на засідання було відкладено на невизначений період, а Шассанью виграв тяжбу, яка поклала початок його блискучій кар'єрі.

Були й інші засоби покарання — наприклад, тварин відлучали від церкви. Так, зокрема, єпископ Лозанський 1120-го року відлучив від церкви гусинь і польових мишей, які не підкорилися вирокові суду про виселення з єпархії.

Із XVIII століття боротьба з гризунами стає раціональнішою. Так, 1902-го року в Німеччині з'явилася інструкція про боротьбу з чумою. В ній особливу увагу приділяли винищенню щурів. Через п'ять років (1907 р.) закон про винищення пацюків запровадили в Данії, де з цією метою організували Інтернаціональну спілку.

18 грудня 1912-го року в Португалії ухвалили закон, згідно з яким громадяни, котрі не бажали полювати на щурів, могли відкупитися від цього обов'язку внеском у міську казну. На ці кошти створювали товариства для боротьби з гризунами.

В Англії закон про винищення щурів і мишей вийшов 1919-го року. На той час їхня чисельність перевищувала 40 млн особин. Закон зобов'язував «усяку людину, яка не вживає заходів зі знищення щурів і мишей або недопущення їх нашествия», сплачувати штраф у п'ять фунтів стерлінгів (згодом сума зросла до 20 фунтів). За виконанням закону стежили контролюючі органи.

4 лютого 1925-го року в Австралії ухвалили закон про недопущення поширення інфекційних хвороб шляхом боротьби зі щурами.

далі, ніж на 1–1,5 м, а тому мишовловки повинні бути в цьому діапазоні. Для вилову щурів пастки можна розставляти через кожні 5–6 м. Найкраща стратегія: використати їх побільше. Проте й не довше двох–трьох тижнів, щоб гризуни не встигли «сформувати імунітет». Локацію пасток бажано змінювати щодня. Приманку краще прив'язувати (важливе правило — не торкатися її руками, щоб гризуни не відчули вашого втручання; для цього можна використовувати звичайні гумові рукавички).

Нині є навіть електричні мишовловки (типу Rat Zapper), які миттю вбивають струмом гризунів, що до них потрапили. Вважаються одним із найгуманніших способів боротьби. З точки зору пожежної безпеки, краще обирати такі, що працюють на батарейках.

Живоловки мають один великий плюс — вони зберігають мишачий запах, а отже, тварини не бояться туди заходити. Їх можна застосовувати і для вилову щурів.

Липкі килимки (або клей, що наносять на дощечку) — поширений метод боротьби з мишами. Приклеївшись, одні гризуни дохнуть від зупинки серця, спричиненої переляком, інші — від зневоднення й голоду (якщо пастки довго не перевіряти). Проте такі засоби малоефективні від щурів, а також у приміщеннях, де багато пилу й бруду.

Ще один механічний засіб — ями смерті, які викопують поряд зі звалищем, виробничими приміщеннями чи складами. Глибина ями зазвичай — 1–2 м. Стіни роблять із нахилом досередини. Накривають яму металевими ґратами, через які гризуни потрапляють у середину. Принаду кладуть на дно чи прив'язують до ґрат — сало, овес, хліб із олією тощо.

Біологічні методи

Їх суть — використання природних ворогів, переважно котів і собак. Проте, по-перше, присутність таких тварин порушує біобезпеку на фермі, загрожує підтриманням епізоотичного ланцюга багатьох захворювань, а по-друге, такий метод боротьби — мало-ефективний.

В арсеналі біологічних засобів знищення

Фото 4. Живоловка

Фото 5. Самоловка

гризунів — зараження їх бактеріями сальмонельозу. У ветеринарній медицині також використовують комбіновані препарати, які, наприклад, можуть поєднувати натрієву сіль зоокумарину (отрути, що, як антикоагулянт, руйнує кровоносні судини, порушує зсідання крові і таким чином відкриває ворота інфекції) та бактерійні культури тифу/сальмонельозу в зерновій суміші. Проте застосування біологічних препаратів не поширене, оскільки дуже забруднює довкілля й небезпечно для свиней і працівників ферми.

Хімічні методи

Використання отруйних речовин (родентицидів) — один із найпоширеніших способів боротьби із гризунами. Нині їх випускають у вигляді зернових сумішей, порошків, розчинів, брикетів, паст, галет, суспензій тощо. Для зручності й безпечності дератизатори краще тримати в спеціальних контейнерах (фото 8). Одні отрути використовують у чистому вигляді, інші — змішують із приманками. До речі, вчені з'ясували, що щури віддають перевагу певним продуктам залежно від місця їх постійного проживання. Наприклад, «жителі» зерносовищ охочіше споживають м'ясні продукти.

Синтетичні отрути поділяють на дві групи — гострої і пролонгованої дії (антикоагулянти).

Отрути гострої дії спричиняють загибель гризунів через кілька годин після того, як потрапляють в організм. Серед найпоширеніших — фосфід цинку (заборонений у країнах ЄС, Росії й Україні, проте широко продається й застосовується під іншими назвами), стрихнін, монофторин, фторацетамід тощо. Всі вони небезпечні не тільки для гризунів, а й для свиней і працівників

ферми. При цьому отрути гострої дії малоефективні проти щурів, чие «суспільство» побудоване на постійному обміні інформацією. Після сигналу «розвідника» до такої приманки не доторкнеться жоден пацюк. Крім того, шкідники швидко набувають імунітету практично до будь-яких дератизаторів гострої дії. Тому, якщо вже користуєтесь цим методом, не застосовуйте його двічі поспіль.

Отрути пролонгованої дії, або антикоагулянти, знижують здатність крові до зсідання й ушкоджують стінки кровоносних судин. На відміну від гостродіючих дератизаторів, вони відносно безпечні для сільськогосподарських тварин. Від одноразового потрапляння невеликої кількості антикоагулянта в організм гризуна симптоми ураження майже не проявляються (хоча нині є препарати, які завдяки особливій технології змішування інгредієнтів та специфічним активним речовинам ефективні вже після одноразового споживання). Із часом концентрація отрути в організмі зростає, що призводить до внутрішнього крововиливу. Гризуни не пов'язують симптоми отруєння з їжею, а значить, не передають популяції інформацію про заборону торкатися її. Шкідники відчувають задуху, виходять на повітря і гинуть за межами приміщення, що полегшує утилізацію їхніх трупів.

Раніше застосовували коагулянти I покоління — варфарин (зоокумарин), ракумін, хлорофасинон, дифенацин, етилфенацин тощо. Головні їхні недоліки: формування фізіологічної стійкості внаслідок тривалого споживання (гризуни могли відмовлятися від отруєних приманок чи потребували більших доз); низька стійкість при зберіганні; необхідність три-

Фото 6. Капкан у відкритому і закритому положеннях

Фото 7. Липкий килимок

Фото 8. Контейнер для отруту

Таблиця 2. Гази та особливості їх застосування для дератизації

Газ	Особливості застосування
Сірчистий ангідрид	Температура повітря повинна бути не менше 20 °С. Гризуни гинуть за 15–20 хв. при концентрації ангідриду в повітрі 0,1%.
Вуглекислий газ	Не має кольору та запаху, в півтора разу важчий за повітря. При нульовій температурі та тиску 35,5 атм. перетворюється на лід. Кілограм льоду, випаровуючись, виділяє 462 л газу. Найчастіше CO ₂ використовують для дератизації холодильників. 5-процентна концентрація у повітрі викликає в людини кашель і сльозотечу, а 20-процентна за кілька секунд спричинює смерть від паралічу дихального центру.
Бромистий метил	Прозора рідина, що кипить при температурі 8,5 °С. Не викликає корозії металів, не руйнує дерево, фарби, лаки, добре просочується в усі щілини, не горить і не підтримує горіння, погано поглинається предметами і легко знімається з них. Його часто використовують для обробки зернохосвищ.

валою застосування (у середньому три–п'ять тижнів). Нині на ринку поширені антикоагулянти II покоління — бромдіолон, бродифакум, куматетраліл, хлорфасинон, тетрафенацин, ізоіндан тощо. Вони ефективно діють навіть при одnorазовому застосуванні, що робить їх подібними до отрут швидкої дії, однак при цьому гризуни до них не звикають.

Опилювання

Порошковими отрутами обробляють місця постійного проживання гризунів: виходи з нір, шляхи пересування тощо. Порошок чіпляється на шкурку, лапки й мордочку. Тваринки починають себе облизувати, вмиватись і таким чином дератизатор потрапляє в їхній організм. З одного боку, цей спосіб ефективніший, порівняно з отрутами-приманками, оскільки не залежить від голоду та смакових уподобань шкідників. А з другого — небезпечний для всіх тварин та працівників ферми, оскільки порошки можуть легко потрапляти і в їхні органи дихання, хоча й у невеликих дозах.

Газова дератизація

З цією метою використовують сірчистий ангідрид, вуглекислий газ (CO₂), хлорпикрин, брометил

тощо (таблиця 2). Газову дератизацію проводять в ізольованих приміщеннях, які перед тим ретельно герметизують. Враховуйте, що це один із найнебезпечніших (гази токсичні не тільки для мишей і щурів) і найдорожчих варіантів дератизації. Крім того, цей метод не захистить приміщення від повернення гризунів.

Фізичні методи

Часто різні методи дератизації не дають бажаного ефекту. Переважно тому, що винищення окремих особин не знищує цілу популяцію. Перспективнішими вважають заходи, спрямовані на погіршення середовища проживання гризунів. Для цього почали використовувати прилади, які випромінюють електромагнітні чи ультразвукові хвилі, що травмують нервову систему гризунів і, таким чином, змушують їх залишати територію. Ультразвукові прилади генерують хвилі високої частоти й гучності, які, відбиваючись від різних поверхонь, створюють для гризунів дискомфортну обстановку. Дія електромагнітної системи базується на зміні поля навколо електричних дріт у приміщеннях, яка перетворюється на відлякувач. Головна перевага

таких пристроїв — екологічність. Серед недоліків — короткочасна дія (гризуни швидко адаптуються); необхідність підключення до електромережі, а значить, ризик порушення пожежної безпеки; погіршення ефективності роботи через наявність механічних перешкод на шляху випромінювання (радіохвилі не можуть проникати крізь стіни й огинати перешкоди, діють лише в зоні «прямої видимості»), що унеможливає їх застосування у великих виробничих приміщеннях.

Як бачите, засобів боротьби з гризунами чимало. Вони відрізняються тільки ціною, затратами часу та праці і, безперечно, ефективністю. Хоча ще раз наголосимо: появу зубато-хвостатої напасті краще не допускати, ніж потім воювати з нею. Ті, хто коли-небудь зіштовхувався з цією проблемою, підтвердять, наскільки це непросто й недешево. Загроза ж загострюється саме в осінні періоди, коли зниження температури змушує гризунів шукати нові домівки. Подбайте завчасно, щоб таким домом для них не стало ваше господарство!

Оксана Юрченко

СИСТЕМНІ ІНФЕКЦІЇ, ПОВ'ЯЗАНІ З ЦИРКОВІРУСОМ ДРУГОГО ТИПУ (PCV2): КЛІНІЧНІ ОЗНАКИ, ПАТОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ТА ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА

Віктор Еверт, кандидат ветеринарних наук, директор ТОВ «Зоетіс Україна» (Україна),
Марк Момбарг, DVM, професор, асоціативний директор «Глобальні біологічні дослідження», Zoetis (м. Олот, Іспанія)

У статті наданий огляд сучасної наукової світової літератури щодо проблеми синдромного прояву цирковірусу другого типу (PCV2) та пов'язаних з цим захворюванням найтипівіших клінічних ознак.

Субклінічні інфекції, пов'язані з PCV2

З огляду на ретроспективні серологічні дослідження PCV2 вченими було висловлене припущення, що інфекція PCV2 поширена в усьому світі впродовж багатьох років [49*]. При цьому показники поширеності клінічних захворювань значно менші. Перші ознаки інфекції, спричиненої PCV2, виявили в Німеччині 1962-го року [19*], а перші діагнози PMWS (синдром multisystemного виснаження поросят після відлучення) почали встановлювати з середини 80-х років, за даними ретроспективних досліджень [19, 41*]. Але, на даний час, найпоширеніша форма прояву PCV2 — субклінічна інфекція. Результати польових досліджень довели: навіть якщо очевидні клінічні ознаки інфікування відсутні, наявність імунітету (вакцинація) до PCV2 може поліпшити основні продуктивні параметри (середньодобовий приріст, відсоток поросят низької ваги, вагу туші при забої) при розвитку субклінічної інфекції PCV2 [58*].

Однак слід зазначити, що вплив вакцин PCV2 на розвиток інфекції за субклінічним типом потребує подальшого дослідження.

А ще вчені експериментально довели, що субклінічні прояви інфекції на PCV2 можуть бути пов'язані з тим, що вакцинація в деяких випадках не є достатньо ефективною [35*].

Клінічні синдроми, пов'язані з PCV2

З інфекцією PCV пов'язують низку клінічних синдромів. Найбільше посилань на синдром PMWS. В свій час його було описано під різними назвами, зокрема й «свинячий цирковірус» [44*], «системна інфекція, пов'язана з PCV2» [36*], а також «захворювання, пов'язане з цирковірусом свиней» (PCVAD) [4*]. Інші патологічні стани, пов'язані з PCV2, — свинячий дерма-

тит і синдром нефропатії (PDNS) [1, 43, 55*], репродуктивна неспроможність [27, 29, 32, 57*], проліферативна і некротизуюча пневмонія [12, 51*], респіраторне захворювання [5, 21, 56*] та ентерит [22, 36].

Усі ці клінічні стани спочатку вважали цирковірусним захворюванням свиней — PCVD [2*]. Зокрема цей термін широко використовували в Європі, але 2006-го в Північній Америці вирішили, що будь-який термін, використовуваний у зв'язку з PCV2, має містити слово «пов'язані». В результаті з'явився термін PCVAD — «хвороби, пов'язані з PCV». Учені пропонують використовувати перший термін: «захворювання, викликані цирковірусом» (PCVD), — на позначення всіх вищевказаних станів, включаючи субклінічну інфекцію PCV2.

Із клінічної точки зору PCVD з явними клінічними проявами може, в широкому сенсі, мати такі ознаки:

- **Системне захворювання PCV2 (PCV2-SD).** Поширеність патології на уражених фермах зазвичай становить 4-30% (в деяких випадках 50-60%). Смертність коливається в межах від 4 до 20% [50*]. З клінічного погляду, PCV2-SD характеризується виснаженням тварин або зменшенням їхньої ваги, блідістю шкіри, респіраторним дистресом, діареєю, а також, у деяких випадках, жовтяницею [15, 25, 42*]. Збільшені підшкірні лімфовузли — звичайна ознака на ранніх клінічних стадіях системного захворювання [7, 42*].
- **Захворювання легенів, пов'язане з PCV2 (PCV2-LD), і кишечника, пов'язане з PCV2 (PCV2-ED).** Основні клінічні ознаки — респіраторний дистрес [16, 21*] та діарея [22, 36*], відповідно. Є також можливість «перекривання» PCV2-SD цими двома патологіями [36*], тому що в обох випадках клінічні ознаки можуть бути при системному захворюванні. Диференційна діагностика повинна

ґрунтуватися на результатах гістопатологічного дослідження й аналізі не тільки легенів і кишечника, а й лімфоїдних тканин (де можуть бути відсутні мікроскопічні пошкодження PCV2-SD). Важливо, що PCV2 розглядають як ще один патоген, який потенційно впливає на комплекс респіраторних хвороб свиней — PRDC [14, 21*].

Беручи до уваги, що PRDC діагностують на основі клінічних ознак [9*], вплив PCV2 на це захворювання може ускладнювати діагностику, зокрема потребу в клінічній оцінці PRDC та лабораторному підтвердженні PCV2-LD або PCV2-SD (додаткове виявлення інших респіраторних/системних патогенів).

- **Репродуктивне захворювання PCV2 (PCV2-RD).** PCV2 пов'язаний з абортами на пізніх термінах поросності та народженням мертвих поросят [3, 57*], а також із муміфікацією плодів [27*], що нагадує картину, притаманну парвовірусній інфекції свиней [31*]. Проте захворювання репродуктивної системи, пов'язане з PCV2, у польових умовах зустрічається рідко [37*]. Причина, можливо, в тому, що серологічна поширеність PCV2 у дорослих свиней традиційно висока, а значить, більшість стад не страждає від клінічної форми. Уражені стада — це, зазвичай, нові господарства, нова популяція, де багато ремсвинок, або PCV2-серонегативні стада [36, 57, 54*]. Хоча у свиноматок та кнурів може бути й субклінічна форма PCV2, точний прогноз щодо впливу на потомство зробити не можна. Насправді певна кількість ДНК PCV2 є у спермі експериментально інфікованих кнурів у межах від $10^{5.6}$ до $10^{5.8}$ копій вірусу на геном/мл [28*]. Ймовірно, цієї кількості недостатньо, щоб спричинити репродуктивну неспроможність, сероконверсію у свиноматки чи інфікувати плід. Проте щоб встановити потенційну значущість та клінічну форму інфекції, спричиненої PCV2, у свиноматок та їх потомства впродовж поросності, необхідні додаткові дослідження. Крім того, експериментальні дані дозволяють припустити, що повернення в еструс може бути пов'язане з PCV2, оскільки вірус має здатність реплікуватися в ембріонах і спричиняти їх загибель [29*]. Важливо відзначити, що в невеликій кількості ембріонів вірус PCV2 не справляє руйнівної дії до 21-го дня поросності [29*].

- **Дерма-нефротичний синдром (PDNS).** Свині, уражені PDNS, мають ознаки клінічної анорексії й депресії. При цьому температура тіла не підвищена або підвищена несуттєво [10*]. Тварини лежать, не хочуть рухатися, або помітна скута хода. Найбільш явна ознака — плями червоного або пурпурового кольору неправильної форми і папули на шкірі, переважно на задніх ногах, у ділянці промежини, іноді й на інших частинах тіла. З часом ушкодження вкриваються темною кірочкою. Потім ураження поступово зникають, іноді залишаючи шрами [10, 47*]. PDNS впливає на темпи росту, а також на стан дорослих свиней [10*]. Поширеність синдрому зазвичай менша 1% [47*], однак може бути й вищою. Смертність може сягати 100% у свиней старших 3 місяців, порівняно з приблизно 50% серед мо-

лодших тварин. Свині з важким гострим захворюванням гинуть упродовж кількох днів після появи клінічних ознак. Ті, що вижили, як правило, одужують і набирають вагу через 7-10 днів після появи синдрому [47*].

Починаючи з 2009-го року в США у свиней, невакцинованих проти PCV2, спостерігали синдром стрімкого розвитку захворювання, який проявлявся у формі **гострого легеневого набряку (APE)**. Синдром, переважно, уражав новонароджених поросят і молодих свиней на пізніх стадіях відгодівлі [6*]. Смертність у деяких групах сягала 20%, і клінічні ознаки проявлялися у стрімкому розвитку респіраторного дистресу з подальшою швидкою загибеллю тварин: фактично свиней часто виявляли мертвими без попередніх ознак захворювання. Єдиним інфекційним агентом, який завжди виявляли у тканинах, був PCV2 [6*]. Багато вірусів може реплікуватися в мононуклеарних клітинах і клітинах ендотелію, що вистилають кровоносні судини в легенях молодих свиней. Такі свині можуть бути сприйнятливими до інфекції і в них можуть підтримуватися вищі рівні реплікації. Інфекція може розвиватися у підсвинків до вакцинації та за умови відсутності захисного рівня антитіл, отриманих від свиноматки. Пошкодження клітин ендотелію судин, у поєднанні з вивільненням цитокінів, призводить до порушення цілісності стінки судини і виходу її вмісту в інтерстицій. У свиней, сприйнятливих до APE, рівні антитіл недостатньо високі, у зв'язку з чим інфекція розвивається до вакцинації [6*]. Уникнути падежу можна, вакцинуючи тварин раніше [6*]. Однак це нове захворювання, пов'язане з PCV2, вчені описали тільки один раз. Наразі про нього ще замало відомостей, щоб можна було міркувати про ймовірний патогенез і робити висновки про причинно-наслідковий зв'язок із PCV2.

Патологічні ознаки інфекцій, пов'язаних із PCV2

У цілій низці наукових робіт та оглядових статей описуються патологічні зміни, які виявляють при інфекції, пов'язаній із PCV. Більше того, докладні описи патзмін, характерних для PDNS, з'явилися навіть до того, як було встановлено зв'язок захворювання з PCV2 [10, 17, 39, 47, 53*]. У **таблиці 2** представлено найбільш значущі макро- й мікроскопічні ушкодження, характерні для PCVD.

Недавно описані ушкодження, пов'язані з інфекцією PCV

Некротизуючий лімфаденіт виявляють мінімум в одному лімфовузлі приблизно у 10% свиней, які страждають від природної форми PCV2-SD [48*]. Це ураження також спостерігали в експериментальних умовах. При цьому у свиней фіксували зменшення кількості лімфоцитів та гранульоматозне запалення в лімфовузлах [33, 34*]. Такий некроз може уражати великі ділянки паренхіми лімфатичного вузла або концентруватись у фолікулярні ділянки. PCV2 також часто виявляють у ділянках із ознаками некрозу. Результати досліджень свідчать, що лімфовузли, уражені таким некрозом, мають ознаки гіпертрофії й гі-

СТОП ЦИРКОВІРУС

Суваксін PCV2. Вибір №1 проти цирковірусної інфекції свиней!

Химерний
антиген

Подвійний
ад'ювант

Найбільш довго-
тривалий імунітет

Попередження
віремії

Лише одна
ін'єкція

Таблиця 1. Найпоширеніші макроскопічні й гістопатологічні ознаки PCVD, а також кількість PCV2, яку зазвичай виявляють у цих пошкодженнях та (або) сироватці хворих тварин.

PCVD	Макроскопічні ураження	Мікроскопічні ураження	Кількість PCV2a
Субклінічна інфекція PCV2 (PCV2-SI)	Не виявлено.	Не виявлено, однак відзначають невелике зменшення кількості лімфоцитів з гранульоматозним запаленням лімфоїдних тканин.	IHC/ISH не виявлено або титр низький у лімфоїдних тканинах.
Системне захворювання PCV2 (PCV2-SD)	- Довга груба щетина, виступаючий хребет і відносно велика голова, - Збільшення лімфовузлів. - Відсутність ателектазу та наявність темних плям на легенях, - Білі плями на корковому шарі нирок, - Катаральний ентерит із набряком мезентерію або без набряку, - У деяких випадках — інфаркт селезінки.	- Зменшення кількості лімфоцитів середньої чи помірної ваги з гранульоматозним запаленням лімфоїдних тканин; можлива наявність у цитоплазмі кістоподібних включень, - Лімфогістіоцитарна або гранульоматозна інерстиціальна пневмонія; іноді — перибронхіолярна фіброплазія, слабкої чи середньої тяжкості некротизуючий бронхіоліт і (або) проліферативна й некротизуюча пневмонія, - Інтерстиціальний нефрит, - Різні стадії лімфогістіоцитарного гепатиту, з тілами апоптозу, порушенням організації гепатитів, і (або) перилобулярний фіброз, - Гранульоматозний ентерит, - Загроза лімфогістіоцитарного запалення майже в усіх тканинах.	IHC/ISH: середній або високий титр у лімфоїдних тканинах; наявність чи відсутність (до високих титрів) у нелімфоїдних тканинах, залежно від тяжкості ураження. *кПЛР: > 10⁶(B).
Захворювання легенів, пов'язане з PCV2 (PCV2-LD)	Відсутність ателектазу й коричневі плями на легенях.	- Гранульоматозна бронхіоінтерстиціальна пневмонія з бронхіолітом чи бронхіолярним фіброзом, - Відсутність уражень, характерних для PCV2-SD, в лімфоїдних тканинах.	IHC/ISH: середній або високий титр у легенях і відсутність або низький титр в лімфоїдних тканинах. * кПЛР: не виявляється.
Захворювання кишечника, пов'язане з PCV2 (PCV2-ED)	- Катаральний ентерит з набряком мезентерію або без набряку, - Потовщення слизової кишечника, - Збільшення лімфатичних вузлів мезентерію.	- Гранульоматозний ентерит, - Зменшення кількості лімфоцитів із гранульоматозним запаленням у бляшках Пейєра, але не в інших лімфоїдних тканинах.	IHC/ISH: середній або високий титр у слизовій кишечника і бляшках Пейєра; відсутній чи низький титр у лімфоїдних тканинах. *кПЛР: не виявляється.
Репродуктивне захворювання, пов'язане з PCV2 (PCV2-RD) ^b	- Муміфікація або набряк плоду, - Збільшення печінки плоду і гіперемія, - Гіпертрофія серця плоду при наявності множинних вогнищ зміни кольору міокарда, - Асцит, гідроторакс і гідроперикард плоду.	- Негнійний або некротизуючий чи фіброзний міокардит плоду, - Хронічна, пасивна гіперемія печінки плоду, - Пневмонія плоду слабкої тяжкості.	IHC/ISH: середній або високий титр в міокарді плоду * кПЛР: > 10⁷/500 нг ДНК в міокарді, печінці й селезінці у муміфікованих або мертворождалих поросят; > 10⁶/500 нг ДНК у поросят з міокардитом (C).
Дерматит і нефропатичний синдром свиней (PDNS)	- Червонясті або фіолетові плями неправильної форми і папули на шкірі; а також підшкірні крововиливи і набряк уражених ділянок, - Збільшені лімфовузли (в основному поверхневі пахові), - Шрами на шкірі у тварин, які відновилися після гострої фази захворювання, - Двостороннє збільшення нирок, невеликі петехії в кортикальному шарі і набряк ниркових мисок, - Періодично — інфаркт селезінки.	- Системний некротизуючий васкуліт, - Фібринонекротизуючий гломерулит з негнійним інтерстиціальним нефритом, - Хронічний, фіброзний інтерстиціальний нефрит із гломерулосклерозом у тварин, які відновилися після гострої фази захворювання, - Зменшення кількості лімфоцитів від невідповідного виявленню до слабкої / середньої тяжкості з гранульоматозним запаленням лімфоїдних тканин слабкої тяжкості.	IHC/ISH: не виявлено або низький титр в лімфоїдних тканинах. * кПЛР: < 10⁶ (D).

перплазії високих ендотеліальних вен, відзначається вторинний тромбоз [11*]. Отже, результати згаданого дослідження дозволяють припустити, що патогенетичний механізм, який є в основі некротизуючого лімфаденіту свиней з PCV2-SD, — це порушення прохідності судин, спричинене утворенням тромбів. Очевидно, апоптоз (загибель клітин) не пов'язаний безпосередньо з некрозом [11*]. У некротизованих ділянках не виявили васкуліту, однак за результатами аналізу всієї сукупності показників можна зробити висновок, що некротичні ділянки можуть бути пов'язані з пошкодженими клітинами [11, 34*].

З другого боку, вчені описали некротизуючий лімфаденіт, пов'язаний із PCV2, в окремих лімфовузлах клінічно здорових свиней без зменшення кількості лімфоцитів і грануломатозного запалення [23*]. У результаті цього дослідження дійшли висновку, що некротизуючий лімфаденіт може бути новим проявом інфекції, яку в свиней спричиняє вірус PCV2. Однак не виключено, що наявність вірусу й некротизуючого лімфаденіту — два зовсім незалежних явища [23*]. Крім того, вогнища некрозу в лімфовузлах були описані у тварин з PCV2-SD, які одночасно були інфіковані вірусом псевдосказу [40*]. Однак присутність великої кількості вірусу псевдосказу в некротичних ураженнях поряд із PCV2 свідчила про те, що їх основною причиною є вірус псевдосказу [40*].

У хворих тварин виявили серцеву недостатність, спричинену гострим некротизуючим або хронічним фіброзним міокардитом із хронічним васкулітом у серці, нирках та лімфоїдних тканинах підсисних свиней; антиген PCV2 виявили в цитоплазмі міокардіоцитів і клітинах ендотелію судин в міокарді [34*]. Більше того, важкий дифузний сегментарний або периферичний лімфогістіоцитарний і плазматичний періартерит та ендартерит вчені виявили (і це описали) в органах кількох інших новонароджених свиней [34*].

Хоча відсутність лімфоїдних уражень, спричинених PCV2-SD, довели тільки у новонароджених поросят, не можна виключати, що в більшості випадків причиною таких пошкоджень може бути PCV2-SD. Та є й інформація про експерименти, під час яких ученим вдалося спровокувати лімфогістіоцитарний і плазматичний васкуліт у свиней із експериментально відтвореною формою PCV2-SD [26, 34*]. В цілому такі незвичні факти свідчать, що серцево-судинна система і клітини ендотелію можуть бути уражені в процесі патогенезу інфекції, спричиненої PCV2. Фактично антиген і нуклеїнова кислота PCV2 були виявлені в клітинах епітелію й ендотелію, як згадувалося в перших звітах із вивчення PCV2-SD [20, 24, 30, 42*], а недавно була підтверджена реплікація вірусу в таких клітинах [13, 38*].

Пошкодження мозку при PCV2-SD зустрічаються дуже рідко [42*]. Однак у двох публікаціях різні автори описали крововиливи та (або) лімфогістіоцитарний менінгіт у свиней з природною формою PCV2-SD [8, 46*]. Більше того, під час одного такого дослідження виявили дегенерацію й некроз сірої або білої речовини, пов'язаної з некротизуючим васкулітом [46*]. В обох випадках макрофаги і клітини ендотелію демонстрували позитивний результат тесту на PCV2. У пізніших

наукових працях йдеться про виявлення негнійного поліоенцефаломієліту при супутній інфекції, спричиненій тешовірусом свиней і PCV2. При цьому основним захворюванням було PCV-SD [52*]. Перший вірус був єдиним проявом при пошкодженні мозку, і саме його вважали причиною тих змін. Учені припустили, що, імуносупресія, спровокована PCV2-SD, сприяла розвитку інфекції, спричиненої тешовірусом свиней [52*]. Невідомо, чи можуть окремі штами PCV2 проявляти тропізм до клітин ендотелію мозку або епітелію. Послідовності PCV2 кількох штамів, під час одного зі згаданих експериментів, вчені зафіксували на 89-100% ідентичними раніше виділеним ізолятам, які не були пов'язані з неврологічними ушкодженнями [46*].

Ураження нирок — поширене явище при PCV2 [48*]. У свиней із PCV2-SD зазвичай виявляють інтерстиціальний нефрит. Також фіксували змішані типи ушкоджень [45*]. При всіх цих ушкодженнях концентрація вірусу PCV2 була великою. Й не завжди тільки у запалених клітинах, а й також у клітинах епітелію [45*]. З другого боку, пошкодження нирок можуть бути дуже серйозними, коли PDNS поєднується з фібринонекротизуючим гломерулітом, негнійним інтерстиціальним нефритом та некротизуючим васкулітом у нирковій мисці [10, 47*]. PCV2 виявили в інтерстиціальному запальному інфільтраті в нирках, а також у тубулярних клітинах нирок у випадках PDNS [43*]. Нещодавно нирковий некроз та інтерстиціальний крововилив («нирка за формою нагадує яйце індички») з високими титрами PCV2 в тубулярних клітинах нирок описали вчені з Великобританії [18*]. Автори стверджували, що пошкодження нирок у цієї свині не були типовими ні для «класичної» форми PCV2-SD, ані для PDNS (у досліджуваної тварини не виявили ексудативного гломерулонефриту). Однак у цієї тварини діагностували некротизуючий васкуліт нирок та селезінки [18*], на підставі чого припустили системне пошкодження кровоносних судин. Отже, ймовірність того, що в цієї тварини був атиповий випадок PDNS [48*], дуже велика.

Отже, захворювання, яке ми розглядали, назване APE, характеризується макроскопічними ушкодженнями. Йому також притаманне скупчення прозорої рідини в грудній порожнині та відсутність ателектазу при інтерстиціальному набряку середньої або помірної тяжкості [6*]. Під час досліджень легенів під мікроскопом учені виявили інтерстиціальний набряк із дифузною інтерстиціальною інфільтрацією макрофагів та лімфоцитів. Часто спостерігали й фібриноїдний некроз у стінках кровоносних судин. При цьому в навколишніх ділянках були виявлені ознаки альвеолярного набряку. У більшості свиней, уражених захворюванням, помітили дифузне зменшення лімфоїдної тканини, а в декількох виявили риніт. Для цієї нової патології, очевидно, характерне поєднання ушкоджень лімфоїдної тканини з пошкодженнями судин, що може свідчити по дію PCV2-SD [26, 34*], хоча й при гострішій формі захворювання.

* Повний перелік джерел, використаних у статті, — за запитом у редакції журналу «Прибуткове свинарство»

ПЛАСТИКОВА ПІДЛОГА У ВІДДІЛЕННІ ДОРОЩУВАННЯ. ЯК ВИБРАТИ І НА ЩО ЗВЕРНУТИ УВАГУ

Максим Немеш,
представник компанії
«Ікадан Україна»

У статті йдеться про особливості вибору щільної підлоги для відлучених поросят.

Відлучення поросят — час, коли маленьким тваринам найважче, адже мами біля них більше немає, а звичну їжу, молоко, замінили на сухі корми. Нерідко у щойно сформованих групах відбуваються конфлікти, поросята неспокійні, стривожені. Це негативно позначається на виробничих показниках тварин та їхньому розвитку. Тому під час відлучення важливо мінімізувати всі можливі стрес-фактори. Головне завдання технолога — створити такі умови, щоб поросята безболісно ввійшли в «доросле» життя. Увагу, передовсім, треба звернути на чисельність поголів'я у станку, температуру повітря та мікроклімат. А ще потрібно забезпечити вільний доступ до кормів і води та підтримувати чистоту так, щоб оператор мінімально турбував поросят. Не

Не дивіться лише на ціну, а переконайтеся в якості сировини, з якої зробили решітку.

Фото 1. Результат заощадження по-українськи

Типова помилка: розраховуючи вартість пластикової щільної підлоги, запитувати постачальника про вартість квадратного метра. Надайте постачальнику всю необхідну інформацію: розміри гноєзбірних ванн, чи потрібні панелі підігріву, розміри загонів тощо. Так ви отримаєте повну вартість проекту, тобто всього, що стосується підлоги і впливає на ціну, а не окремої її частини.

менш важливим є вибір підлоги для відділення дорощування. На цьому й зосередимось.

Ще раз про якість

У попередній статті «Підбір сучасних систем щільної підлоги для маточника» («ПС», № 4 (16), 2013) вже йшлося про те, що слід звернути увагу насамперед на якість. Українці славляться тим, що постійно намагаються заощадити. Проте, обираючи пластикову щільну підлогу для відділення дорощування, не дивіться лише на ціну, а переконайтеся в якості сировини, з якої її зробили. Якщо виробники використали вторинну сировину (ящики, пляшки тощо), то структура пластику вже зруйнована, він стає крихким, втрачає пружність і, як наслідок, лама-

ється від навантажень й ударів (фото 1). Це те саме, що двічі зварити ті ж макарони: хоча вони залишаться продуктом із борошна, проте стравою це вже не назвеш і вам точно не захочеться їх їсти! Крім того, вироби з вторинної сировини дуже чутливі до ультрафіолету та зміни температур. Усіх цих проблем можна уникнути, якщо пластикову решітку виготовляти з первинної сировини — гранул поліпропілену. Така решітка відрізняється візуально (не має глянцевого блиску) і злегка, без потріскування, прогинається під вагою людини (якщо розрахована для поросят на дорощуванні — 60–70 кг).

Прагнення заощадити часто «вилазить боком», а твердження, що, мовляв, хто виробник реші-

ток — не має значення, також хибне. До того ж рахувати треба розумно: навіть якщо інвестиції будуть на 10–15% більші, але ви впевнені в якості продукту, ці гроші швидко повернуться. Невиправдана ж економія часто спричиняє значно більші витрати (фото 2–4).

Де втрачає свинар, якщо решітка підлога неякісна?

1. Насамперед це вимушена заміна зламаних решіток. Сюди може додатися ще й вартість поросят, які через це провалилися в каналізацію й загинули.
2. У станку для поросят на дорощуванні потрібно комбінувати модулі з різним відсотком щілин (цього виробники неякісних решіток, чий асортимент зазвичай зводиться до однотипних елементів, запропонувати не можуть). У зоні відпочинку варто встановлювати 10-відсоткові щілинні модулі, тоді поросята не перевитрачатимуть тепло (холод, як ви знаєте, негативно позначається на здоров'ї та приростах тварин). Крім того, якщо у станках скрізь встановлена звичайна решітка (50% щілин), можете отримати ще одну проблему: поросята, намагаючись зігрітися, душитимуть одне одного, особливо

IKADAN

SYSTEM

ВИРОБНИК ЩІЛИННОЇ ПІДЛОГИ ТА СИСТЕМИ УТРИМАННЯ СВИНЕЙ

Представництво компанії
Ikadan System A/S в Україні:

ТОВ "Ікадан Україна", м. Київ,
моб.тел.: +38 (050) 549-34-48
+38 (097) 991-21-64

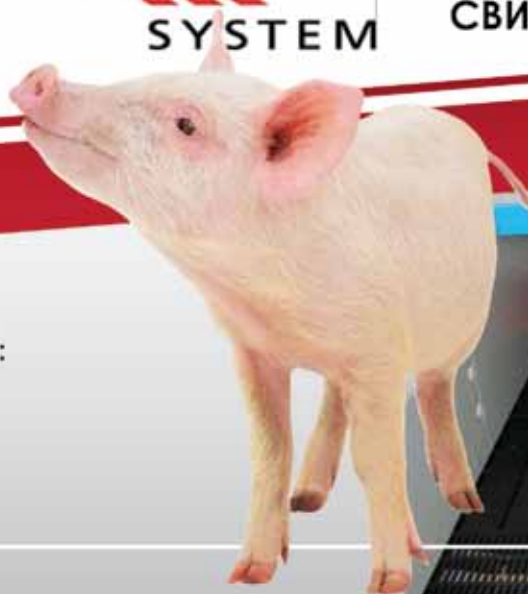

Фото 2.

Фото 3.

Фото 4.

Фото 2–4. Результат експлуатації решіток із неякісної сировини

якщо господарство заощаджує на опаленні та вентиляції.

Комбінація елементів підлоги

Є кілька варіантів, й усе залежить від побажань фермера:

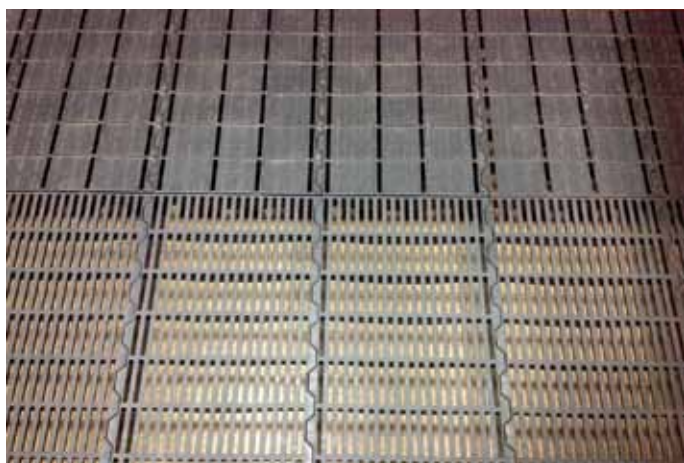
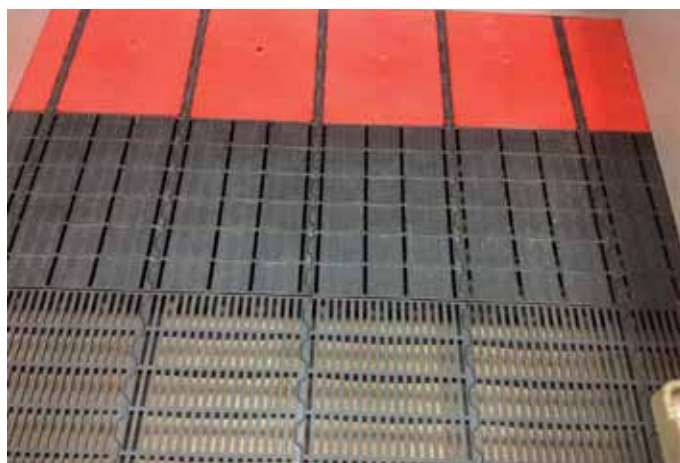
1. **Бюджетний** варіант: у зоні дозвілля встановлюють 10-відсоткову щільну підлогу, а в зонах дефекації та годівлі — звичайну (50% щілин) (*фото 5*).
2. **Класичний**, коли в зону відпочинку додають панелі підігріву (*фото 6*). Зупинившись на цьому варіанті, потрібно одразу вирішити, якими будуть ті панелі —

водяного чи електричного підігріву. Переваги водяного в тому, що для такої системи не потрібно багато води, а джерелом енергії може бути як електромережа, так і газ, дрова, соломка тощо. Електричні ж панелі працюють тільки від електроенергії, проте дають можливість швидше регулювати температуру. Найбільший їхній недолік — коли навіть одна панель виходить з ладу, гріти перестають усі, з якими вона з'єднана в електричний ланцюжок.

3. Так званий **японський** метод комбінування елементів підлоги. Таку назву отримав тому,

що саме в Японії вперше почали в шаховому порядку чергувати водяні панелі підігріву та модулі з 10-відсотковою решіткою в зоні відпочинку поросят (*фото 7*). В Україні цей метод застосовують із 2010-го року (технологію вперше впровадила компанія «Ікадан»).

Найпоширеніший варіант підлоги — класичний: перший ряд — панелі підігріву, другий — 10-відсоткові щільні елементи, решта — звичайна пластикова підлога з 50% щілин (*фото 8*). Саме його використовує більшість данських свиногосподарств.

Фото 5. Бюджетний варіант комбінування елементів підлоги у станку для поросят на дорошуванні

Фото 6. Комбінування 10-відсоткових щільних елементів та панелей підігріву

КОМЕНТАР ГОСПОДАРСТВА

Юрій Богомаз,
керівник свиногомплексу ПП «М'яспром»,
(Теребовлянський район, Тернопільська область)

У нашому господарстві близько 2000 відлучених поросят. Коли ще починали будувати приміщення, то заздалегідь знали: використовуватимемо лише пластикову підлогу, адже вона найкраща. Її переваги, порівняно з бетонною, такі:

- 1) пластик довговічніший;
- 2) легше мити;
- 3) дезінфекція таких станків ефективніша;
- 4) у станках із пластиковою підлогою поросята не травмують ратиці або травмують мінімально.

Що стосується вибору постачальника такої підлоги, то ми проводили своєрідний експеримент. Закупили потроху решіток нашого, італійського, іспанського та данського виробників, встановили і побачили, «хто чого вартий». Уже під час монтажу відмовилися від української решітки, бо елементи, що мали тримати модулі між собою, повід-

ламувались. Іспанський та італійський виробники також не здивували якістю: на стику решітки мали зазори, які створювали проблеми поросят, особливо щойно відлученим, — вони травмували ратиці. А ось данська решітка порадувала: її дуже легко монтувати, вона створює цілісну підлогу, не «гуляє», немає щілин між решітками, витримує вагу тварин. Ще одна перевага — добротні замки, якими елементи скріплюються. Виявилося, що тільки цей виробник має в асортименті решітку розміром 120 × 60, яку можна підрізати (кожні 10 см по довжині без втрати ребра жорсткості).

Данська підлога на 15–20% дорожча за українську та коштує однаково з іншими європейськими варіантами. Тому своїм колегам я раджу не перевіряти відомий усім вислів про скупого, який платить двічі (хоча, коли йдеться про інших європейських виробників, це навіть неактуально).

Часто фермери встановлюють суцільні елементи біля годівниць, щоб корм не потрапляв у гноєзбірну ванну, коли поросята вигортають його з годівниць. Це неправильно, бо корм, який потрапив на підлогу, стає брудним (поросята по ньому ходять, змішуючи з екскрементами), а значить, перетворюється на джерело захворювань. Також зверніть увагу: якщо тва-

рини мають вибір, який корм з'їсти — брудний із підлоги чи чистий із годівниці, у більшості випадків вони віддадуть перевагу останньому.

Ще одна проблема суцільної підлоги в зоні годування — під годівницею корм закидає і стає потенційним місцем розмноження личинок. А від цього, знову ж таки, можуть постраждати поросята (особливо якщо працівники

ферми, які відповідають за дезінфекцію, виконують свою роботу несумлінно). Щоб цього уникнути, потрібно встановити якісні годівниці й щілинну підлогу під ними (50% щілин).

Розрахунок вартості підлоги

Типова помилка: розраховуючи вартість пластикової щілинної підлоги, запитува-

Фото 7. Комбінування елементів щілинної підлоги та водяних панелей підігріву по-японськи

Фото 8. Найпоширеніший варіант комбінування елементів пластикової підлоги у загоні дорощування

КОМЕНТАР ГОСПОДАРСТВА

Дмитро Рожко,
директор ТОВ «Прилуки ГарантБуд»
(Прилуцький район,
Чернігівська область)

Я намагаюся йти в ногу зі світовими технологіями в галузі свинарства, тому велику увагу приділяю обладнанню. Це та невід’ємна складова, яка є основою тваринництва. Досягти кращих показників, маючи бажання, хороший персонал та хорошу сировинну базу, без відповідного устаткування — неможливо. Світ прогресує, технології також.

Що стосується підлоги, в нас ситуація така: отримавши в спадок радянські приміщення, намагаємося їх реконструювати. Зокрема повністю переходимо на пластикову щільну підлогу. Це стосується і маточника, і сектора дощування. Якість — ось головний критерій, за яким ми обираємо обладнання для свого господарства.

Керуючись порадами колег та фахівців-свинарів, ми зупинились на данській решітці. Хоча, скажу відверто, без помилок не обійшлося. Коли рахуєш кожен копійку, на якість не завжди звертаєш увагу. Це помилка сьогоднішня. Закупивши партію української решітки і змонтувавши її, ми зіткнулися з серйозною проблемою — вона ламалася. Причому одразу після встановлення. Заціпки, якими решітки тримають одна одну, тріскались і відпадали, бували випадки, коли під вагою тварини решітка проламувалася...

З данським аналогом таких проблем не маємо — решітки добре тримають одна одну, в підлозі нема зазорів. Асортимент решіток цього виробника вражає: звичайні (50% щілин), із 10% щілин (для зони відпочинку, зокрема для поросят, які перебувають під кліматичною кришкою), також суцільні пластикові.

Власний досвід навчив, що перш ніж вкладати гроші в підлогу, треба звернутися до фахівців, які можуть дати слушну пораду, проконсультувати і допомогти.

Зверніть увагу на заціпки: вони повинні бути на модулях із усіх сторін, тоді поросята не зможуть вирвати решітку (фото 9–10).

Фото 9.

Фото 10.

Фото 11.

Фото 9–11. Заціпки, завдяки яким елементи пластикової підлоги утворюють цілісну систему

ти постачальника про вартість квадратного метра. Ціна, насправді, залежатиме від багатьох чинників. Наприклад, від розмірів модулів. Найпоширеніші — 60 × 40 см. Проте, використовуючи решітки 120 × 60 см, можна суттєво заощадити на несучих скловолокнистих лагах. Тому, щоб порахувати інвестиції, надайте постачальнику всю необхідну інформацію: розміри гноезбірних ванн, чи потрібні панелі підігріву, розміри загонів тощо. Так ви отримаєте повну вартість проекту, тобто всього, що стосується підлоги і впливає на ціну, а не окремої її частини.

Обпiкшись на неякiснiй пiдлозi, бiльшiсть українських фермерiв не наважується монтувати несучi пiдтримки пластикової пiдлоги (лаги), заливаючи їх у бетон, як це роблять в Європi (фото 12), i продовжують робити так званi «сходинки», на якi ставлять пiдтримку, хоча такi конструкцiї мають серйозний недолiк — на них збираються фекалiї.

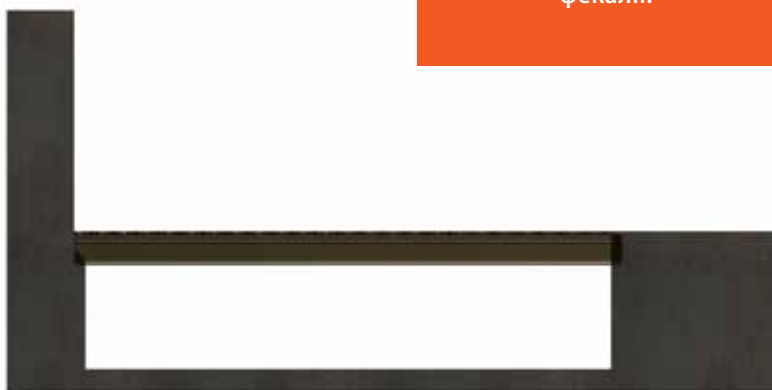

Фото 12. Лага, залита в бетон

ГЛИБОКОМАТКОВЕ ЗАПЛІДНЮВАННЯ СВИНОМАТОК

Олександр Бабань,
кандидат ветеринарних наук
(Білоцерківський НАУ),

**В'ячеслав Гаркавий та
Віталій Гаркавенко,**
лікарі ветеринарної медицини

Один із факторів успішного запліднювання — тип катетера. Останнім часом дедалі популярнішими стають катетери для глибокоматкового введення сперми (незважаючи на те, що вони значно дорожчі). Наскільки це виправдано?

Штучне запліднювання — удесятеро більше поросят

В сучасних умовах інтенсивного розвитку промислового свиного тваринництва метод штучного запліднювання (ШЗ) став основним технологічним прийомом відтворення.

Порівняно зі штучним, природне запліднювання (ПЗ) потребує більшої кількості кнурів-плідників, а отже — більших виробничих площ, додаткових кормів та затрат робочого часу, що, зрештою, збільшує собівартість виробництва свинини.

Відомо, що при ПЗ упродовж року один кнур може покрити від 40 до 50 свиноматок. Так отримаємо не більше 1 тис. поросят, тоді як завдяки ШЗ спермою від цього ж кнура можна запліднити 800 свиноматок й мати вже близько 10 тис. поросят. Таким чином, завдяки ШЗ є можливість скоротити кількість малоцінних кнурів більш ніж удесятеро й, одночасно, інтенсивніше експлуатувати кнурів, перевірених за якістю потомства. При цьому вдається досягти високої заплідненості та багатоплідності: завдяки тому, що можна регулярно оцінювати, контролювати та покращувати якість сперми.

Нині ШЗ свиноматок широко застосовують у усьому світі. Однак частка його використання в різних країнах не однакова. Так, у Європі 2004-го року ШЗ сягало 80% усіх запліднювань. Щорічно в світі проводять при-

близно 19 млн таких процедур, під час яких у 99% випадків використовують сперму кнурів, що зберігалася при температурі 15–20 °С. Крім того, 85% запліднювань робили спермою кнурів, отриманою того ж дня або днем раніше.

Тип катетера має значення

І все ж ефективність ШЗ свиноматок залежить від багатьох факторів: оптимального часу, інтервалу між запліднюванням та овуляцією, якості й дози сперми, способу і кратності введення та, як не дивно, типу катетерів.

Свині — тварини з матковим типом запліднювання: сперму вводять безпосередньо в матку. Крім того, через довгі роги матки, свині потребують більших (за

Фото 1. Катетери для глибокоматкового введення сперми

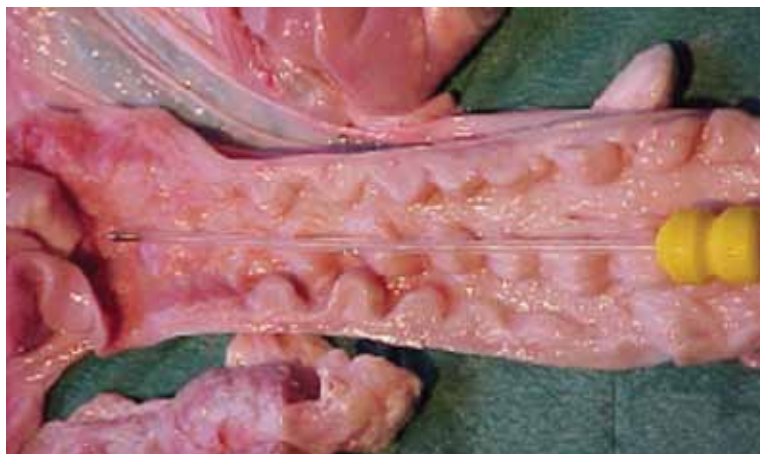

Фото 2. Техніка постцервікального введення сперми

Фото 3. Техніка введення подовжувача катетера

обсягом) спермодоз, порівняно з іншими сільськогосподарськими тваринами.

Традиційно при ШЗ сперму свиням вводять у каудальну частину шийки матки одноразовими катетерами з різною товщиною головки. При цьому може спостерігатися підтікання сперми, особливо в ремонтних свинок (витікати із зовнішніх статевих органів свиноматки може майже 20 мл сперми). В результаті лише невелика кількість сперміїв досягає яйцепроводів. Інколи під час введення катетера з'являється сукровиця й тварина дуже непокоїться.

На українському ринку представлені різні катетери для глибокоматкового (постцервікального) введення сперми за допомогою спеціальних подовжувачів (*фото 1*).

Головку катетера вводять у шийку матки, а подовжувач — далі, до рогів матки, на глибину 10–15 см (*фото 2*), що цілком усуває згадувані вище проблеми. Інколи такий прийом навіть називають «катетер у катетері».

Техніка мало відрізняється від традиційної: після фіксації основного катетера вводять подовжувач (*фото 3*). Новинки стали досить популярними серед українських господарств, незважаючи на те, що їх ціна кусається.

За і проти силіконового подовжувача

Починаючи з 2011-го року, в Україні почали широко використовувати катетери з силіконовим подовжувачем (вставкою, впаяною в корпус катетера). Такий катетер AMG (компанія *Absolute Swine Insemination System*) винайшов доктор Марк Андерсен (*фото 4*).

З 2004-го року такі катетери широко використовують у США, Канаді, Данії, Китаї та інших країнах із розвиненим свиноматством. Однак майже не застосовували в українських господарствах.

Перше знайомство з катетером такого типу може викликати в оператора не найкращу реакцію. Чому? А тому, що:

- 1) катетер має жорсткуватий корпус, що складається з двох частин (а це не завжди зручно при введенні);
- 2) вставка виготовлена з силікону. Пам'ятаєте про негативний вплив латексу на сперму? Автори кілька разів проводили експерименти щодо наслідків контакту сперми кнурів з латексними рукавичками і щоразу отримували негативний результат: спермії переставали рухатися;
- 3) для того, щоб вставка випрямлялася та виходила за межі катетера, необхідно достатньо сильно натискувати на флакон зі спермою. Нагадує прилад ПОС або ПОС-5 багаторазового використання для введення сперми свиноматкам, у якого флакон настільки жорсткий, що сперма самостійно транспортуватися в статеві органи свині просто не може, а тому в інструкції так і написано: «Сперму з флакона витискувати впродовж 5–7 чи 10 хв.». Тим часом при застосуванні традиційних катетерів сперма з флакона транспортується самостійно без жодного тиску.

Незважаючи на це, результати досліджень щодо ефективності ШЗ свиноматок катетером із силіконовим подовжувачем спричинили фурор. Результати УЗ-перевірки поросності дослідних свиноматок мо-

Таблиця 1. Ефективність використання внутрішньоматкових катетерів залежно від концентрації сперми.

Концентрація сперми, млрд	Метод введення	Запліднюваність, процент	Кількість поросят на свиноматку
3	Традиційний	91,1	12,5
	Постцервікальний	90,5	12,3
2	Традиційний	91,8	12,3
	Постцервікальний	92,5	12,6
1	Традиційний	65,8	10,3
	Постцервікальний	86,9	12,1

жуть спантеличити і змусити засумніватися в точності цієї діагностики, адже у багатьох господарствах рівень запліднюваності сягнув 95–100%. Це можна пояснити впливом механічних подразників під час контакту подовжувача катетера зі слизовою оболонкою матки: через збудження рецепторного поля нервово-рефлекторним шляхом підвищується рівень овуляції, прискорюється транспорт сперми, спермії уникають контакту із незавжди сприятливим слизом у цервікальному каналі, що впливає на їх капациацію. Подібні результати отримала також група учених із бразильського Федерального університету Санта-Марії, які тестували нову систему (Marcelo Soares et al., 2006): запліднюваність свиноматок збільшилася з 87,4 до 93% (при застосуванні 2,5 спермодоз на свиноматку).

Проте переваги катетера з силіконовим подовжувачем не тільки у покращенні показників відтворення, але й у скороченні собівартості процесу запліднювання. Йдеться не тільки про економію часу (на запліднення свиноматки таким катетером потрібно менше хвилини, а техніка його введення не відрізняється від роботи з традиційним) та, відповідно, кількості працівників, необхідних для запліднювання групи свиноматок. Завдяки подовжувачу зменшується відстань до яйцепроводів, забезпечуючи значно кращу асептичність уведення сперми та істотно менші втрати сперматозоїдів під час їх пересування статевими органами самки.

Суттєві переваги (таблиця 1) застосування вну-

Фото 4. Катетер для глибокоматкового введення сперми із силіконовим подовжувачем (Absolute AMG).

трішньоматкових катетерів підтвердили також результати досліджень у Польщі (Watson, 2002).

Таким чином, застосування внутрішньоматкових катетерів має низку переваг:

- зменшення об'єму спермодози до 70 мл;
- зменшення концентрації сперми до 1,5 млрд;
- швидке введення (за 30–40 сек.);
- підвищення запліднюваності до 92–95%;
- підвищення плодючості свиноматок на 1,9 поросят на гніздо;
- можливість використання замороженої, а також сексованої сперми (розділеної за статтю);
- можливість впровадження технології трансплантації ембріонів.

ОФІЦІЙНИЙ ПОСТАЧАЛЬНИК ВЕТЕРИНАРНИХ ПРЕПАРАТІВ,
ІНСТРУМЕНТАРІЮ ТА ЗАСОБІВ ГІГІЄНИ

Економія часу та коштів для ВАС!

адреса: Черкаська обл.,
м.Умань,
вул.Горького, буд.54

моб.: +38 (067) 474 85 32,
+38 (067) 474 85 33,
+38 (067) 474 85 35,

факс: +38 (04744) 3 11 87
сайт: www.dk-vet.com

ЧЕРВОНИЙ КАЛІФОРНІЙСЬКИЙ ЧЕРВ'ЯК — ГЕНЕРАТОР БІОГУМУСУ

Віктор Кузнецов,
керівник відгодівельного
комплексу ПП «Сігма»

Гній — невід'ємна складова свинарського бізнесу. Причому часто проблемна. Адже він має досить агресивний запах і в «сирому» вигляді його не можна вивозити на поля. Це вимагає створення цілої системи менеджменту відходів життєдіяльності свиней. Однією з її складових може стати каліфорнійський черв'як, який перетворює органіку на високоякісний біогумус. Цю технологію вже застосовують на багатьох українських свиногосподарствах. Зокрема досвідом роботи з червоним каліфорнійським черв'яком поділився керівник відгодівельного комплексу ПП «Сігма» Віктор Кузнецов.

У США переробку відходів за допомогою каліфорнійських черв'яків налагодили вже давно. 1980-го року там діяло вже понад 1500 великих спеціалізованих вермигосподарств. Нині черви й технологія їх вирощування є предметом американського експорту. В країні чимало великих тваринницьких ферм, де весь гній переробляють за допомогою цієї вермикультури. Гній прискорено компостують, в перепрілу органіку запускають

каліфорнійця — і фабрика біогумусу готова. У свиногосподарстві «Сігма» в ролі субстрату використовують відсепаровану тверду фракцію гною (*фото 1*), яку закладають у бурти й заливають водою, щоб утворилася волога суміш. Бурти наземні, високою 30–40 см (*фото 2*). Боковини роблять із шиферу, на дно можна класти солому. Така конструкція має кілька переваг: її легко монтувати, а головне, коли біогумус готовий, бурти можна швидко розі-

Купуючи ЧКЧ, зверніть увагу:

- черв'яки повинні бути рухливими, червоного кольору;
- у субстраті має бути молодняк та кокони;
- генетично стійкою вважають популяцію, яка налічує не менше 1500 особин;
- субстрат, у якому вирощували ЧКЧ, повинен бути близьким до того, в який ви їх заселите.

Фото 1. Суха фракція

брати і трактор безперешкодно забере добриво. Бурти накривають соломом — влітку вона допомагає втримувати вологу, а взимку не пропускає мороз. До речі, якщо черв'яків вирощують просто неба, їх готують до зимівлі: у бурти засипають свіжий субстрат і накривають метровим–півтораметровим шаром соломи. Тому бажано, щоб проходи між буртами були вузькими — тоді утеплення буде ефективнішим і економнішим.

Оптимальна кількість черв'яків на квадратний метр — 750–1500. Хоча тут обмежень немає — чим їх більше, тим швидше гній стане біогумусом. Ось приблизні розрахунки: середній черв'як важить 1 г, за день він виробляє 0,6 г біогумусу, десять черв'яків — 6 г, сто — 60 г, тисяча — 600 г і т. д. Проте майте на увазі, що таких показників можна досягнути лише при оптимальній температурі й вологості.

Фото 2. Бурти із шиферу

ЧЕРВОНИЙ КАЛІФОРНІЙСЬКИЙ ЧЕРВ'ЯК (*EISENIA FETIDA*)

Червоного каліфорнійського черв'яка (ЧКЧ) вивели зі звичайного дощового в результаті селекції. Це сталося 1959-го року в США. Вага тіла гібрида — 0,3–2 г. Він живе до 16 років, що вчетверо довше, ніж його звичайний родич. До того ж цей черв'як дуже плодючий (не гермафродит, як дощовий) — у середньому дає 500 особин на рік, а в оптимальних умовах — до 1500. Після парування він відкладає кокон із яйцями (до 20 шт.), і через

14–20 днів з'являється нове покоління.

Кількість субстрату, яку за добу споживає ЧКЧ, дорівнює його вазі. 60 відсотків після перетравлювання виділяється як біологічний гумус, що має такі властивості:

- в одному його грамі $(1,7 \times 10)^{17}$ корисних мікроорганізмів, переважно актиноміцетів і азотофіксаторів;
- відсутні патогенні мікроорганізми;
- гумус містить біостимулятори, що в разі покращують ріст рослин;
- благотворно впливає на ґрунти: концентрація кальцію та магнію збільшується вдвічі, фосфору — всемеро, калію — вдесятеро, вміст гумінових кислот також збільшується в кілька разів;
- велика вологомісткість (може втримувати до 70% вологи).

Проте є два нюанси: черв'яки чутливі до аміаку (починають гинути, коли концентрація перевищує 0,5 мг/г), а також хворобливо реагують на новий раціон: рецептура субстратів повинна бути постійною і готуватися з мінімальними відхиленнями. Якщо є потреба щось поміняти, черв'яків потрібно адаптовувати до нового поживного середовища поступово.

Каліфорнійські черви не переносять прямого сонячного проміння. У них відсутній інстинкт самозбереження при мінусових температурах: не заповзають углиб за межу промерзання ґрунту, а збираються в одному місці і замерзають. Оптимальна температура для ЧКЧ — 15–25 °С. При температурі 7–9 °С перестають розмножуватися, погано їдять і мовби засинають. Якщо ж менше 5 °С або більше 36 °С — можуть загинути.

Кожна перероблена черв'яками тонна субстрату дає 600 кг біогумусу, який містить до 30% власне гумусу та 70% золи. У ньому є азот, п'ятиокис фосфору, окис калію, кальцій, магній, залізо, високомолекулярні органічні кислоти та інші необхідні рослині мікроелементи.

Завдяки їм біогумус у 15–20 разів ефективніший за «сировинний» органічний субстрат. Він підвищує якість і кількість врожаю: наприклад, озимої пшениці на 20, кукурудзи — на 30–50, а картоплі — на 40–70 відсотків. Застосування біогумусу зменшує вміст нітратів у ґрунті та робить непотрібними мінеральні добрива й засоби боротьби з хворобами рослин.

Фото 3. Готовий біогумус

Фото 4. Ящики для «вилову» каліфорнійських черв'яків

Після того, як каліфорнійських черв'яків заклали в бурти з підготованим субстратом, головне — підтримувати його вологість на рівні 65–80%, бо інакше вермикюльтура загине. Якщо підживлювання не вистачатиме, ви побачите: черви стануть блідішими і в них почнуть пропадати кільця. Це означає, що біогумус готовий (*фото 3*), а каліфорнійців час пересаджувати в новий бурт. Процес досить тривалий. Знадобляться звичайні пластмасові ящики з субстратом (*фото 4*), які ставлять у бурти на біогумус і зверху накривають соломкою. Черв'яки в пошуках їжі поступово перебираються у нову оселю. «Вибірку» потрібно проводити два-три рази, щоразу залишаючи ящик зі свіжим субстратом на тиждень.

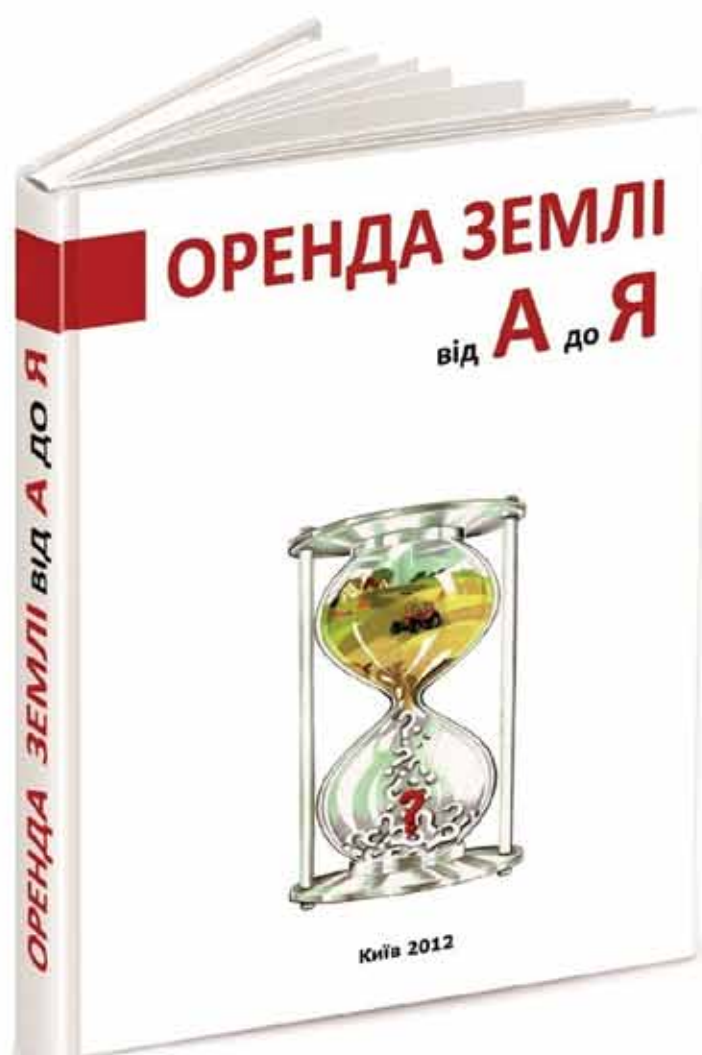
У господарстві «Сігма» каліфорнійські черви використовують як допоміжний засіб переробки твердої фракції гною. Результатами дуже задоволені. За кілька років роботи з вермикюльтурою помітили лише кілька недоліків:

1. Для буртів треба чималу площу (ще й таке місце, куди зможе під'їхати трактор, щоб забрати біогумус), а це собі може дозволити не кожне господарство.
2. Затрати праці. За вермикюльтурою потрібно доглядати: поливати бурти, стежити, щоб черв'якам було що їсти, переселяти їх тощо.
3. На жаль, біогумус не має попиту на українському ринку, хоча як добриво має чудові властивості. Отож господарство повинно мати власну землю або знайти, куди його збувати.

Вашій увазі
унікальний інформаційний ресурс:

посібник

ОРЕНДА ЗЕМЛІ від А до Я

Читайте оновлення:

ЗМІНА ПРАВИЛ ГРИ.
Новий порядок реєстрації
права оренди землі
(договорів оренди землі)

Наш посібник розрахований
на найширше коло читачів -
від власників земельних ділянок
до орендарів будь-яких розмірів
та чиновників будь-яких рангів.

LAW OFFICES OF
Legal Consultants for Investment

OMP

СВИНАРСТВО У КИТАЇ: НАМ ТАКЕ Й НЕ СНИЛОСЯ!

Китай — світовий лідер галузі. Там поняття «продовольча безпека» зводиться, по суті, до того, щоби мати достатню кількість якісних рису та свинини. Найбільше цього м'яса виробляють і споживають саме в Китаї: за підсумками 2012-го частка тамтешньої свинини у світовому виробництві сягнула майже 50%. І справа тут не лише в чисельності китайців. Підтримка, яку їхня держава надає своїм свинарям, українським може тільки снитися. Судіть самі.

Ті, хто досі вірить у стереотип, що, мовляв, усе, виготовлене в Китаї, — неякісне, а китайці — дешева робоча сила, яка працює за тарілку рису, насправді, просто відстали від життя. Нині економіка КНР — друга в світі. Якість товару, який завозять звідти, відповідає грошам, які за нього платять. Тому факт, що в нас «made in China» незадовільної якості, — це, передовсім, свідчення нашої малої купівельної спроможності. І, що найголовніше, — китайський уряд справді дбає про розвиток країни і благополуччя свого населення, чого про Україну, на жаль, не скажеш. Щоб у цьому переконатися, достатньо перерахувати субсидії, доступні для їхніх свинарів:

- Із 2007-го року — виплати на продуктивну племінну свиноматку. Початкова сума — 50 юанів (майже 67 грн), а з 2008-го — 100 юанів (134 грн). Субсидія не діяла в 2009–2010 рр., проте її відновили з 2011-го. Сума відтоді не змінювалася. Так, 2011-го китайський уряд виділив на цю допомогу 2,6 млрд юанів (майже 3,5 млрд грн). Головна мета — щоб населення і підприємці не зменшували своє племінне ядро в умовах постійних цінових коливань. І тут згадуються «Мертві душі» Гоголя. Китайці (переконана, українці вчинили б так само!) вирішили скористатися можливістю трохи зароби-

ти: отримувати гроші на свиноматок, які існували тільки на папері. Тому в липні 2007-го, щойно почала діяти програма, чисельність племінних тварин у країні одразу збільшилася на 22%. Коли ж 2008-го суму подвоїли, їх стало ще на 20% більше. При цьому ні вихід забійних свиней, ні обсяги забою суттєво не змінилися. Щоб виробники не брехали, влада вирішила їх перевіряти і створила спеціальний контрольний орган, чії представники повинні відвідувати господарства й рахувати свиноматок. Великі підприємства почали відмовлятися від субсидії, оскільки такі перевірки порушували правила біобезпеки і втрати від таких відвідин могли бути колосальними. Разом із тим, субсидія діє й досі (у критичні моменти), хоча уряд не видає її доти, доки не переконається, що заявлені цифри правдиві.

- Субсидоване страхування свиноматок та свиней на відгодівлі від хвороби чи смерті внаслідок природних катаклізмів (для фінішерів — в окремих регіонах). Страховий внесок становить 60 юанів (80 грн): 50% сплачує центральний уряд, 30% — місцевий уряд, а решту, 12 юанів (16 грн) — фермер.

Якщо свиноматка померла, власнику повертають тисячу юанів (1340 грн). 2011-го держава виділила на цю субсидію 1,4 млрд юанів (1,9 млрд грн). Того ж року в окремих регіонах до програми субсидованого страхування додали ще й ремсвинок.

- Гранти для свинарських районів (близько мільйона юанів на рік — 1,34 млн грн), які почали видавати з 2007-го. Гроші можна використовувати на покращення генетики, вдосконалення виробничих приміщень, менеджмент відходів, вакцинацію та інші ініціативи з розвитку місцевого свинарства. З 2007-го по 2012-й кількість районів, які отримують таку допомогу, зросла з 253 до 536, а фонди — з 1,5 (2,04) до 5,4 млрд юанів (7,2 млрд грн).
- Разова фінансова допомога господарствам, племінне ядро яких налічує не менше 500 свиноматок, — 146 тис. юанів (майже 196 тис. грн), а також фермам та сільським виробничим зонам, де за рік забивають не менше 500 товарних свиней, — від 30 до 117 тис. юанів (40,2–156,8 тис. грн) залежно від розміру.
- Безкоштовна обов'язкова вакцинація від репродуктивно-респіраторного синдрому свиней, ящура та класичної чуми свиней. Вартість вакцин компаніям-виробникам повертають центральний та місцеві уряди, які ділять витрати між собою. У господарства вакцини доставляють у супроводі представників державних ветеринарних служб.
- Субсидії за розведення «хороших» порід: за кожне штучне запліднювання свиноматки спермою Дюрока, Ландраса чи Йоркшира її власник отримує 10 юанів (13,4 грн). Уряд щороку оплачує чотири запліднювання кожної свиноматки. 2007-го він виділив на цю програму 26 (34,84), а 2010-го вже 95 млн юанів (127,3 млн грн).
- Субсидії для 300 найбільших племінних ферм чи центрів — 146 тис. юанів (майже 196 тис. грн) кожному об'єкту.
- Зменшення податку на прибуток господарства на 25%.

Є також низка субсидій, які фінансують місцеві уряди (часто реалізуються як пілотні проекти):

- Субсидії на установки, які виробляють метан із свинячого гною.
- Екологічні проекти свиногосподарств.
- Компенсація вимушеного забою свиней у зонах ризику, щоб уникнути епідемії.
- Грошовий фонд на випадки утилізації туш хворих свиней.
- Пільгові кредити.
- Гранти для китайських емігрантів, щоб заохотити їх повернутися й зайнятися свинарством.

Про те, що уряд усіляко підтримує галузь, свідчить і його кооперація з банками. Так, 2007-го Комісія з регулювання діяльності банків Китаю зобов'язала їх видавати пільгові кредити виробникам свинини: комерційні обслуговували свиногосподарства та забійні підприємства; сільськогосподарські кредитні спілки працювали з фермерами, а сільські банки видавали виробничі кредити. Починаючи з 2007-го, Міністерство аграрної політики Китаю ініціювало субсидування

Історія китайського свинарства

Період реформ (1978–1984). Із 1978 року уряд почав підтримувати присадибні господарства, відмовляючись від колективних форм власності. Фермери-приватники могли організовувати виробництво свинини на свій розсуд та здійснювати ринкові операції. Крім того, вже тоді уряд передбачив допомогу свинарям: певні обсяги безкоштовної кормової сировини фермерам із найчисельнішим поголів'ям. У результаті стадо свиней почало різко зростати: за два роки з початку реформи воно збільшилося на 30 млн і на кінець 84-го сягнуло 306,792 млн голів, а обсяг забою — 220,471 млн (відповідно на 18,26 та 36,85% більше, порівняно з 1978 роком). Тоді ж ціна за «живець» зросла на 26,3%.

Період експансії (1985–1997). Комуністична партія Китаю оголосила про десять політичних заходів зі стимулювання економіки сільського господарства. Зокрема було передбачено лібералізацію ринку (уряд уже не встановлював ціни на продукцію) та відмову від старої системи обов'язкових продажів виробленої продукції за контрактом. Завдяки такій підтримці поголів'я та обсяги забою продовжували збільшуватися: 1997-го виробили майже 36 млн тонн свинини, що на 6,7% більше, ніж 1990-го. На кінець періоду експансії споживання свинини на душу населення було на рівні 29 кг (нині 37).

Період перебудови (1997–2006). Наприкінці століття виникло чимало перешкод, які ускладнювали виробництво свинини: перенасичення ринку продукцією тваринництва, обмежені ресурси кормової сировини, дефіцит кваліфікованих кадрів, збільшення оплати праці, подорожчання енергії, спалахи хвороб та проблеми безпеки і якості кінцевих продуктів, негативний вплив виробництва на довкілля. Все це пригальмувало розвиток китайського свинарства. Зокрема актуальними стали якісна генетика, здоров'я стада, технології ефективного виробництва та її переробки, орієнтація на потреби споживача. Активні реформи уряд почав із 1999-го року, коли з'явилося відповідне законодавство. У результаті китайці вивели нові, продуктивніші, гібриди свиней та почали структурні зміни — зокрема переорієнтацію на промислове виробництво. Ставлення до галузі кардинально змінилося: важливою стала не чисельність поголів'я в господарстві, а його якість.

Період розвитку промислового виробництва (з 2007-го). 2006 року китайське свинарство вперше за кілька десятиліть пережило кризу, що змусила чимало дрібних господарств піти з бізнесу. Через високу вартість кормів та збільшення платні зростала, відповідно, й собівартість свинини. Ринок заповнювали великими обсягами дешевшого імпорту. Крім того, виробництво ще більше здорожчували хвороби (наприклад, РРСС). Усе це змусило уряд шукати нові інструменти модернізації галузі та підтримки виробників. Наприкінці 2006-го відбувся Саміт з питань сучасного тваринництва, на якому китайці оголосили п'ятирічний план зі стабілізації розвитку свинарства. Передовсім ішлося про стабілізацію цін та обсягів виробництва. Цього прагнули досягти через розвиток промислового сектора: концентрацію поголів'я у великих господарствах (які держава інвестуватиме, зокрема для залучення новітніх технологій та обладнання) й інтеграцію ферм із м'ясопереробними підприємствами, племінними господарствами й кормозаводами. Крім того, було вирішено підтримувати галузь численними дотаціями та субсидіями.

будівництва «зон виробництва тваринницької продукції», щоб стимулювати розвиток великих господарств. 2011-го уряд розробив п'ятирічний план цієї програми, передбачивши по 2,5 млрд юанів (3,35 млрд грн) на кожен рік його реалізації (всього 12,5 млрд юанів (16,08 млрд грн)). У разі потреби програму можна продовжити.

Система цінової тривоги

2009-го китайський уряд почав програму ринкової інтервенції, яка реагує на різкі цінові коливання (система цінової тривоги). Приймаючи рішення, урядовці враховують співвідношення ціни на «живець» (свиней на відгодівлі) та кукурудзу. Коли ціни низькі, держава скуповує свинину (максимум в обсязі, еквівалентному десятиденному споживанню в країні), щоби попит зростав (підтримка виробника), і, навпаки, якщо м'ясо дуже дорожчає, викидає на ринок свій резерв, щоб стабілізувати пропозицію і, таким чином, захистити споживачів. Ця програма реалізується на трьох рівнях: державному, районному та в окремих містах. Її головне завдання — не дати виробникам вирізати поголів'я через коливання цін.

У травні 2009-го року вперше сталося так, що порція ціни на «живець» та кукурудзу стала меншою за 6:1. З кінця червня уряд почав скуповувати свинину в резерв. Проте навесні 2010-го ситуація загострилася, і в травні показник сягнув 4,81:1. У червні уряд зробив п'ять «турів» масових закупівель свинини, проте ринок стабілізувався тільки наприкінці липня. За серпень–листопад ціна на «живець» зросла на 20%. Уряд почав спустошувати резерви, що врешті-решт утримало співвідношення ціни на «живець» і кукурудзу на рівні 7:1. Упродовж 2009-го та 2010-го уряд скупив 360 тис. тонн свинини.

Як бачите, є влада, яка піклується про розвиток своєї галузі й підтримує виробників. Ніхто не каже, що китайське свинарство не має проблем. Проте сам факт, що нині на промислових підприємствах виробляють 63% свинини (порівняно з 26% 2001-го), свідчить про стабільність та сприятливі умови розвитку. Україна до цього тільки прагне. Хоча з такою розгалуженою системою державної підтримки наші результати могли б бути не гіршими!

Оксана Юрченко

Співвідношення ціни на «живець» та кукурудзу (Hog-Corn Price Ratio)

Вирахувати коефіцієнт легко: вартість кілограма живої ваги свині на відгодівлі треба поділити на вартість кілограма кукурудзи (в юанях). Чим більша ціна за «живець» відносно кукурудзи, тим прибутковіше виробництво. Таку систему моніторингу створили в США ще в XIX столітті. Втім, тоді розрахунок був дещо іншим: вартість ста кілограмів живої ваги фінішера ділили на вартість бушеля кукурудзи (25,4 кг). Тоді чимало фермерів вирощували свиней як альтернативу кукурудзі: якщо та різко дешевшала, згодовували тваринам і продавали м'ясо, щоб не віддавати зерно за безцінь.

Нині таке цінове співвідношення широко використовують у Китаї, щоб спостерігати за прибутковістю галузі. І хоч воно досить умовне, бо кукурудза не завжди є основним інгредієнтом у раціонах китайських свиней, та, разом із тим, 6:1 вважається оптимальним показником. Якщо індекс вищий, це означає, що свинарі отримують високі прибутки й галузь розвивається інтенсивно. Якщо ж нижчий — держава б'є на сполох і починає діяти, щоб виправити ситуацію (таблиця 1).

Таблиця 1. Заходи для стабілізації ситуації на ринку свинини залежно від співвідношення ціни на «живець» та кукурудзу (СЦЖК) (Gale et al., 2012)

СЦЖК	Колір	Урядові заходи
> 9:1	Білий	Випускає на ринок заморожену свинину з резерву та запроваджує субсидії для незаможних споживачів.
6:1–9:1	Зелений	Стежить за ціновою політикою.
5,5:1–6:1	Блакитний	Закуповує свинину, заповнюючи центральний і місцеві резерви (якщо такий показник тримається чотири тижні поспіль).
5:1–5,5:1	Жовтий	Субсидує кредитні ставки великих промислових підприємств, щоб вони здавали свинину в резерв й інтенсивніше займалися переробкою.
< 5:1	Червоний	Активно наповнює центральні та місцеві (великих і середніх міст) резерви замороженою свининою, якщо показник тримається чотири тижні поспіль. Також збільшує резерв живих свиней. Якщо показник не покращується, видає субсидію на племінних свиноматок й обмежує імпорт свинини.

IV МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА З ТВАРИННИЦТВА ТА ПТАХІВНИЦТВА

ANIMAL FARMING
Ukraine 2013

www.animalfarming.com.ua

29-31 ЖОВТНЯ 2013

МВЦ, Київ, Броварський пр-т, 15

**«Animal Farming Ukraine –
розвиток Вашого бізнесу»**

Генеральний
медіа-партнер:

Пропозиція

Ексклюзивний
медіа-партнер:

Agroexpert

Офіційні
медіа-партнери:

**СУЧАСНА
ВЕТЕРИНАРНА
МЕДИЦИНА**

**АГРАРНИЙ
ТАЖЕДЕНЬ**

ПРОДОВОЛЬСТВО

За підтримки:

Міністерства
аграрної політики та
продовольства України

Організатори виставки:

PREMIER

Прем'єр Експо
Тел.: +380 44 4968645
E-mail: af@pe.com.ua

BTO

BTO Exhibitions BV
Tel: +31 35 544 89 81
E-mail: info@bto-exhibitions.nl

У каші — сила!

Як новонароджене поросятко погодуєш, такий прибуток і матимеш. Тобто, кожні 10 екстраграмів добових приростів одразу після відлучення перетворюються на кілограм «бонусної» ваги при відгодівлі. Тому краще споживання корму впродовж перших двох тижнів після відлучення — ось головна мета свинарів.

Несподіваним вирішенням проблеми стала... каша, для згодовування якої розробили спеціальні голівниці! Як виявилось, завдяки унікальному балансу поживних речовин вона сприяє оптимальному розвитку кишечника поросят.

Каша — оптимальне годування «малечі» (вагою 4–4,5 кг). Вона полегшує перехід із материнського молока на тверді корми, оскільки:

- поросяткам не доводиться швидко вчитися «комбінувати» споживання сухого корму з водою із поїлки;
- годівниці можна запрограмувати на щоденну подачу корму малими порціями (подібно до годування свиноматкою). При цьому істотно зменшується ризик переїдання та проносу;
- поросяткам не загрожує зневоднення, а отже, вони завжди їдять багато;
- тепла каша посилює ефект від ензимів, які стимулюють травлення малюків;
- зменшуються витрати корму та води.

Чому каша так подобається поросяткам? Відповідь проста. Вона тепла і м'яка, а тому, споживаючи її, поросята навіть прицмокують, ніби ссуть матер. До речі, звуком плямкання можна приваблювати поросят і стимулювати їх їсти більше. Завдяки каші тварини мають кращі середньодобові прирости, міцний імунітет та менше страждають від діареї.

Це підтвердили результати експерименту (Szabo I. et al), об'єктом якого стали 143 поросята. Їх поділили на дві групи: контрольній давали сухий гранульований корм, а дослідній — кашу. Поросята з останньої одразу ж почали їсти, тоді як малюкам із контрольної знадобилося півтора дні, щоб звикнути. Завдяки каші середньодобові прирости були в середньому 244 г (проти 197 г у поросят, які споживали гранули). Крім того, поросята з дослідної групи були набагато спокійніші й миролюбніші.

Хто б подумав, що каша може дати такий ефект!

www.pigprogress.net

САП перемагає ДОН

Китайські спеціалісти виявили, що складні антимікробні пептиди (САП) захищають поросят від згубного впливу дезоксиніваленолів (ДОН) мікотоксинів.

Як виявилось, САП покращують конверсію корму, імунітет, антиоксидантну здатність та зменшують ушкодження внутрішніх органів.

Дезоксиніваленоли (ДОН) забруднюють корм, спричиняючи погіршення його споживання, зменшення приростів та ураження внутрішніх органів.

Для 30-денного експерименту відібрали 28 поросят, відлучених на 28-й день. Усіх тварин утримували індивідуально й годували чотирма раціонами: перший — контрольний, другий — із ДОН, третій — із САП, а четвертий — із ДОН та САП.

У поросят відібрали зразки крові, а тоді забили, щоб краще дослідити її якість і зміни в кишечнику. Таким чином довели: при застосуванні ДОН спостерігалось підвищення проникності кишечника та більше ушкодження його ворсинок, САП, навпаки, стимулювали відновлення кишечника.

www.pigprogress.net

Тепер важити свиней легко!

«Важити, звісно, треба!» — скажете ви. Однак для цього краще застосовувати сучасні електронні ваги зі зручним дизайном. Їх уже розробили: модель ETW 300 VA (1,6 м/52,5 см/90 см; 54 кг), вона з нержавіючої сталі, обладнана платформою (заввишки 3,5 см) та великими гумовими коліщатами з одного боку, завдяки яким ваги легко переміщувати (вони проходять у стандартні двері). Ваги можуть працювати як від електроенергії, так і на батарейках, а контрольний блок із антибризковим захистом дає змогу зважувати навіть дуже неспокійних тварин. До того ж, ваги обладнані портом USB для передачі інформації (вага, дата і час) на електронні носії. Світлові сигнали зеленого, жовтого та червоного кольорів інформують оператора про вагу свинки (замалу, достатню чи, відповідно, надмірну).

Другу модель — ETW 300 — зробили з алюмінію. Корпус захищений від бруду й ушкоджень. Заряду батареї вистачає на 70 годин. Додаткова опція — можливість безпроводної передачі інформації на принтер чи ПК в радіусі 800 м.

Обидві моделі можна використовувати, щоб зважувати свиней вагою до 300 кг. Такі ваги відносно дешеві: 2270 € (ETW 300 VA) та 2098 € (ETW 300).

www.pigprogress.net

НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ & ЕФЕКТИВНІ РІШЕННЯ!

11-13 ЛЮТОГО 2014

ЧЕТВЕРТА МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА
ЕФЕКТИВНОГО ТВАРИННИЦТВА ТА ПТАХІВНИЦТВА

Agro Animal Show

- ПЛЕМІННА СПРАВА • ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ТВАРИННИЦТВА • КОРМОВИРОБНИЦТВО
- ВЕТЕРИНАРІЯ • ТЕХНОЛОГІЇ УТРИМАННЯ • ПЕРЕРОБКА ТА ЗБЕРІГАННЯ ПРОДУКЦІЇ
- ПТАХІВНИЦТВО • УТИЛІЗАЦІЯ ВІДХОДІВ

www.animal-show.kiev.ua

Генеральний організатор:
КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ
КОНТРАКТОВИЙ ЯРМАРОК

МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ:
КИЇВ ЕКСПОПЛАЗА
м. Київ, вул. Салютна, 2-Б, ст. метро "Нивки"

Дирекція виставки AGRO ANIMAL SHOW:
тел./факс: +38 044 461 9368, 490 6469
e-mail: agro@kmya.kiev.ua

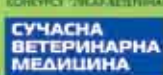
ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАРТНЕР

ОФІСІЙНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАРТНЕР

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАРТНЕР
КОНКУРСУ "ЛІКАР ВЕТНАРА"

ТЕЛЕВІЗІЙНИЙ ПАРТНЕР ВІСТАВКИ

ІНТЕРНЕТ ПАРТНЕР ВІСТАВКИ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАРТНЕР

XXL-гранули для маленьких поросят

Дослідники університету Вагенінгена (Нідерланди) з'ясували, що допомагає споживати більше корму поросят у період до та після відлучення.

Зрозуміло, що рано чи пізно молоко з раціону поросят зникає — його місце займає твердий корм. У диких свиней такий перехід поступовий, на відміну від ферми, де тварин різко переводять на «дорослі» раціони. Результат не найкращий: погане споживання кормів, погіршення шлунково-кишкової функції, малі прирости та стрес, пасивність тощо. Тому і науковці, і виробники ламають голову над тим, як пом'якшити перехідний період.

Найпростіше — додавати невелику кількість твердого корму в раціон поросят ще до відлучення. Стартер традиційно випускають у вигляді маленьких гранул, щоб тварини легше адаптувалися.

Проте є протилежний підхід: «Чим ми, люди, зацікавлюємо наших немовлят? Точно не дрібними детальками! Ми даємо їм гратись великими іграшками, адже дитяча моторика ще не готова до малих елементів», — пояснює Генрі ван дер Бранд, учений університету Вагенінгена.

Як не дивно, цю теорію доводить сама природа. Дикі поросята віком 10–14 днів добре знають, що робити з великим жолудем! Спочатку вони ним граються, а тоді з'їдають. Тому логічне запитання: чому ми годуємо новонароджених поросят гранулами завбільшки два міліметри?

Дослідники університету Вагенінгена провели експеримент. Поросят поділили на дві однакові групи: одних годували двоміліметровими гранулами, а других — дванадцятиміліметровими (престартер). Краще їли ті, яким давали більші пелети (в середньому на 51%). Позитивний ефект спрацював і після відлучення: 387 проти 354 грамів добових приростів.

Дослідники також помітили зміни в поведінці: поросята, які споживали більші гранули, були активнішими. Спочатку вони неначе гралися великими «жолудями», проте вже через кілька днів споживали їх у великих обсягах. Ще одна перевага крупних гранул — вони не провалюються крізь щільну підлогу. І навіть якщо котрась із них опиниться поруч зі свиноматкою, та з задоволенням нею поласує. Таким чином, втрати корму мінімальні!

www.pigprogress.net

Комп'ютерна діагностика сперми

Від якості спермопродукції залежить усе виробництво. Але визначити її на око неможливо. Тепер у цьому можна покластися на електроніку. Йдеться про комп'ютерний аналіз сперми (CASA — *Computer Assisted Semen Analysis*), завдяки якому можна відстежувати та візуалізувати кожен сперматозоїд із відібраного зразка. Ця система може визначити точну траєкторію руху кожної окремої клітини в полі зору мікроскопа. Вплив людського фактора на результати оцінки мінімальний: завдання лаборанта просто зчитати дані. Для характеристики сперматозоїдів застосовують такі параметри:

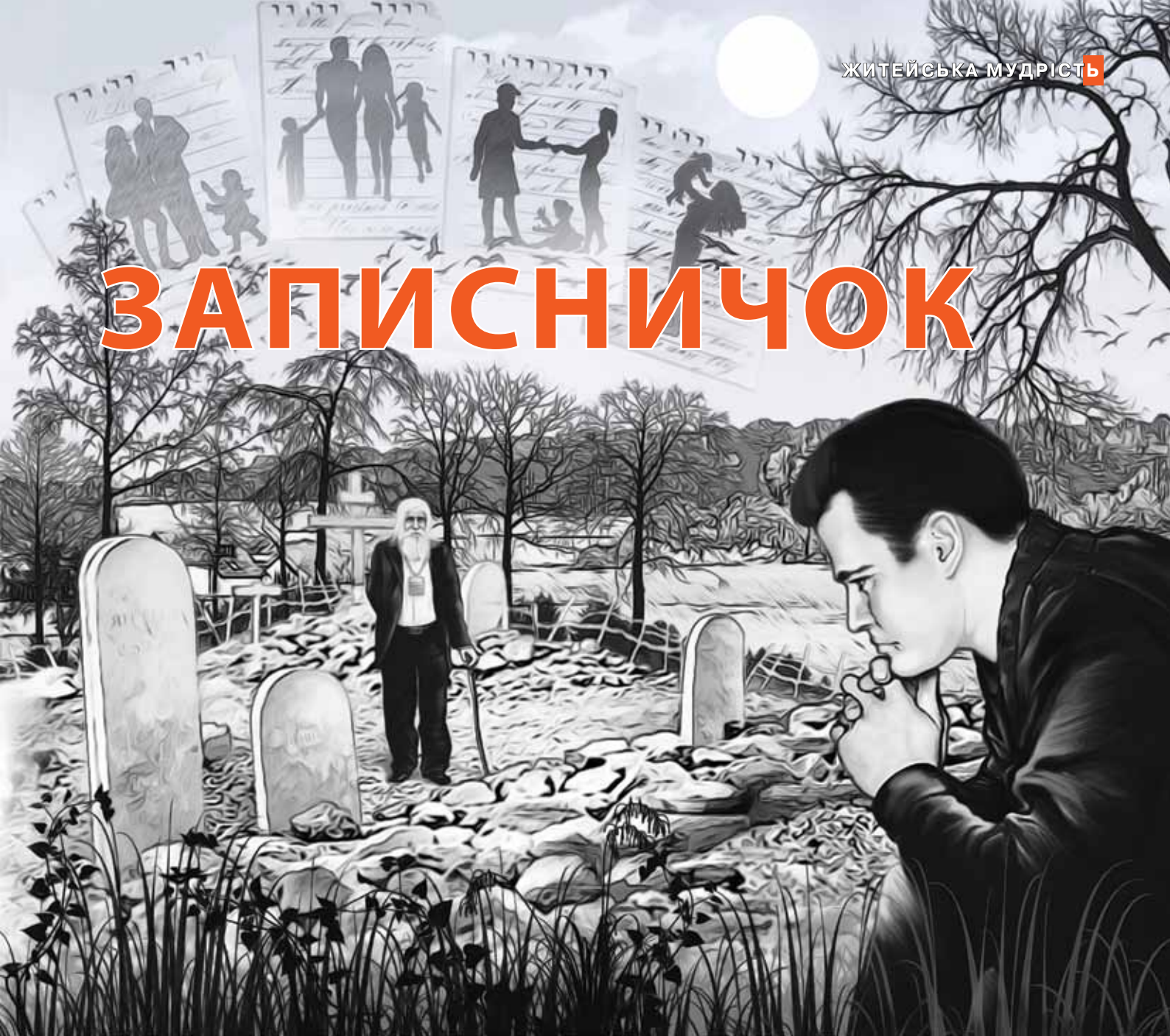
- середня швидкість руху;
- лінійна швидкість;
- криволінійна швидкість;
- латеральне зміщення головки;
- частота биття головки.

Під час дослідження виявили, що ці характеристики впливають на відсоток опоросів та чисельність гнізда.

CASA допомагає спрогнозувати репродуктивний потенціал кнур за показниками його сперми. Більше того, завдяки комп'ютерному аналізу можна вирахувати потрібну кількість сперматозоїдів на спермодозу. Тобто тепер можна точно визначити, як розводити кожний окремий еякулят, а це дасть можливість не «переводити» сперму й отримувати якісні спермодози. У результаті — кращий відсоток заплідненості та більші прибутки господарства.

www.pigprogress.net

ЗАПИСНИЧОК

Один подорожній затримався поблизу села, що розкинулося між полів. Його зацікавив невеликий цвинтар, обнесений дерев'яним полотом. Було там багато дерев, птахів і чудових квітів. Подорожній поволі ходив між могилами зі світлими надгробками, що були розкидані попід деревами.

Почав читати написи. На першому було: «Ян Терез, жив 8 років 2 тижні 3 дні». Така мала дитина тут похована...

Чоловік прочитав на сусідній могилі: «Данило Каліб, жив 5 років 8 місяців 3 тижні». Ще одна дитина...

Далі читав написи на інших могилах. Всі були подібні: прізвище, докладний вік уподобаної особи. Найдовше жила дитина, якій зaledве виповнилося 11 років... Подорожній дуже засмутився. Присів і заплакав.

Старий чоловік, який проходив неподалік, побачивши його, спитав, чи оплакує когось із родини.

«Ні, немає тут нікого з моїх рідних, — відповів подорожній. — Але що діється у цьому селі? Що за жах тут діється? Яке страшне прокляття повисло над мешканцями, що вмирають самі діти?»

Старий усміхнувся і мовив: «Заспокойтесь, будь ласка. Немає жодного прокляття. Просто ми тут дотримуємося стародавнього звичаю. Той, кому виповниться 15 років, отримує від батьків записничок, такий, як у мене висить на шії. За традицією кожний, хто переживає сильне і глибоке почуття, відкриває записничок і занотовує, як довго воно тривало. Закохався... як довго тривало це велике почуття? Тиждень? Два? Три з половиною? А далі емоції пов'язані з першим поцілунком, — як довго трива-

ли? Мить? Два дні? Тиждень? А шлюб? А вагітність і народження первістка? Омріяна подорож? А зустріч із братом, котрий повернувся із далеких країв? Як довго тривала радість від цих подій? Години? Дні? Так записуємо у зошит кожену хвилину щастя... кожену мить щастя. Коли хтось помирає, за нашим звичаєм, відкриваємо його записник, підсумовуємо час, коли почувався справді щасливим, і цю суму пишемо на його могилі. Вважаємо, що лише це насправді прожитий час.

Не обмежуйся існуванням... Живи!
Не обмежуйся дотиканням... Відчувай!
Не обмежуйся спогляданням... Побач!
Не обмежуйся слуханням... Почуй!
Не обмежуйся мовленням... Скажи щось!

НОВИЙ ЛОГОТИП // БІЛЬШЕ ПОСЛУГ // ДОДАТКОВІ ПЕРЕВАГИ
Племінне поголів'я DanBred – Наші знання – Ваш успіх

GenePro – Програма генетичних переваг

- Максимальний генетичний результат
- Вдосконалені селекційні стратегії

Програма технічного управління

- Рішення, що враховують всі потреби наших клієнтів
- Оптимізація високоприбуткового/високорентабельного виробництва

Міжнародна освітня програма

- Стажування на фермах Данії
- Секрети управління від DanBred Genetics

DanBred

INTERNATIONAL

ЛІДЕР В ЕФЕКТИВНОМУ СВИНОВИРОБНИЦТВІ

Заощаджуйте затрати на корми з поголів'ям ДанБред

- Економте більше 20 кг на відгодівлі
- Отримайте більше 1 кг середньодобового приросту

Найвище багатопліддя з племінним поголів'ям ДанБред

- Досягніть більше 30 поросят на свиноматку в рік
- Отримайте більше 14 живонароджених поросят на одну свиноматку — 12,3 відлучених

Відповідні консультації

- Консалтинг з управління
- Технічне обслуговування
- Рекомендації з годівлі
- Ветеринарні послуги
- Оптимізація виходу продукції
- IT підтримка
- Підтримка зі штучного осіменіння

DanBred International • Lyskær 3EF, 1st floor • DK-2730 Herlev • Tel.: +45 3841 0141 • dbi@danbredint.dk • www.danbredint.dk

Унікальні можливості. Найвища якість

Разом з Big Dutchman
ви обираєте нашу заповуку
надійного успіху –
багаторічний досвід,
фінансову потужність
та ділову філософію по-справжньому
сімейного підприємства

www.bigdutchman.ua

ТОВ «БД АГРІКАЛЧЕ (Україна)»
вул. Новокостянтинівська, 13/10, оф. 306
м. Київ, 04080, Україна
Tel: +38 (044) 494-25-35
+38 (044) 390-62-20
Fax: +38 (044) 390-62-21
big@bigd.kiev.ua

Big Dutchman.